

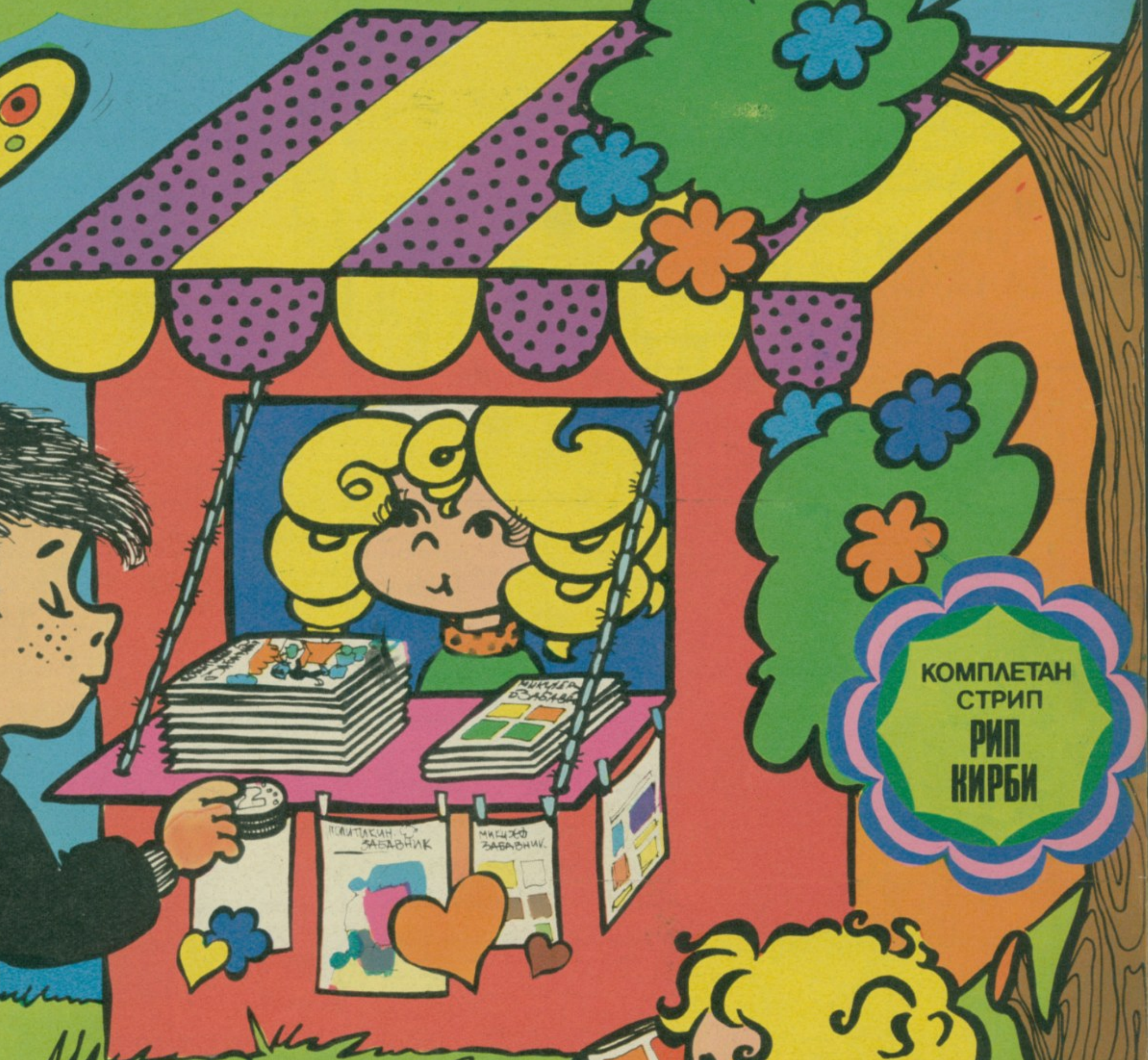
ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ
1208

21.2.1975. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVI

4
динара

КОМПЛЕТАН
СТРИП
РИП
КИРБИ

Ripley

Веровати или не!

АНТОНИО ТАЛАКИНИ

(1767—1863)
ИТАЛИЈАНСКИ
ГРАДИТЕЉ
ЖЕЛЕЗНИЧКИХ
ПРУГА, ИЗГРАДИО
ЈЕ 80 ТИХ
КИЛОМЕТАРА
ПРУГА,
НЕКОЛИКО
ДЕСЕТИНА МОСТОВА,
ТУНЕЛА И
ЖЕЛЕЗНИЧКИХ
СТАНИЦА
— ИАКО НИКАД
НИЈЕ ИШАО У
ШКОЛУ И НИЈЕ
ЗНАО НИ ДА
ЧИТА
НИ ДА
ПИШЕ.

КОСТУР

ЈЕДНОГ ПСА
ЈАЗАВИЧАРА
НАБЕН У
БЛИЗИНИ
КАНШТАТА
(НЕМАЧКА)
ПОТИЧЕ ИЗ 100. ГОДИНЕ
НАШЕ ЕРЕ.

ЗГРАДА ОПШТИНЕ

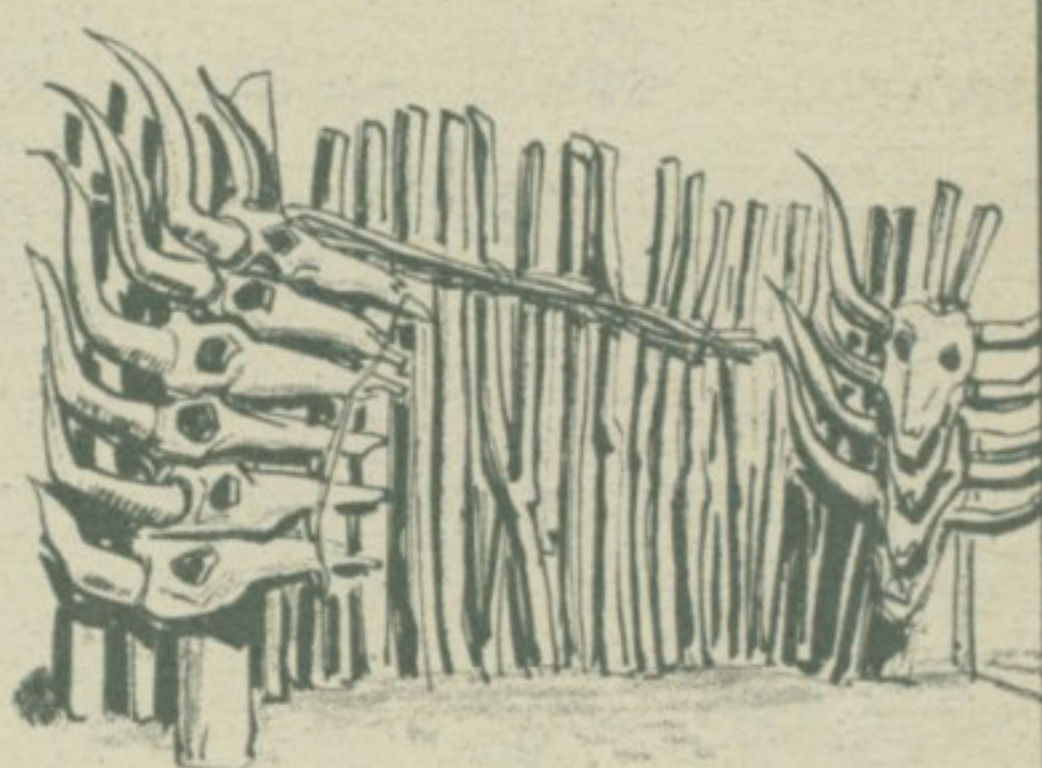
У ВЕЛИКОМ
ЕНЦЕРСДОРФУ
(АУСТРИЈА)
САГРАЂЕНА ЈЕ
1658.
КАО
— ЦРКВА.

НЕВЕРОВАЈНО СПАСЕЊЕ

АЛМА
ВАЛТЕР,
КЕЛНЕРИЦА,
УСПИЊАЛА
СЕ НА
ШВАЈЦАРСКИ
ПЛАНИНСКИ
ВРХ
БЕРНИНА
(ВИСОК ПРЕКО
3900 МЕТРА)
ВЕЗАНА ЗА
ВОДИЧА
ЦИПЕРТА.
КАДА СЕ ОН
ИЗНЕНАДА
ОКЛИЗНУО

И СУНОВРАТИО У ДУБОКУ
ПРОВАЛИЈУ.
ИАКО ЈОЈ ЈЕ ВОДИЧ
ДОВИКНУО ДА
ПРЕСЕЧЕ КОНОПАЦ
И ТАКО СПАСЕ СЕБЕ,
ОНА ГА ЈЕ ДРЖАЛА ЧИТАВ
ЧАС, СВЕ ДОК НИЈЕ СТИГЛА
ПОМОК, МАДА ЈОЈ ЈЕ
КОНОПАЦ, КОЈИ ЈЕ ОБАВИЛА
ОКО РУКЕ,
ИСЕКАО МЕСО ДО
САМЕ КОСТИ.

ГРОБ

ПОГЛАВИЦЕ АФРИЧКОГ
ПЛЕМЕНА ОВАХИМБА
УКРАШАВАЈУ ЛОБАЊАМА
ВОЛОВА
ПОЈЕДЕНИХ У ТОКУ
ПОГРЕБНИХ
СВЕЧАНОСТИ.

МАРК ЕЛБАУМ

ИЗ БРУКЛИНА
(САД)
ПРИРЕДИО
ЈЕ ДВА
КЛАВИРСКА
КОНЦЕРТА У
ЧУВЕНОМ
КАРНЕџИ ХОЛУ
КАД ЈЕ ИМАО
СВЕГА 5
ГОДИНА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● ВИГОВЦИ ЈЕ НАЗИВ ЗА ПОЛИТИЧКУ СТРАНКУ ЗА ВРЕМЕ ЕНГЛЕСКИХ КРАЉЕВА ЧАРЛСА I И ЧАРЛСА II (17. ВЕК) КОЈА СЕ БОРИЛА ПРОТИВ КРАЉЕВОГ АПСОЛУТИЗМА

ЗА ВЕЋА ПРАВА ПАРЛАМЕНТА, НАСУПРОТ ТОРИЈЕВЦИМА КОЈИ СУ ЗАСТУПАЛИ НАЧЕЛА ВЕЊИХ КРАЉЕВИХ ПРЕРОГАТИВА. ВИГОВЦИ СУ ДОСЏИЈЕ ДОБИЛИ ИМЕ ЛИБЕРАЛИ.

● У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ БИЛО ЈЕ 17 А У ДРУГОМ 6 НЕУТРАЛНИХ ДРЖАВА.

● МОНСУН, ИМЕ ЗА НАРОЧИТУ ВРСТУ ВЕТРА КОЈИ ШЕСТ МЕСЕЦИ ДУВА С КОПНА НА МОРЕ А ШЕСТ МЕСЕЦИ С МОРА НА КОПНО, ПОТИЧЕ ОД АРАПСКЕ РЕЧИ „МАУСУН“, ШТО ЗНАЧИ „ГОДИШЊЕ ДОБА“.

● КАМИЛА МОЖЕ ТАКО ДА СТИСНЕ СВОЈЕ ИНОЗДРЕ ДА ЈОЈ ЗА ВРЕМЕ ОЛУЈЕ У ПУСТИЊИ У ЊИХ НЕ УЋЕ ПЕШЧАНА ПРАШИНА КОЈА, ПОНЕКАД, ОСТАЛЕ ЖИВОТИЊЕ МОЖЕ ДА УГУШИ.

● НАЈДУЖУ ЗАТВОРСКУ КАЗНУ ИЗРЕКАО ЈЕ ЈЕДАН ИРАНСКИ СУД 1969. ГОДИНЕ ДВОЈИЦИ ВАРАЛИЦА: УКУПНО 7109 ГОДИНА.

● У ЧОВЕЧИЈЕМ ТЕЛУ ИМА ГВОЖЂА ТОЛИКО ДА БИ ОД ЊЕГА МОГАО ДА СЕ НАПРАВИ ЕКСЕР ДУГАЧАК 5 САНТИМЕТАРА, ФОСФОРА ЗА 2.200 ГЛАВИЦА НА ШИБИЦАМА, УГЉЕНА ДА СЕ ОД ЊЕГА НАПРАВИ 9.000 ОЛОВАКА И КРЕЧА ДА СЕ ОКРЕЧИ ЦЕО ЈЕДАН КОКОШИЊАЦ.

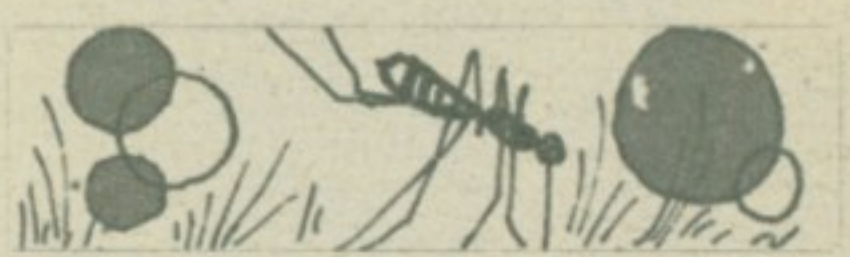

● КОЗОРОГ КОЈИ ЖИВИ НА ВЕЛИКИМ ЕИСИНАМА МОЖЕ ДА ИЗДРЖИ ЧИТАВО ЛЕТО БЕЗ ВОДЕ. ЗА ВРЕМЕ ЗИМСКИХ МЕСЕЦИ ЗА УТОЉАВАЊЕ ЖЕЋИ СЛУЖИ МУ СНЕГ.

● НАУКА О ГРБОВИМА ЗОВЕ СЕ ХЕРАЛДИКА А НАСТАЛА ЈЕ ОД РЕЧИ „ХЕРАЛД“ — ГЛАСНИК.

● НА СВЕТУ ИМА 2.000 ВРСТА КОМАРАЦА ОД КОЈИХ 160 ВРСТА ПРЕНОСЕ МАЛАРИЈУ.

● ДАНАШЊУ ЗГРАДУ РЕКТОРАТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ, ТАКОВАНО КАПЕТАН-МИШИНО ЗДАЊЕ, ПОКЛОНИО ЈЕ 1863. ГОДИНЕ „СВОМ ОТЕЧЕСТВУ“ МИША АНАСТАСИЈЕВИЋ (1803—1885), ТРГОВАЦ

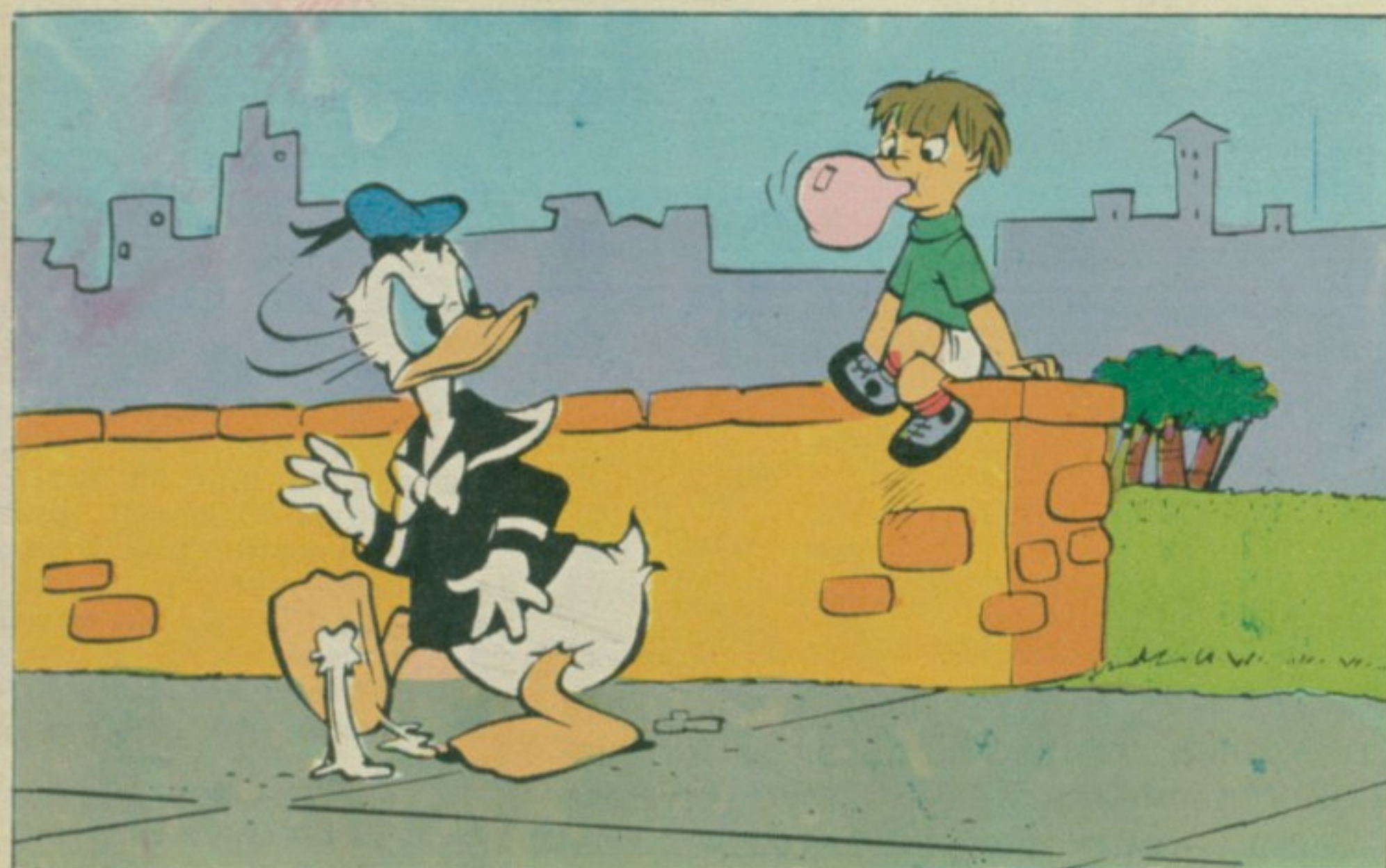
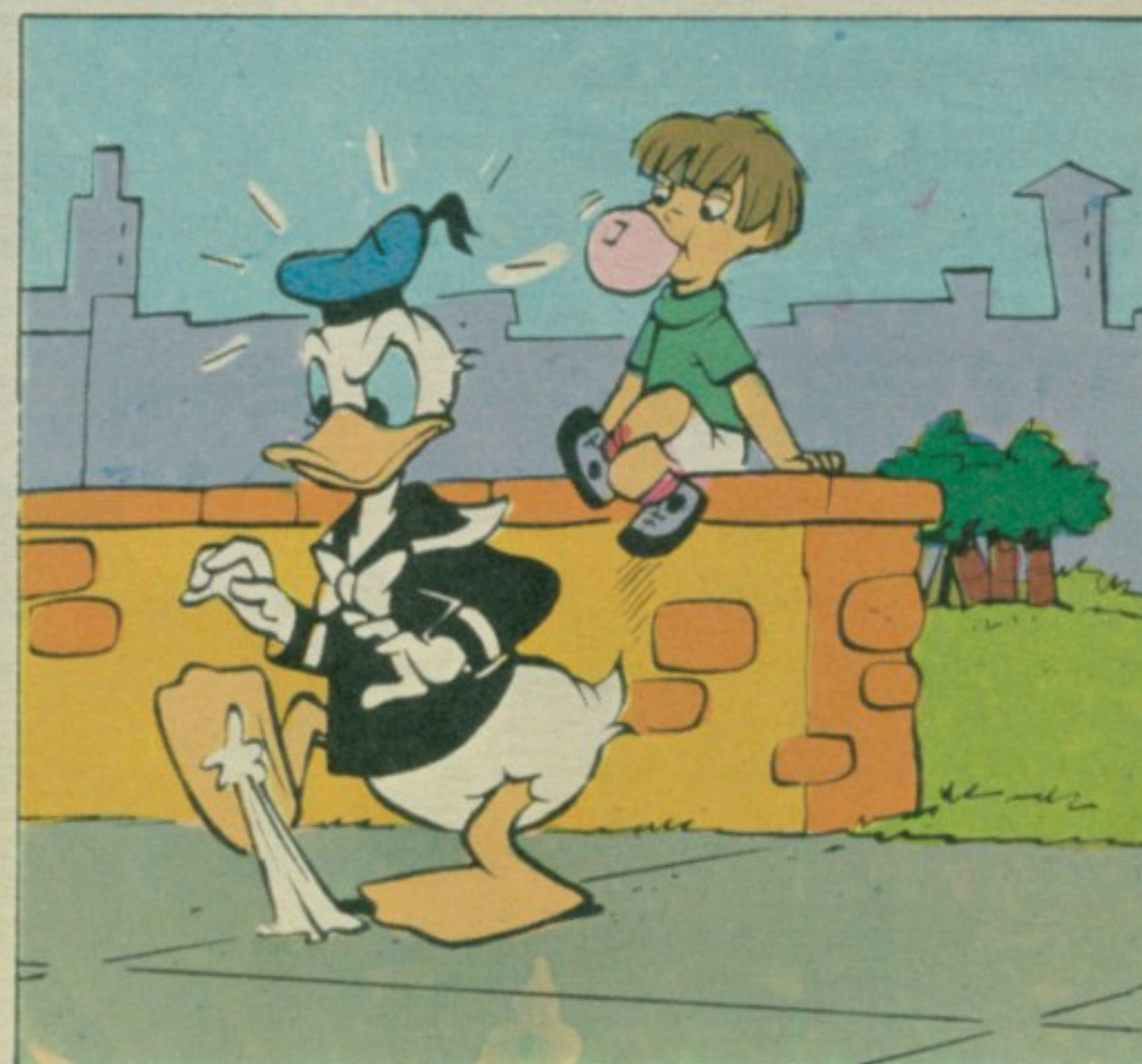
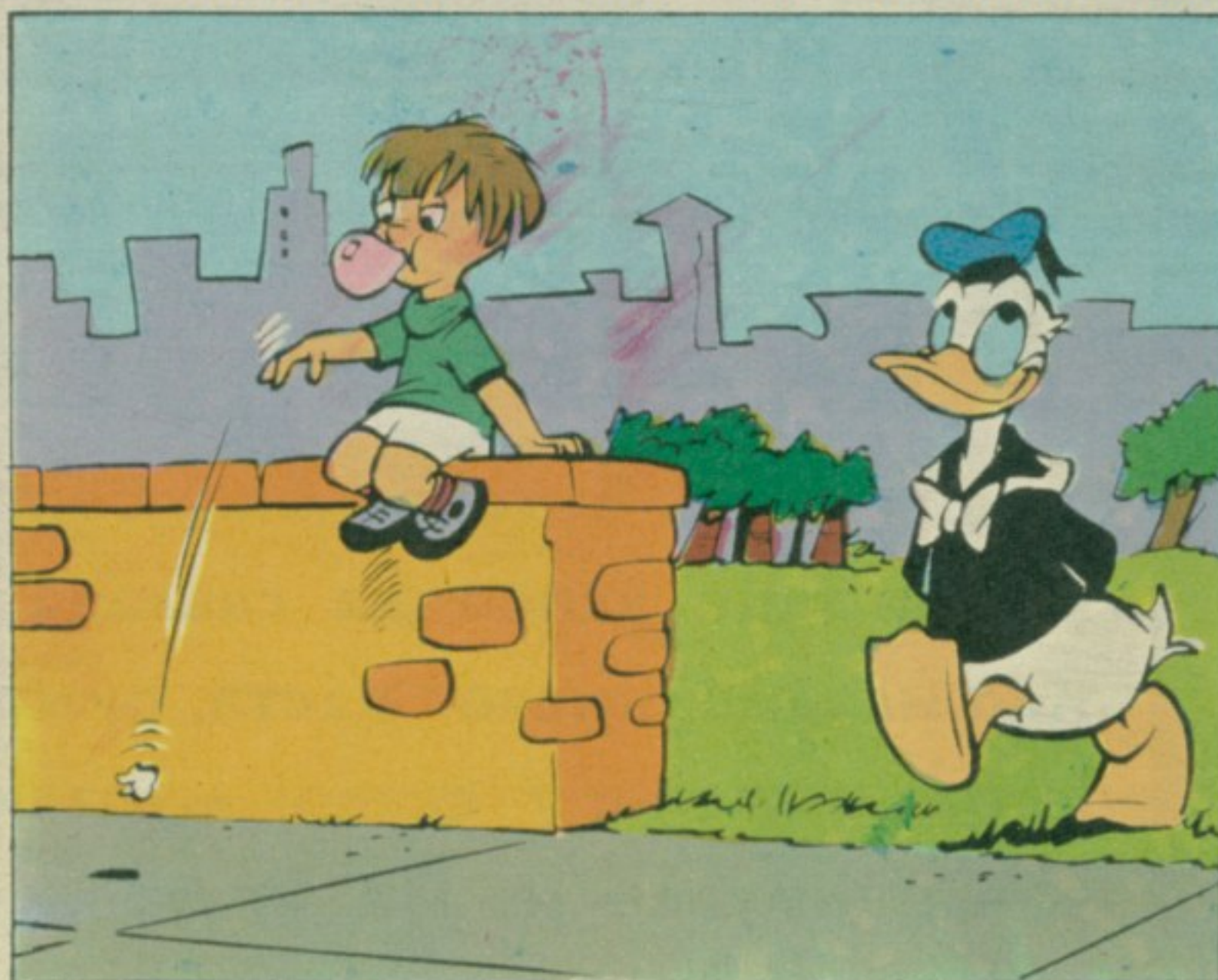

ИЗ ПОРЕЧА (СРБИЈА) КОЈИ ЈЕ ЈЕДНО ВРЕМЕ РАДИО КАО ОРТАК КНЕЗА МИЛОША И СТЕКАО ОГРОМНО ИМАЊЕ. ГОДИНЕ 1833. КНЕЗ МИЛОШ ГА ЈЕ ПОСТАВИО ЗА „КАПЕТАНА ДУНАВСКОГ“ И ОДАТЛЕ МУ ЈЕ ОСТАО НАДИМАК КАПЕТАН МИША.

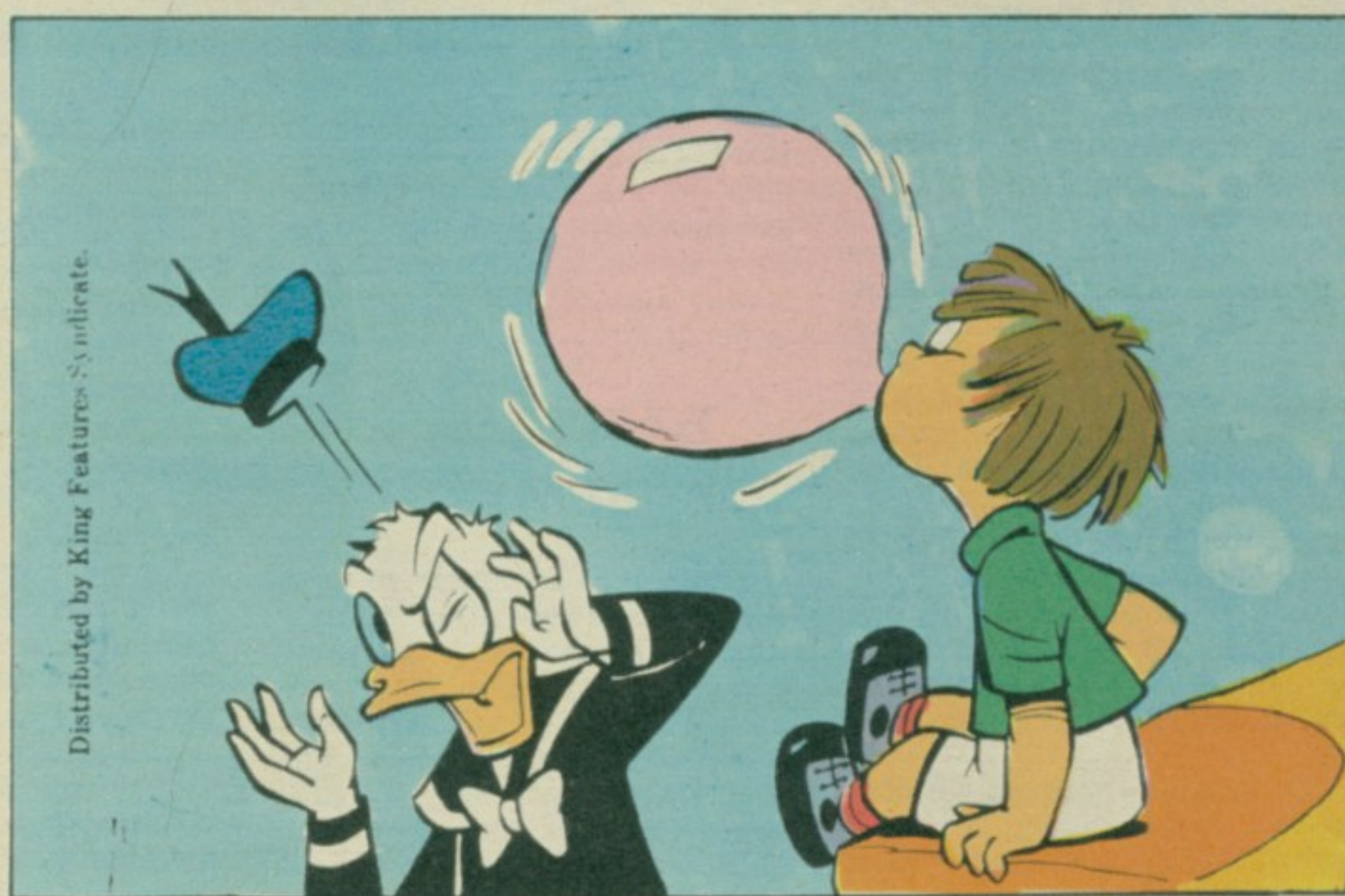

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Copyright © 1974
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate.

УХВАТИЋУ СУД

У школи је Бетовен био бојажљив, лоше учио и никад није успео да савлада таблицу множења! Као младић, ниског раста, ружан, црн, доживљавао је разочарење у свакој љубави. На врхунцу стварања оглувео је. Па ипак, никад се није предао.

Деда Лудвига ван Бетовена био је дворски капелник у Бону, отац му је такође био музичар, па је и њега чекала иста служба. Неочекивано је једино било што се код дечака несвакидашња склоност према музици појавила веома рано и — донела му многе тешке тренутке у детињству.

НА СИЛУ

Чим је приметио необичан музички таленат свога сина, Лудвигов отац, пијаниста сурове ђуди од којег је трпела цела породица, помислио је како би га што боље искористио и тако дошао до новца којим ће нештедимице, и не бројећи, пунити џепове бонских крчмара.

Отпочеле су бесконачне присилне клавирске вежбе малог Бетовена који је у то време имао једва пет година. Најгоре му је било кад га је отац терао да свира пред гостима. Пристајао је тек после дугог наговарања и претњи, а кад су га они хвалили, остајао хладан и равнодушан. Али зато, кад би био сам, знао је сатима и сатима да свира, и то своје „композиције“.

— Опет лупаш по диркама из своје главе — грдио га је отац. — Кад ћеш схватити да то није за тебе.

— Глупане, ти то не можеш да свираш — говорио му је видећи како покушава да изведе снажне низове акорда прешироке за његове мале шаке.

— Моћи ћу! — кратко је одговарао дечак и тврдоглаво настављао своје.

Ни у школи се Бетовен није боље сналазио. Бојажљив, ћутљив, замишљен, све је радио без воље. Учио је лоше. Из математике није савладао ни таблицу множења! Читавог живота, кад је био приморан да нешто множи, исписивао је низове бројева један испод другог и — сабирао их! Па ипак, успео је да заврши гимназију...

Не треба, међутим, мислити да је Лудвиг био неко једнострано „чудо од де-

тета“ које је знало само за ноте. Са своја два брата умео је, на ужас домаћица, да затвори димњак ниских кућа, а није се устручавао ни да украде суседу које пиле...

ЂАВО ЈЕ У ЊЕМУ

Први пут Бетовен се званично појавио пред публиком у Келну кад је имао само осам година. На сачуваном плакату за овај концерт може се, између осталог, прочитати да је улазница стајала један гулден. После бурног аплауза који је добио, Лудвиг се вредно вратио учењу. Већ тада он поред клавира упознаје оргуље и виолину. Кад му је било дванаест година, замењује свог учитеља Нефеа на оргуљама, нешто касније и на чембалу, а као петнаестогодишњак усудио се да изазове на такмичење најпознатијег пијанисту бечког двора Гелинека!

Искусни Гелинек пристао је само да би том „дрском дечаку“ показао како се свира. Нису познате појединости о овом сусрету, али се зна да је охоли пијаниста пријатељима рекао:

— У том младићу крије се сам ђаво! Никад досад нисам чуо да неко тако свира! Задао сам му тему и он је импровизовао онако како ни Моцарт не би. После је свирао своје композиције, чудесне, узбудљи-

ве. Он из клавира извлачи ефекте као да свира цео оркестар...

А на питање „ко је у ствари тај младић“, одговорио је кратко:

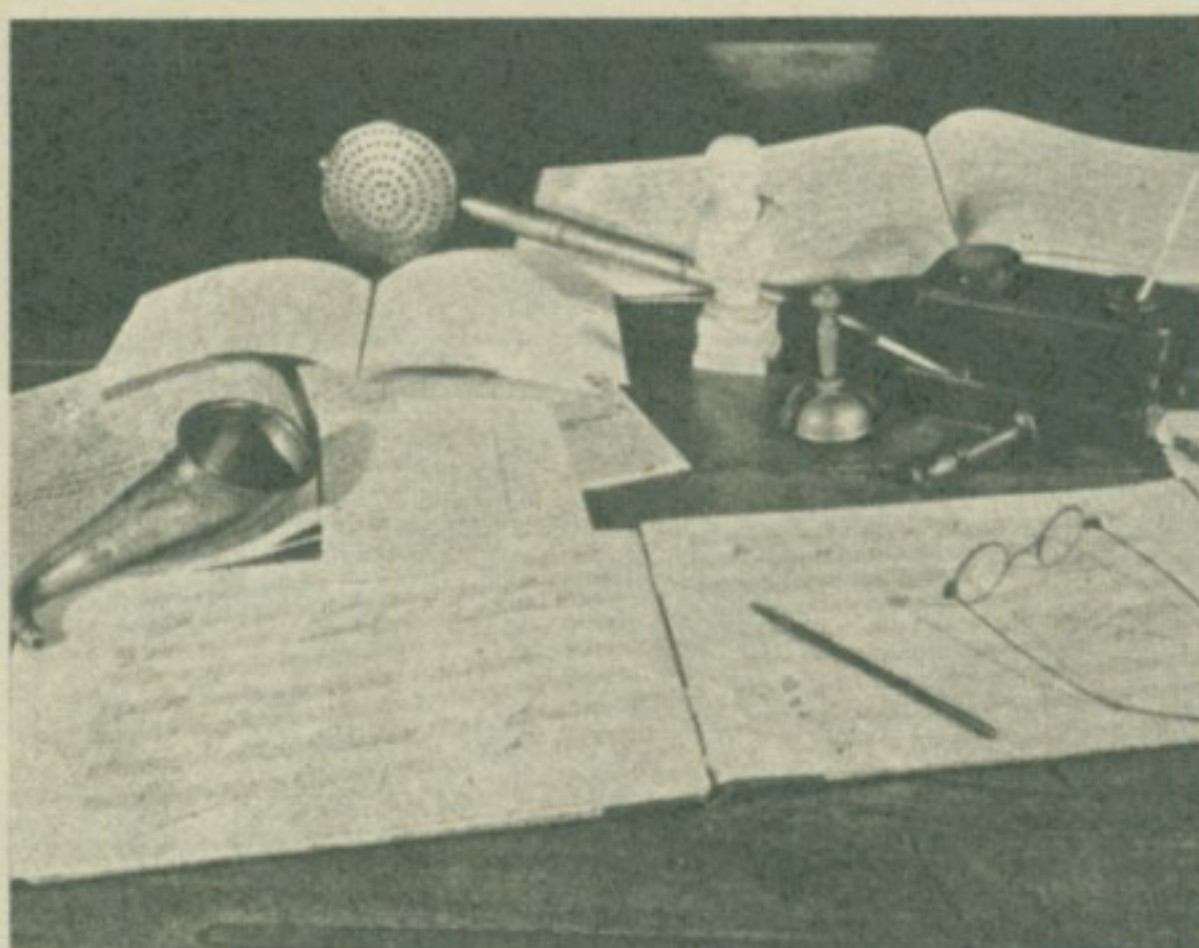
— Мали, ружан, црн и тврдоглав. Зове се Бетовен.

Лудвиг ван Бетовен се заиста није могао похвалити да му је природа била наклоњена. Ниског раста — није имао више од метар и шездесет — широких рамена с великом округлом главом, уместо косе — оштра четка, истурени зуби, мали меснат нос. И покрети су му били неспретни: рушио је и ломио све што би дотакао. Никад није научио да игра, није умео да се „понаша“ у друштву... Кад га је Моцарт у Вечу примио за ученика, Бетовен је одмах почео да га критикује.

Ове студије код славног музичара трајале су веома кратко јер је Лудвиг морао због тешке мајчине болести да се врати у Бон. А кад је она умрла, Бетовенов дом претворио се у поприште честих сукоба и свађа са оцем. Лудвиг је морао и дању и ноћу да се бори с очевим пијанством и штити браћу од његове суровости.

МАЈСТОР ЈЕ ПОБЕГАО

Понсво одлази у Беч као двадесет двогодишњи младић, не слутећи да ће у о-

МУЗЕЈ У БОНУ: свет Лудвига ван Бетовена: нотни текст, рог за интонацију, писма братанцу Карлу и Брутова биста — херој слободе. Бетовенов клавир чува се и данас у његовој родној кући у Бону.

вом великом музичком центру проживети сав свој живот.

Захваљујући препорукама, Бетовена у аустријској престоници позивају у аристократске палате где добија признања као пијанист, импровизатор и композитор. Али, ту су одмах и неспоразуми. Бетовен је упао у племићке салоне као гром из ведрог неба. Владлајући стил, сладуњави рококо, тражио је од музике „елеганцију, деликатност, духовите нијансе“, а Лудвиг је донео узбуђење, неочекиване ефекте, оштре контрасте, нагле промене расположења. Његова нова техника свирања, такозвани певани легато (везани тон) била је, уз помоћ педала још мекша и осећајнија. Али, код „фортисима“ Бетовен је знао да развије такву снагу да су жице на диркама тупале!

„Бетовен мучи свој инструмент“, говорили су његови критичари. „Претерује с педалом и ствара збрку и буку. Он успште не зна чисто да свира. Где је ту љупкост и мелодичност?“

Можда љупкости и није било, али је зато било снаге, нечег новог.

Као изазов на Бетовенов начин музицирања многи познати пијанисти желели су да се такмиче са њим. Чувени мајстор из Париза Стеибелт заказао је Бетовену „дасбој“ у јавности свирања и импровизова-

ња. Први је наступио Стеибелт и побрао силан успех, чак и код противника, мада је његова музика одисала „пажевским костимима од плаве, сребром извезене свиле“.

Дошао је ред на Бетовена. Наједном се атмосфера сасвим променила. Нико више није мислио на техничке појединости... Читав сат свирао је Бетовен, а да се нико није ни поменио. Био је то прави тријумф. Тај мали, црни, ружни младић потпуно је победио Беч. Успео је само снагом свога срца да се пробије до публике, кроз све те вештачке младеже, кринолине и перике.

Велики Стеибелт је побегао. Никад више није показао жељу да се такмичи са Бетовеном.

БЕТОВЕН ЈЕ САМО ЈЕДАН

По обичају тог времена сваки уметник морао је имати свог заштитника — мецену који му је помогао у приређивању концерата и пружао новчану потпору. Бетовен је у кнезу Лихновском добио свог заштитника. Али, поносни музичар који никад није савијао главу пред хировима и жељама великаша, једном није издржао а да Лихновском не каже:

— Кнеже! То што јесте постали сте случајем и рођењем док ја свој положај дугујем самом себи. Кнезова је било и биће на хиљаде, Бетовен је само један.

На концерте које је кнез приређивао у својој палати сваког петка, Бетовен је долазио у панталонама које су му висиле и ландарале око ногу, чупаве косе која је штрчала на све стране. А гости? Даме су све редом биле у златом извезеним хаљинама а господари у панталонама до колена, свиленим чарапама, с напудраним перчинима. Но, иако је лично на каквог скитницу, ниједног часа није било сумње ко је главна личност у Плавој дворани у којој су се између тешких свилених драперија, у сјају стотине свећа, блистали сквири старих уљаних слика.

Бетовеново понашање, а још више успех који је по-

БИНУ ЗА ВРАТ!

стизао, изазвали су завист међу његовим колегама. Мора се признати да је и сам Лудвиг био човек који је још више подгревао њихову злобу. Пијанисте је критиковао без милости, свако туђе дело само је прелиставао уз коментаре „сладуњава, сладуњава“ а јавно је говорио да га више узбуђује мјаукање мачака из предграђа него неки осредњи концерт. Кад би га због тога нападали, није умео да се брани. Дубоко увређен ђутке је напуштао бојно поље. Његови пријатељи су се чудили: како је беспомоћан тај човек који себи даје толика права! У ствари, у Бетовену је све врло и кипело, али, сем кроз музику, није умео да да себи одушка.

Најстрожи је, ипак, био према себи. Стално незадовољан собом и оним што је створио, записао је на ценој марамици:

„Двадесет пет година! Нека ова година одлучи о човеку! Нека од досадашњег не остане ништа“. — Бетовен је, заиста, те године издао своју прву збирку композиција, а све оно што је до тада одушевљавало Беч, одбацио је без милости.

Срећно бечко раздобље у коме је Бетовен снажно

напредовао у свом стварању, било је кратко. Убрзо ће доживети најтеже часове свог живота.

ЗИД

Већ негде у двадесет шестој години композитор је осетио прве знаке најтежег удараца који је могао да га задеси: губио је слух! Најпре готово не приметно, а онда све јаче, слабило је то најдрагоценије чуло сваког музичара. Веза између спољашњег света и уметника још је више отежача. Бетовен се затворио у себе.

— Проводим бедан живот — писао је пријатељу Вегелеру. — Већ две године избегавам друштво јер не могу да кажем људима: — Глуп сам. Да ми је бар занимање друкчије. Али за своје, то је страшно... У позоришту морам да седим тик уз оркестар, ако желим да разумем певаче. Помакнем ли се мало даље, не чујем високе тонове инструмената и гласова...

У време кад глувоћа постаје све тежа, Бетовен трпи и од других недаћа, највише због својих љубави које су све редом чудне и несрећне. Жене које је Бетовен волео, а био је увек заљубљен, биле су већином племићиње, па је већ то изазивало неприлике и ства-

рало непремостиве поноре. Уз то, и у љубави је тешко осећао последице своје болести која се као зид испречила пред његовим осећањима...

Почетком 1802, осећајући да му подмукла болест доноси јадну будућност, разочаран у кокетну грофицу Ђулијету Гуињарди за коју је мислио да га воли, Бетовен је на ивици самоубиства. „О, Провиђење — вапио је — дај ми један дан, један једини дан праве радости! Већ ми је давно постао туђ одјек дубоке истинске радости...“ Из овог суморног душевног стања, кад се чинило да ће Бетовен први и последњи пут у животу подлећи у борби са судбином, избавила га је његова снажна воља и љубав према уметности којом је још много имао да каже чвечанству. На рубу понора смогао је снаге да настави борбу. „Ухватићу судбину за врат! — писао је Вегелеру. „Она ме неће до краја дотући“.

СКАНДАЛ У ПОЗОРИШТУ

Пребродивши кризу Бетовен се новим полетом бацио на стварање и следећих година написао низ ванредно значајних крупних дела од којих су нека прожета хероизмом, истим

оним које је и Бетовен показао у борби с недаћама, неугодностима и разочарењима...

Другу, Трећу, Пету симфонију, клавирску сонату „Аурора“, „Апасионата“, оперу „Фиделио“ музику за Гетеовог „Егмонта“ лирске сонате, све је то створио болесни Бетовен. Међутим, он је незадовољан због неуспеха који доживљавају нека од његових највреднијих дела. На једном концерту 1808. решио је да преузме дириговање целим извођењем не слутећи до каквог ће скандала доћи.

У заносу дириговања Бетовен је прво преврнуо свењаче с пулта и готово ослепио једног члана оркестра. Главна певачица је намерно грешила јер је неколико дана пре концерта Бетовен њеног вереника назвао магарцем. Дворана је те вечери била хладна и слушаоци су дрхтали од студени. Коначно је погрешно понављање једног одломка у хорском делу довело до опште пометње међу певачима и инструменталистима на шта је велики број присутних протестујући напустио дворану...

Свих тих година Бетовен је ипак имао и срећних тренутака. У пролеће 1806, боравећи у Мађарској као гост породице фон Брун-свик, Бетовен среће своју бившу ученицу Терезу Брун-свик и то ће бити, можда, једина жена која је Бетовена истински волела и једна од ретких које су могле да схвате дубину његове уметности. Дошло је и до тајне веридбе. Али, мада ће ова љубав дуго потрајати (и после десет година, Бетовену је при помисли на Терезу срце ударило јаким као оног дана кад ју је први пут угледао), до бра-

ка није никад дошло. Вероватно због друштвеног јаза који их је делио.

— За тебе, јадни Бетовену, срећа не може доћи споља. Све што будеш имао, мораћеш да створиш сам у себи — схватио је генијални музичар и још преданије се бацио на рад.

ГЕНЕРАЛ СВИХ МУЗИКАНАТА

Своје ремек-дело, Девету симфонију с грандиозном „Одом радости“ Бетовен је компоновао сасвим глув! Како је то могуће? То је тешко и замислити, али Бетовен је био глув само на спољне звуке не на оне унутрашње. (Свако ко је музички писмен у стању је да прочита нотни текст и „чује“ оно што је написао.) Зато је и могао да компонује, вођен само звуком који је одјекивао у његовој души.

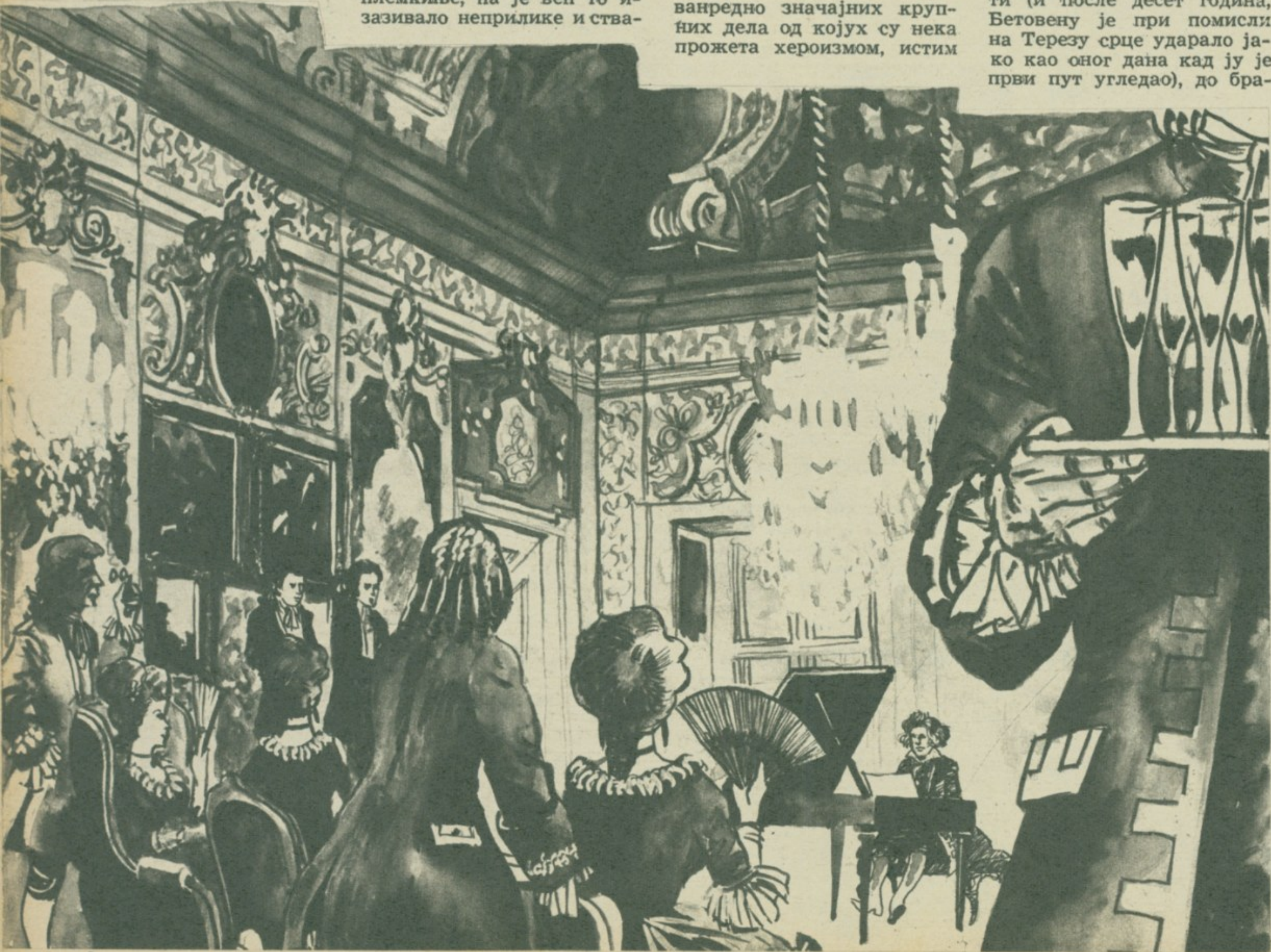
Становао је у једној оронулој згради на трећем спрату, а домаћу је наредио да никога не пушта док ради. С ретким посетиоцима споразумевао се дописивањем у малим свескама. У соби голих зидова налазио се само клавир, обичан сто, три расклиматане столице и умиваоник. Уметник је у старом ловачком оделу лично на Робинзона. Радећи неуморно имао је обичај да се сваког сата полива по глави бокалом хладне воде како би његов геније био „стално спреман на вршење својих дужности“. Тако мокар сатима је седео крај отвореног прозора и многи сматрају да му је баш то уништило слух.

Почео је да избегава и најоданије пријатеље. Људи су га сад виђали како као патуљак чучи под стаблом оморике и у нотну свеску записује своје идеје и добује прстима. Пријатељство је тражио у природи. „Више волим стабла него људе“, понављао је често. Кад су му пријатељи нашли нов стан, одбио је и да га погледа јер у врту није било дрвећа.

... Једне кишне и хладне децембарске ноћи 1827. године Бетовен је добио запаљење плућа. Болест се тешко искомпликовала и његов напаћени организам није издржао. Кад је умирао, крај њега није било никог од ближих, чак ни брата Карла о коме се толико бринуо и старао! Туђа рука склопила му је очи.

Бетовенова сахрана показала је шта је Беч изгубио. Скупило се око тридесет хиљада људи. Ниједан аустријски цар није имао такав спровод. Улицама је владала неописива гужва тако да је била позвана војска да прави ред. Једном странцу који је питао шта све то значи, одговорила је нека дебела цвећарка:

— Зар не знате? Сахрањују генерала свих музиканата!

СПОРТСКА КВИЗИЈАДА

ЏЕСИ ОВЕНС...ИЛИ?

По општем мишљењу најбољи резултат на Олимпијади у Мексику 1968. године постигао је један скакач у даљ. Да ли је то био Џеси Овенс?

Који је југословенски фудбалер постигао највише голова за државни тим у току 1974. године?

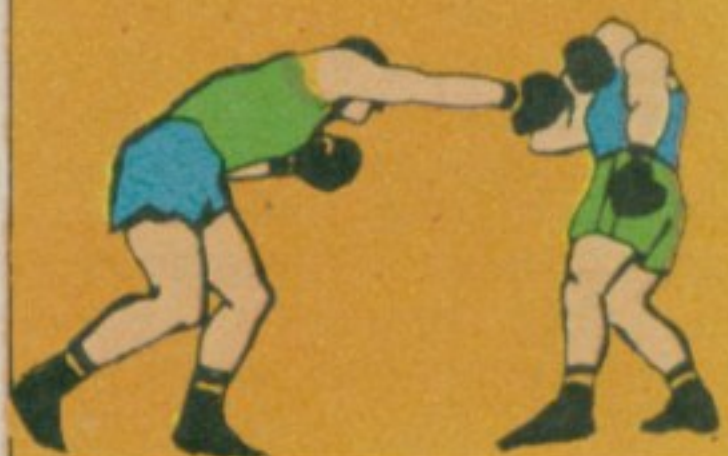
Уместо да фудбалске утакмице почне на уобичајени начин, играч је са центра одмах шућнуо лопту у противнички гол. Шта мислите да ли је то регуларан погодак?

Можете ли да набројите бар три спорта (сем фудбала) чија се такмичења одржавају на познатом стадиону Вембли у Лондону?

Који је југословенски боксер постао светски првак, када и где?

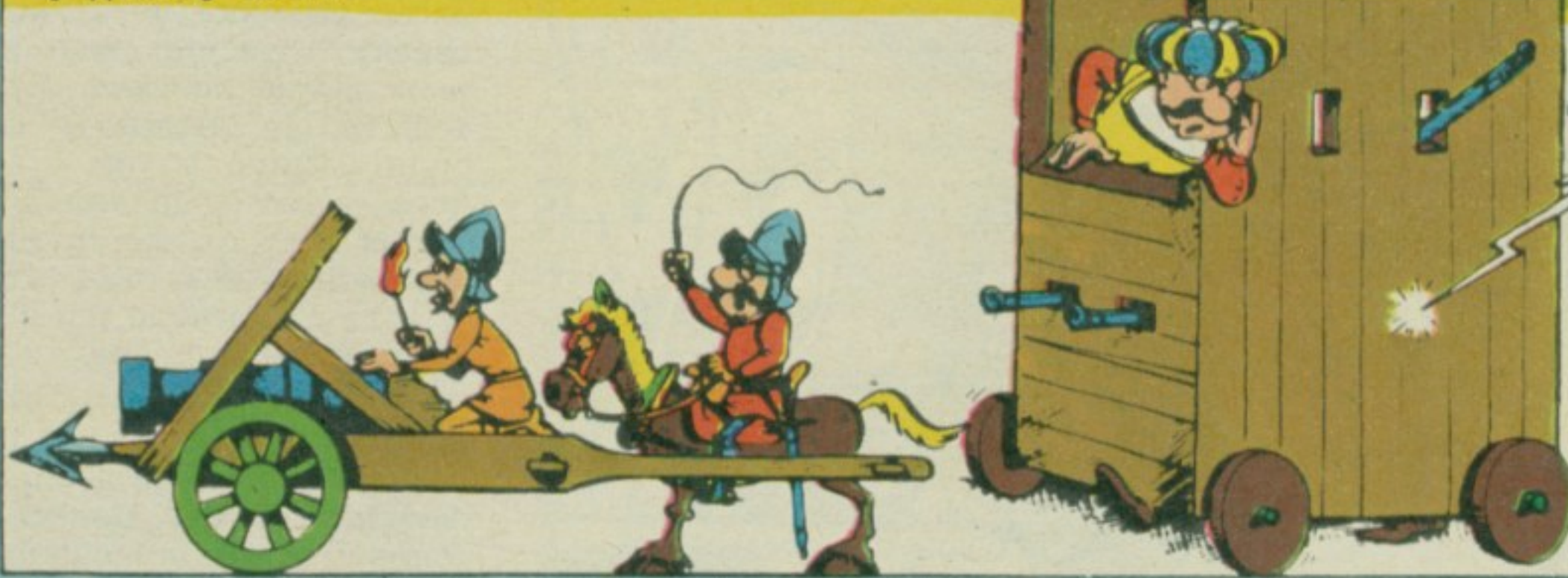
ОДГОВОРИ:

1. Најбољи резултат на Олимпијади у Мексику 1968. године постигао је један скакач у даљ. Да ли је то био Џеси Овенс? 2. Који је југословенски боксер постао светски првак, када и где? 3. Уместо да фудбалске утакмице почне на уобичајени начин, играч је са центра одмах шућнуо лопту у противнички гол. Шта мислите да ли је то регуларан погодак? 4. Можете ли да набројите бар три спорта (сем фудбала) чија се такмичења одржавају на познатом стадиону Вембли у Лондону? 5. Који је југословенски фудбалер постигао највише голова за државни тим у току 1974. године?

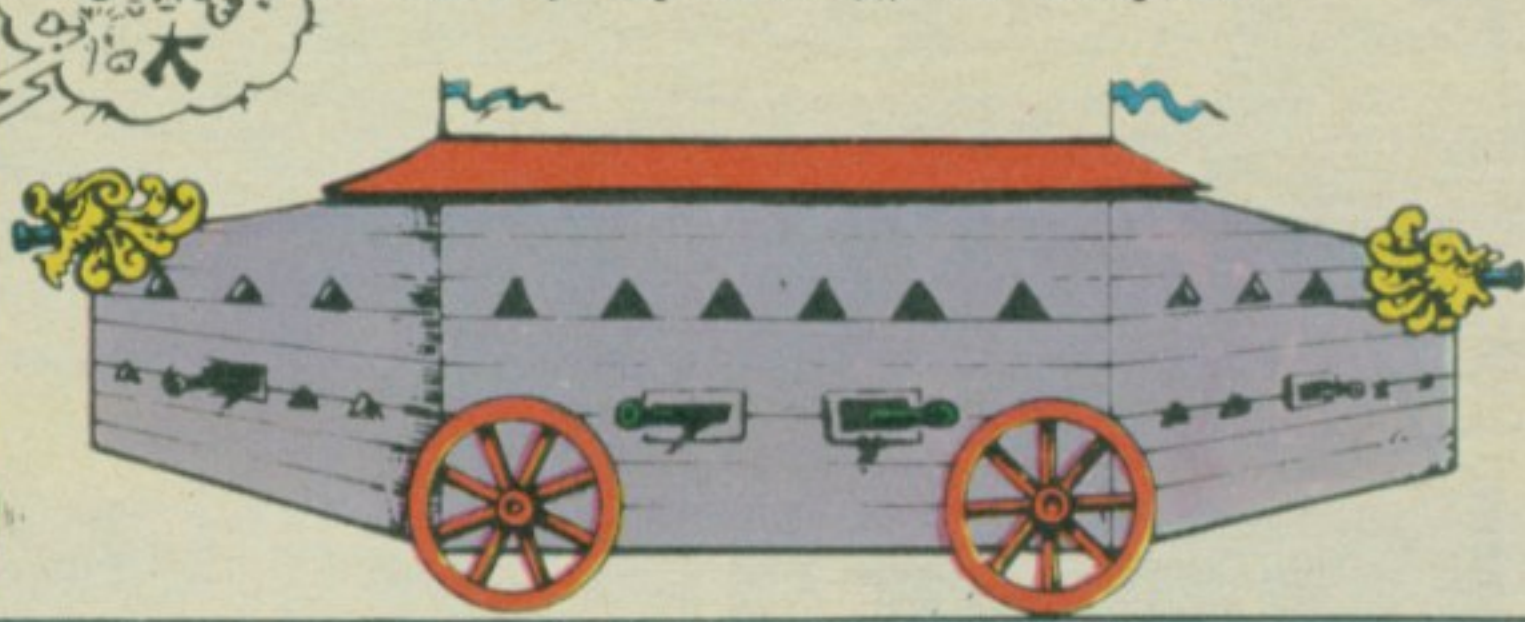
Слобода се брани и оружјем...

10

Бојна кола са коњском вучом употребљавана су као борбено средство само у старом веку, односно појављују се с првом употребом коња на бојишту. Коришћена су најпре у Египту, и то после најезде Хикса који су довели коње у долину Нила.

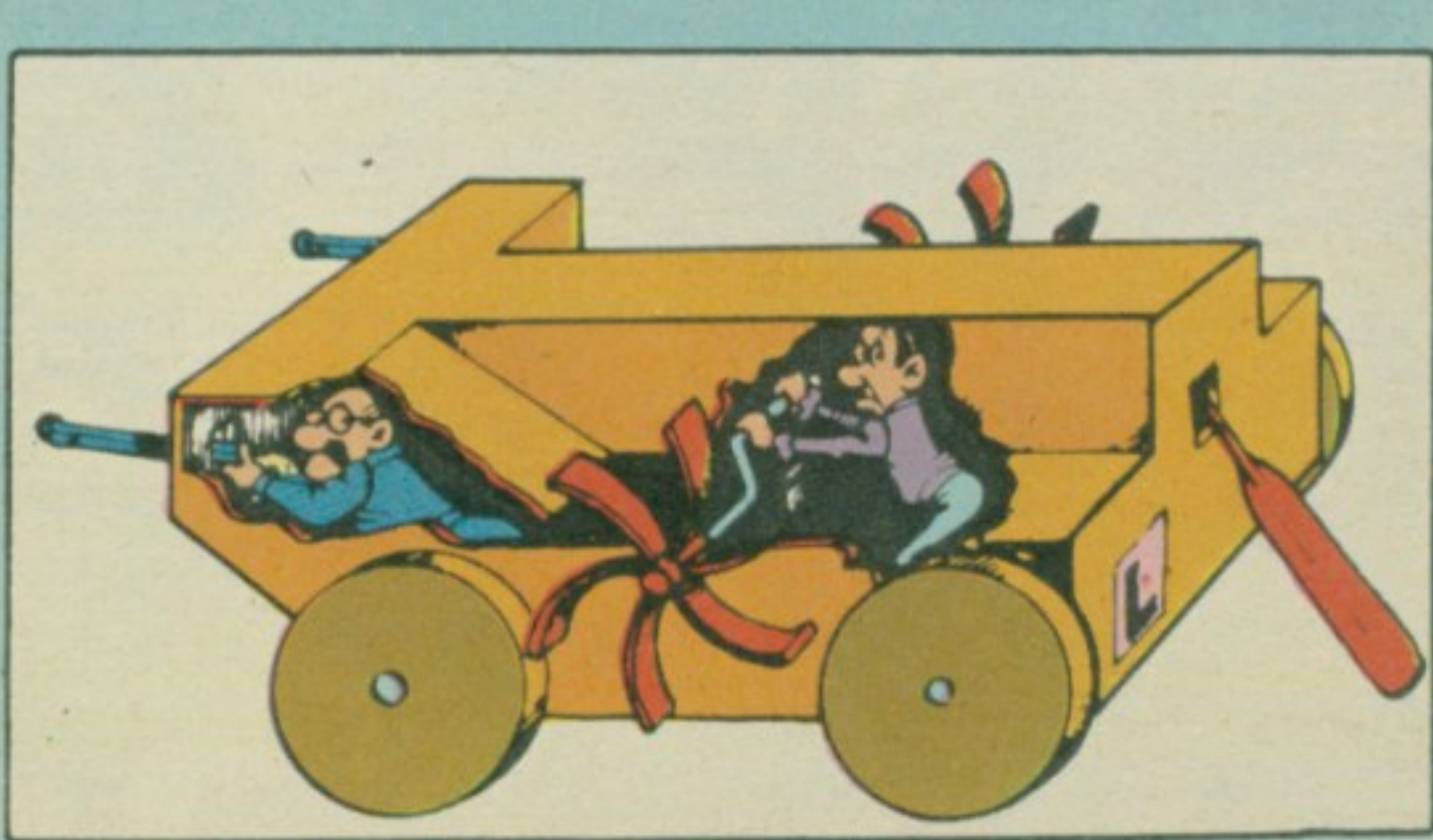
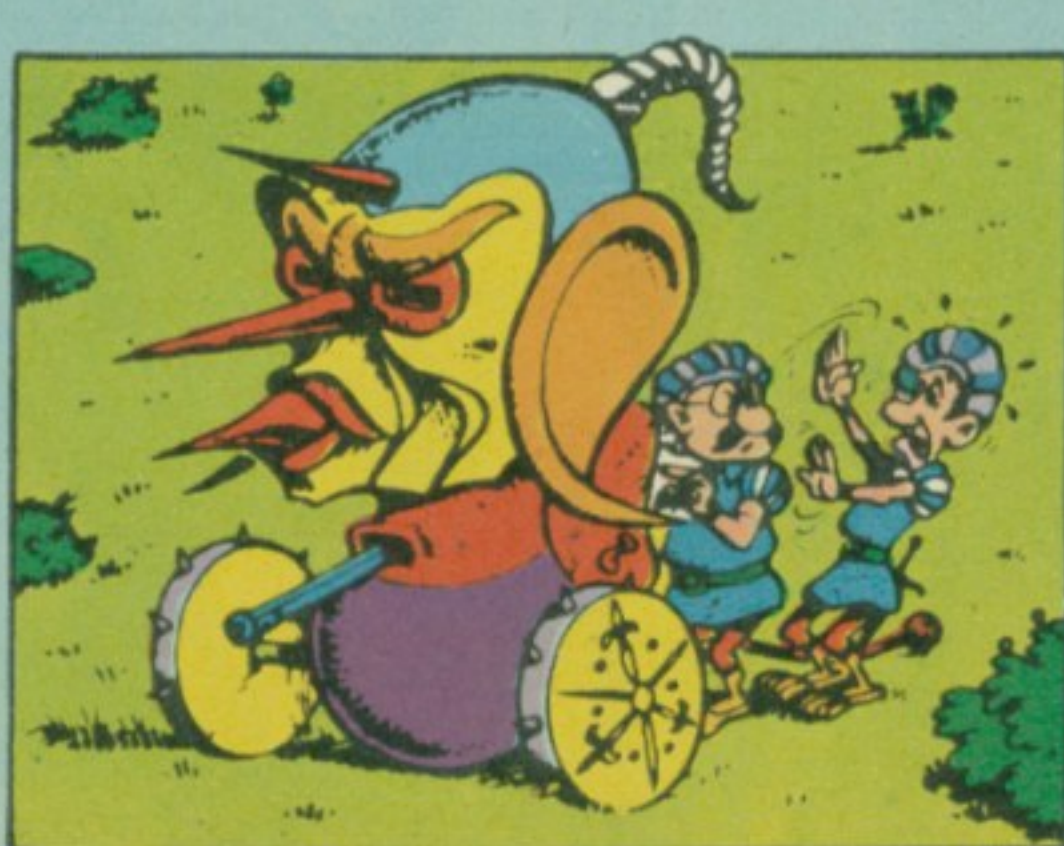
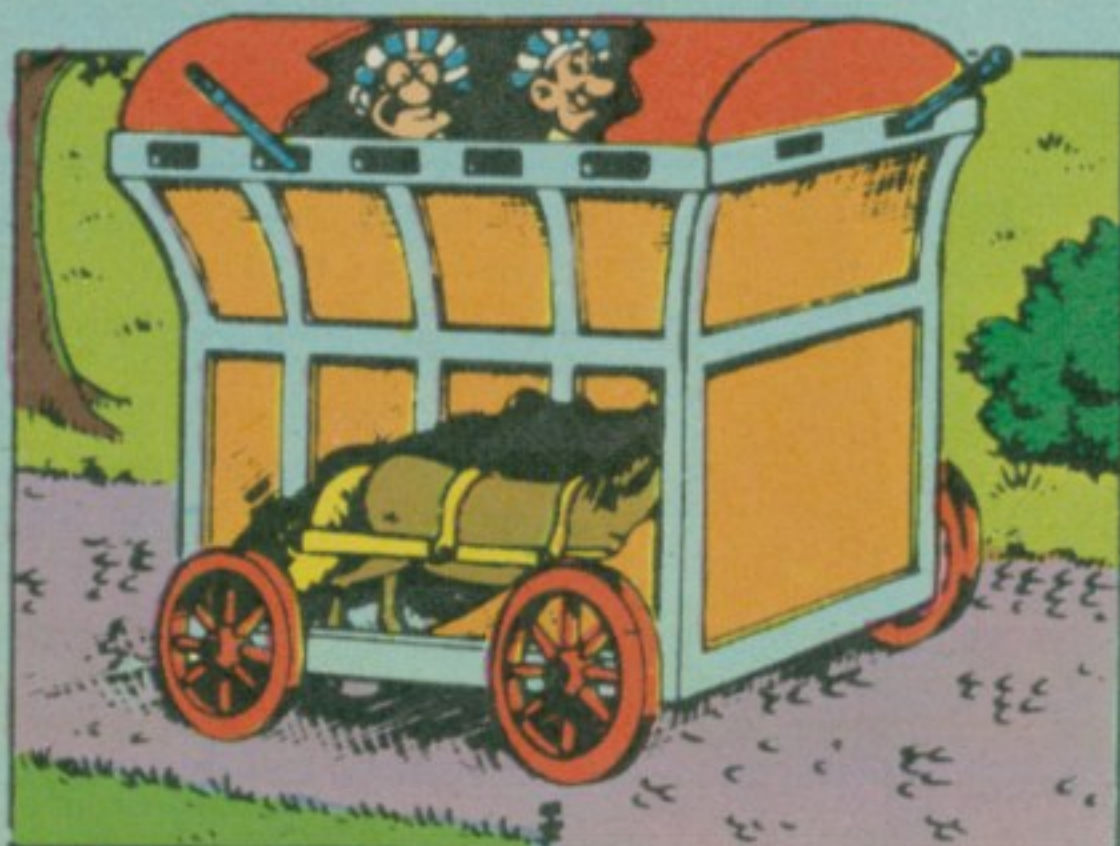
Бојне двоколице су претеча коњице. У средњем веку било је неколико покушаја да се направе бојна кола, најчудноватијих облика, без практичне вредности. И Леонардо да Винчи оставио је иза себе скице за покривена бојна кола, заштићена од артиљерије која могу да продру у непријатељску војску и разбију је ма колико она била велика. Да Винчи, међутим, није навео шта је требало да их покреће.

Доле, лево, приказана су бојна кола с коњском вучом из средњег века у којима су се налазили аркебузири. Међутим, као и на свим цртежима из тог времена не види се

у ком се правцу крећу. У средини је возило чији изглед одговара духу тога времена пуног празноверица: бојна кола треба да уплаше и својим изгледом. И на крају, у десном углу су бојна кола слична да-

нашњој амфибији. Ова кола поручио је француски краљ Анри III од инжењера Рамелија 1588. године. Кретала су се на ручни погон.

Смех двоје деце која су се у дворишту играла са малим риђим понијем пратио је Корун Андерсон док је улазила у мрачан амбар. Био је тако продоран и весео да је Кора застала за тренутак и, размишљајући о својој деци, и сама се насмешила.

Према светлости жарког јунског сунца која је допирала кроз мали прозор на амбару угледала је у једном углу стару кокошку. Као и обично у то доба дана, лежала је на гнезду и чепркала нешто по њему.

Опрезно је закорачила преко гомиле разбацаних дасака и да би покупила јаја из гнезда, одгурнула кокошку у страну. У истом тренутку осетила је оштар бол у левој руци. Из гомиле дасака чуо се необичан шум на који се кокошка узнемирила и почела на сав глас да кокодаче. Збуњена, Кора је зурила у том правцу и одједном устукнула ужаснута. Између дасака указала се дугачка црна звечарка и зачас нестала кроз пукотине на амбару!

Страшан Корин крик разлегао се кроз стари амбар.

ОДСЕЧЕНА ОД СВЕТА

Џон Андерсон, Корин муж, налазио се у то време на жетви пшенице у западном Канзасу и Кора је била сама код куће са шестогодишњим Џеријем и четворогодишњом Корин.

Знајући да не може ниоткуда очекује помоћ јер у близини њихове фарме није било никога а до прве здравствене станице, у Стондејлу у Оклахоми, има око шеснаест километара, Кора је покушала да се мало прибере и да среди мисли. Рука која као да је горела почела је да трне и отиче.

Осетила је бол у левој руци а онда угледала дугачку црну змију. Устукнула је ужаснута.

ЗВЕЧАРКА

Ујед звечарке је смртоносан, знала је. Било је само питање времена кад ће отров почети да делује.

Да не би уплашила децу, изишла је из амбара и полако се упутила према кући. Морала је да стигне до телефона. Можда ће лекар моћи да стигне пре него што буде прекасно.

Џери и Корин још су се безбрижно играли у дворишту никако не успевајући да узјашу свог малог понија. Нису ни приметили своју избезумљену мајку.

Телефон се налазио у дневној соби. Руком која је дрхтала Кора је подигла слушалицу и окренула неколико бројева. Чекала је нестрпљиво да чује глас телефонисте на централу, али ништа се није чуло. Покушала је поново. Опет ништа! Кад је схватила да телефон не ради, почела је очајнички да дрмуса слушалицу.

Сад кад је била одсечена од света могла је само да очајава и мучи се док је отров звечарке не савлада.

Одједном се сетила старог расклиматаног шевролета који је био паркиран у дворишту. Ако буде могла да га вози, за њу ће бити још наде.

Док је ишла према старом аутомобилу, осећала је како је савла-

КОРА АНДЕРСОН ЈЕ ЗНАЛА ДА ЈОЈ НЕМА ПОМОЋИ. НАСТАВИЛА ЈЕ ДА ОБАВЉА КУЋНЕ ПОСЛОВЕ И ЧЕКАЛА СМРТ.

ђује малаксалост. Рука јој је била потпуно утрнула. У страху да ће убрзо бити све касно потрчала је према аутомобилу, готово ускочила у њега и хитро окренула контактни кључ притискајући истовремено папучицу за гас. Узалуд. Акумулатор је био празан.

Ошамућена, Кора се отегурала назад у кућу. Одједном се присетила ужасне приче о жени којој се нешто слично догодило негде у Канзасу. Верујући да умире, та жена је написала поруку свом мужу који је био одсутан и да не би трпела ужасне болове убила се.

ПОРУКА НИЈЕ НАПИСАНА

Као у сну, Кора је потрчала у спаваћу собу где је њен муж држао ловачку пушку. Пронашла је пушку, али никако није могла да се

сети где стоји муниција. Трагајући за њом, вратила се у дневну собу. Тада ју је неочекивано захватио неки мир. Није знала колико јој је још времена остало, најбоље је да о томе, ако може, не размишља. На њиховој фарми било је толико посла који је она морала да обави. Покушаће па колико стигне...

Лева рука јој је дрхтала од страховитог бола, али је у десној још могла да држи посуду за млеко. Пошла је у стају и некако успела да помузе краву, а онда дала пићима воду и храну. Презнојавала се док је то радила, али још се држала на ногама.

До вечери која је била топла и спарна завршила је све послове напољу. Припремила је затим деци вечеру. Џон и Корин нису ништа необично на њој приметили а она се трудила да се понаша као и обично иако је с муком задржавала сузе. Желела је да децу успава пре него што се то са њом догоди.

Кад је малишане ставила у кре-

вет, сва мокра од зноја и исцрпљена почистила је кућу. Тада је ушла у спаваћу собу и покушала да Џону напише поруку. Није успела. Сан ју је савладао.

МИШЉЕЊЕ ДОКТОРА ОКЛЕЈА

Прво чега је постала свесна било је да се напољу раздајује. Није могла да верује! Зар је још жива? Погледала је руку и опипала је: била је утрнула али је није болела као јуче. А онда је устала из кревета и погледала да ли деца још спавају. Увек је устајала пре њих јер сваког дана је имала пуне руке посла.

Отишла је у кухињу да припреми доручак за децу. Глава јој је била тешка и све јој је некако изгледало нестварно, чак и звук аутомобилског мотора који се зачуо из дворишта. Погледала је кроз прозор и угледала Џона.

Истрчала је напоље и готово у једном даху испричала Џону шта јој се догодило. Џон ју је, не оклевајући, сместио у аутомобил и појурио ка Стондејлу.

— Опасност је прошла! — весело је рекао стари доктор Оклеј кад је прегледао Кору. — Али, да нисте радили све те послове код куће и да се нисте толико пута презнојили, сигурно не бисте издржали. Овако, захваљујући знојењу, сав змијски отров је ишчезао из вашег тела!

О. В.

ГРАДОВИ МУЗЕЈИ

ФИРЕНЦА

Лоренцо Величанствени

СТАРА ПАЛАТА — Палацо Векио, како је називају свуда у свету, налази се на прекрасном пространом тргу Дела Синјорија окруженом ренесансним палатама. На овом тргу спаљен је бунтовни калуђер Ђироламо Савонарола. На улазу у Стару палату налазе се скулптуре: копија Микеланђеловог Давида и група Херкул и Како Баћа Вандинелија. Стару палату подигао је Арнолфо ди Камбио од 1298. до 1314. године као средњовековну палату тврђавског типа са високом витком кулом. У њој је имала седиште градска управа, дебелим зидовима са пушкарницама осигурана од побуна разјарене гомиле. Касније, у Старој палати су извесно време боравили владари Медичи.

ПАЛАТА МЕДИЧИ-РИКАРДИ — Подигао ју је Микелоџи по наруџбини Козима Старог Медичија. У њој је становао Лоренцо Величанствени, владар из породице Медичи, песник и покровитељ свих уметности у Фиренци. У тој палати родила се Катарина Медичи, последњи директни потомак породице и потоња чувена краљица Француске. Палату је касније купила породица Рикарди и сачувала колекцију уметничких предмета, ње не фреске, рељефе и скулптуре. Данас се у палати приређују изложбе и увек је отворена за публику.

САНТА КРОЋЕ — Једна је од највећих и најславнијих фрањевачких цркава у Италији грађена од друге половине XIII до краја XIV века у готско-тосканском стилу по нацртима Арнолфа ди Камбија. Осим по лепоти, величини и уметничким делима које чува, а међу којима се истичу Ђотове фреске, позната је у читавом свету као „Италијански Пантеон“: у њој су сахрањени или имају надгробне споменике најзаслужнији и најчувенији синови Италије: Микеланђело, Данте, Виторио Алфијери, Макијавели, Леонардо Бруни, Ђоакино Росини, Уго Foscolo, Лоренцо и Виторио Гиберти, Галилео Галилеј и многи други.

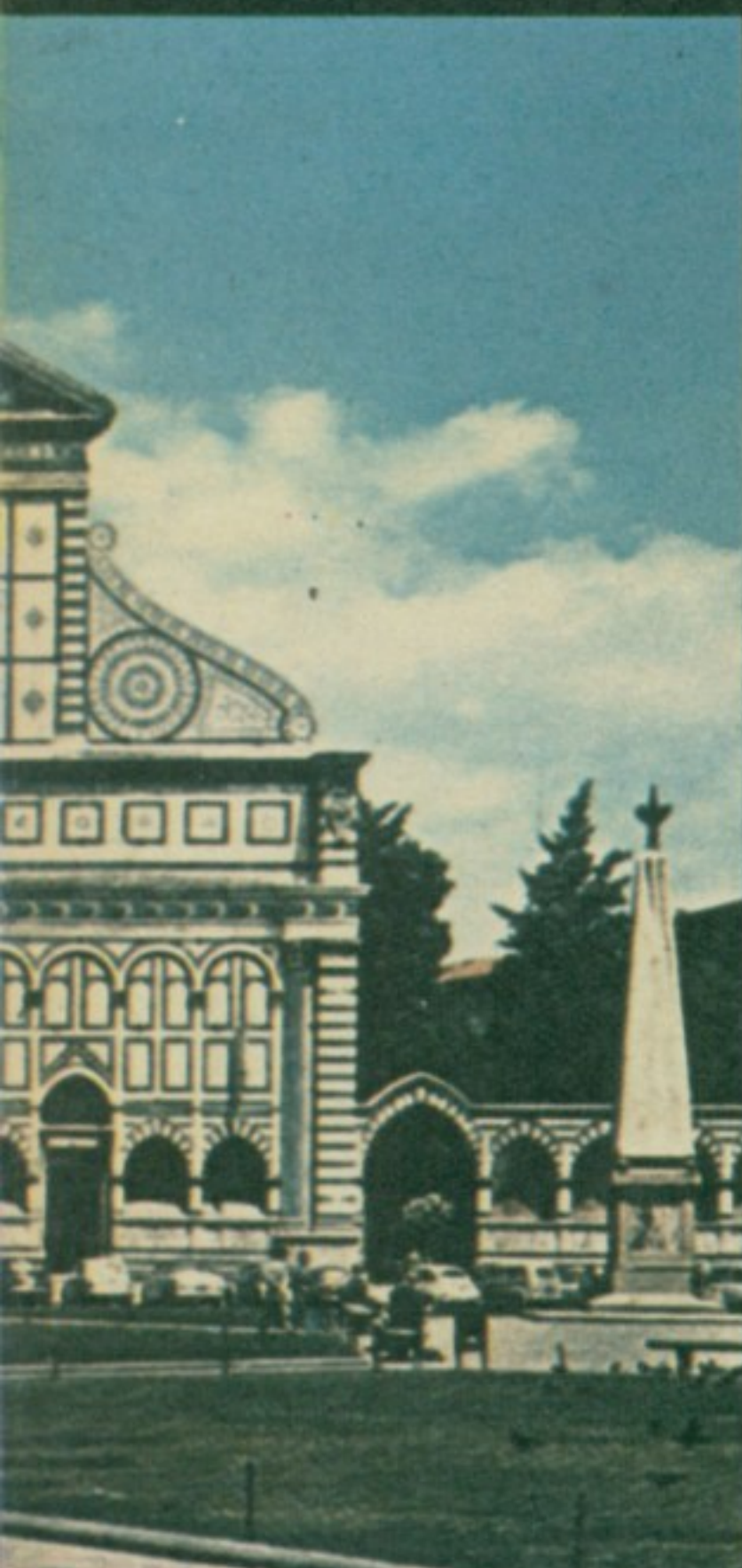

САЛОН ПЕТСТОТИНЕ

— Из складног унутрашњег дворишта пуног цвећа са стубовима и порфирном фонтаном на којој је крилати дечак са рибом чувеног Верокија улази се у Стару палату. Њен салон, који је служио за састанке Великог народног савета од 500 грађана, дугачак је 53, широк 22, а висок 18 метара! Свака одаја палате представља ремек-дело унутрашње архитектуре, све је уметнички савршено — од слика и скулптура, до последње плочице на поду, позлаћених рељефних таваница и монументалних дрвених врата. На овом здању огледали су се врсни уметници: Микелоџи, Буонталенти, Вазари, Бенедето и Ђулијано да Мајано, Андреа дел Сарто, Микеланђело.

ГЛАВНА ЛОЂА — Десно од Старе палате налази се прозачна градска лођа подигнута на три велике аркаде и неколико монументалних степеника. Саграђена је између 1376. и 1381. године за званична проглашења и градске церемоније. Скулптуре које је красе припадају разним епохама. Нарочито је значајан чувени бронзани Персеј са Медузином главом у руци, вајарско ремек-дело златара Бенвенута Челинија. Ту је и неколико античких скулптура и дела вајара Ђанболоње. Пре две године група обесних студената осакатила је неке од скулптура изазвавши револт грађана Фиренце. Оштећена дела одмах су рестаурисана.

САНТА МАРИЈА НОВЕЛА

— Овај бисер готско-тосканске архитектуре направљен је од 1279. до 1360. године по нацртима три доминиканска фратра. Цркву је завршио Леон Батиста Алберти, можда једини човек који се по свестраности могао мерити са Леонардом да Винчијем. Он је додао горњи део фасаде, касније имитиран широм Европе, и средњи портал. Унутрашњост красе фреске Филипина Липија, Гирландаја, Мазаћа. У овој цркви налази се дрвено бојено распеће названо „Христос од јаја“ Филипа Брунелескија — чувени вајар Донатело, и сам аутор распећа, када га је видео, задивљен његовом лепотом испустио је котарицу с јајима. Јаја су се разбила, а распећу је за вечита времена остало име.

ПАЛАТА ПИТИ — Многобројне су фирентинске ренесансне палате и све подједнако чувене по лепоти и утицају који су извршиле на светску архитектуру. Једна од најстаријих је Пити у којој је данас Галерија слика старих италијанских мајстора, друга по значају у граду, одмах после галерије Уфици, и Галерија модерне уметности. Направљена је по плановима Филипа Брунелескија и припада раној ренесанси. Била је власништво Луке Питија, пребогатог трговца и супарника породице Медичи. Иза палате простире се огроман парк Боболи, препун фонтана и скулптура, направљен по жељи Елеоноре ди Толедо.

МОСТ СВЕТОГ ТРОЈСТВА

— Најмонументалнији мост на реци Арну и један од најлепших италијанске ренесансне архитектуре. Подигнут је на три широке аркаде које држе моћни стубови-пилони. Стари мост који се налазио на том месту од 1252. године из темеља је реконструисао 1557. Бартоломео Аманати по Микеланђеловим саветима. Четири статуе које представљају годишња доба постављене су на оба краја моста 1608. Овај мост порушен је за време бомбардовања 1944. а 1957. направљен је нов, потпуно исти као некадашњи и великим делом од истог камена извађеног после рата из Арна.

Текст: Б. Дожић

ОТКИНУО СЕ ГЛАГОЛ

Био сам ђак четвртог разреда основне школе, а још нисам знао да разликујем придев од глагола, именицу од заменице. По томе се нисам издвајао од осталих својих другова. Граматика нам нешто није ишла.

Наш учитељ, истини за вољу, није се баш много ни трудио. Био је страствен ловац и то га је много више привлачило него рад са децом. Док би био у лову, остављао је најјачег ученика да дежура са шибом у руци. Прави „мајски учитељ“. Тако су пре шездесет година, када сам ја учио основну школу, називали учитеље који би се у мају пред долазак школског надзорника провреднили и настојали да за неколико дана надокнаде оно што су пропустили током целе године. А онда, би, мало знањем, мало подвалом или богатом гозбом, себи обезбављивали добру оцену.

Школски надзорник је посећивао часове, испитивао ђаке и на основу њиховог знања доносио оцену о учитељу. Од тога је зависило напредовање у служби. Слаба оцена значила је губитак унапређења за једну годину. Разумљиво је онда зашто су се учитељи трудили из петних жила да се покажу пред надзорником па и ако треба да му се додворе.

ПРАТИТЕ МОЈУ РУКУ

Када је стигло време за инспекцију, учитељ покуша да нас на брзину поткује знањем. Пошто му то није пошло за руком, он одлучи да прибегне подвали.

— Слушајте овамо, ви глупани. Видим ја да ћете ме обрукати пред госпо'н инспектором. Не вреди ми да се мучим кад ништа не разумете. Него, гледајте овамо. Свако дугме на мом прслуку означаваће по једну реч. Јесте ли разумели? Уместо одговора — ћутање.

— Баш сте нека глупа деца. Отворите четворе очи и гледајте у мене! Кад господин надзорник пита: „Каква је реч човек? — ви одговорите да је то именица. То ћете знати ако пратите моју десну руку. Ако се ухватим за прво дугме — именица. Друго дугме је придев, треће глагол... — Јел’

јасно? Толико се трудим око вас а ви ништа даље од носа не видите!

МАЈСТОРИ ЗА ГРАМАТИКУ

Дође и тај дан. Школски надзорник је стигао а нама срце сишло у пете од страха.

Инспектор узео читанку у руке и као за инат погоди лекцију коју нисмо читали. Почео „туц-муц“ а учитељ само преврће очима. Кад инспектор рече да ће сада „мало да нас преслиша из граматике“, учитељу се разведри лице. Очекивао је да га дугмета извуку из неприлике.

— Ко ће да ми каже која је врста речи... школа? — упитао је инспектор.

Попут рефлектора наше очи су биле уперене у учитељеву десну руку. Прсти се зауставише на првом дугмету и чврсто га стегоше. Наше руке полетеше увис.

Све би се на том часу сигурно добро завршило да са учитељевог прслука није изненада отпало треће дугме

Мени припада част да одговорим.

— То је именица! — рекох сав важан.

— Одлично, мали, седи.

Срце ми је лупало као лудо. Шепурио сам се сазважан и поносан на своје „знање“. Био сам исувише мали да бих схватио да је то превара.

— Моји ђаци су вам прави мајстори за матерњи језик — поче да се хвали учитељ.

И тако смо ми „одлично знали“, примали похвале и осмехивали се, а учитељева рука је шетала горе-доле по прслуку.

— Још само да чујем која

је врста речи плакати и готови смо.

Надзорников поглед се зауставио на Јовици званом „Бумбар“.

Јовица устаде и као хипнотисан поче да гледа у учитељеву руку која је већ нервозно цимала дугме. У једном тренутку конач који је држао дугме прекину се и оно се откотрља под моју клупу. Сматрајући то за свету дужност брзо се сагох, дохватих дугме и пружи га учитељу.

— Молим лепо, господине учитељу, испао вам је глагол.

— Ти си учтив дечак, али то није глагол него дугме — благо ме укори надзорник.

— Знам, знам, али наш учитељ је наредио да се за данас треће дугме на његовом прслуку зове глагол.

Надзорник ошину погледом учитеља чије је лице добило боју лимуна.

— У томе је, значи, ствар. „Прави мајстори“ за матерњи језик!

Учитељ се претворио у кип а ми почели да дрхтимо као гранчице на ветру.

Надзорник је продужио да нас пита, али ми смо били толико уплашени да нисмо ни оно што смо знали могли да одговоримо.

ЖИВЕО НАДЗОРНИК!

Када је надзорник прешао у друго одељење, учитељ је позвао два јача ученика да ме држе, пресавио ме преко клупе и почео дивљачки да ме шиба. Драо сам се колико ме грло носило, али он није на то уопште обраћао пажњу.

На учитељеву несрећу моје запомагање се чуло у другом одељењу и надзорник је, схвативши шта се догађа, одмах дошао.

— Смењујем вас са места учитеља ове школе! Нисте достојни да вршите ту дужност. А ви, децо, од сутра ћете учити са ђацима трећег разреда док вам не стигне нови учитељ.

Полетели смо на врата вичући из свег гласа: „Живео господин надзорник“!

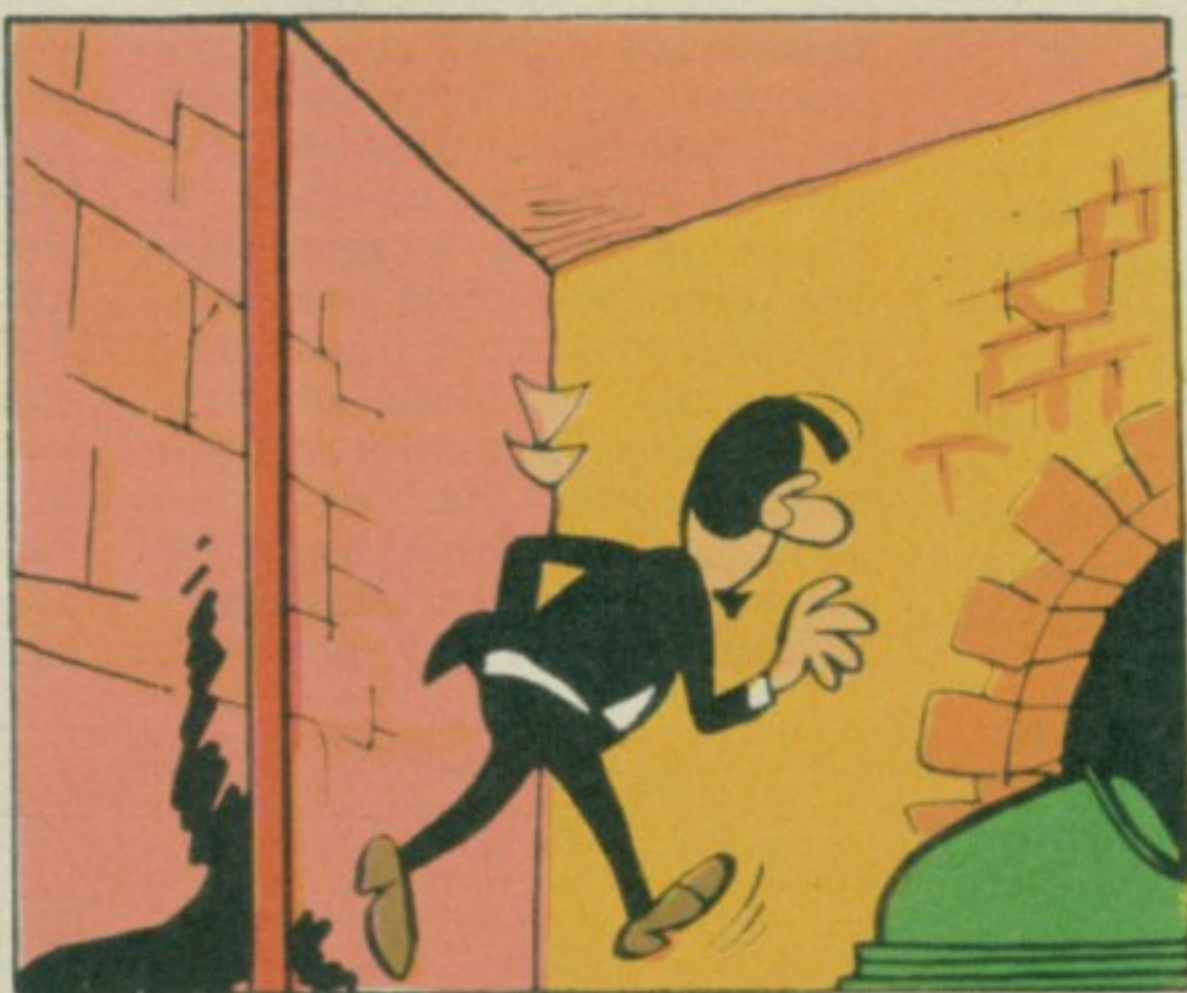
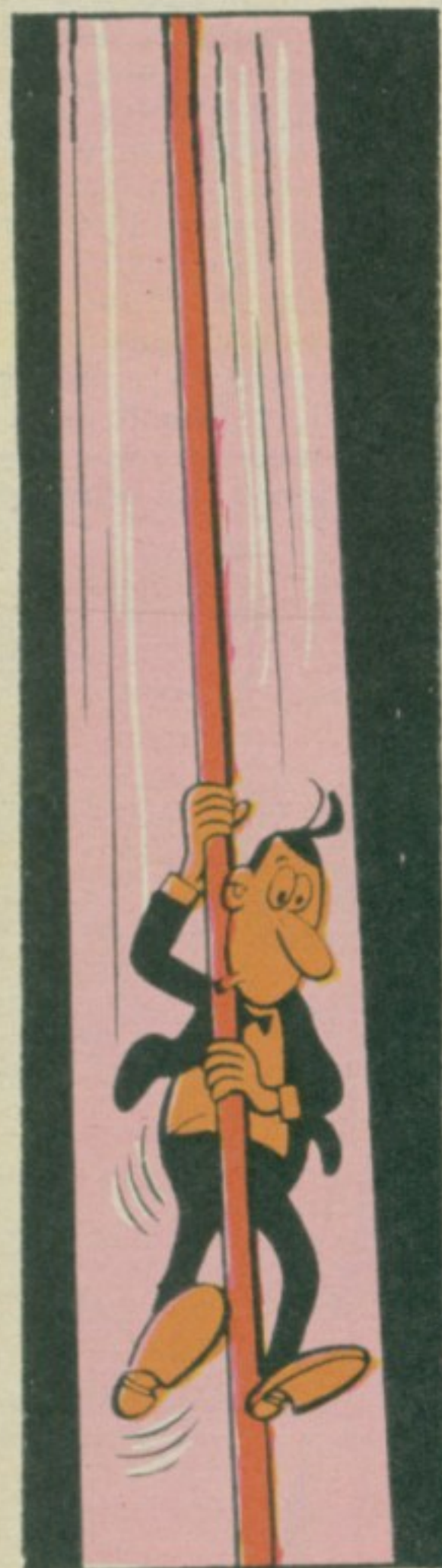
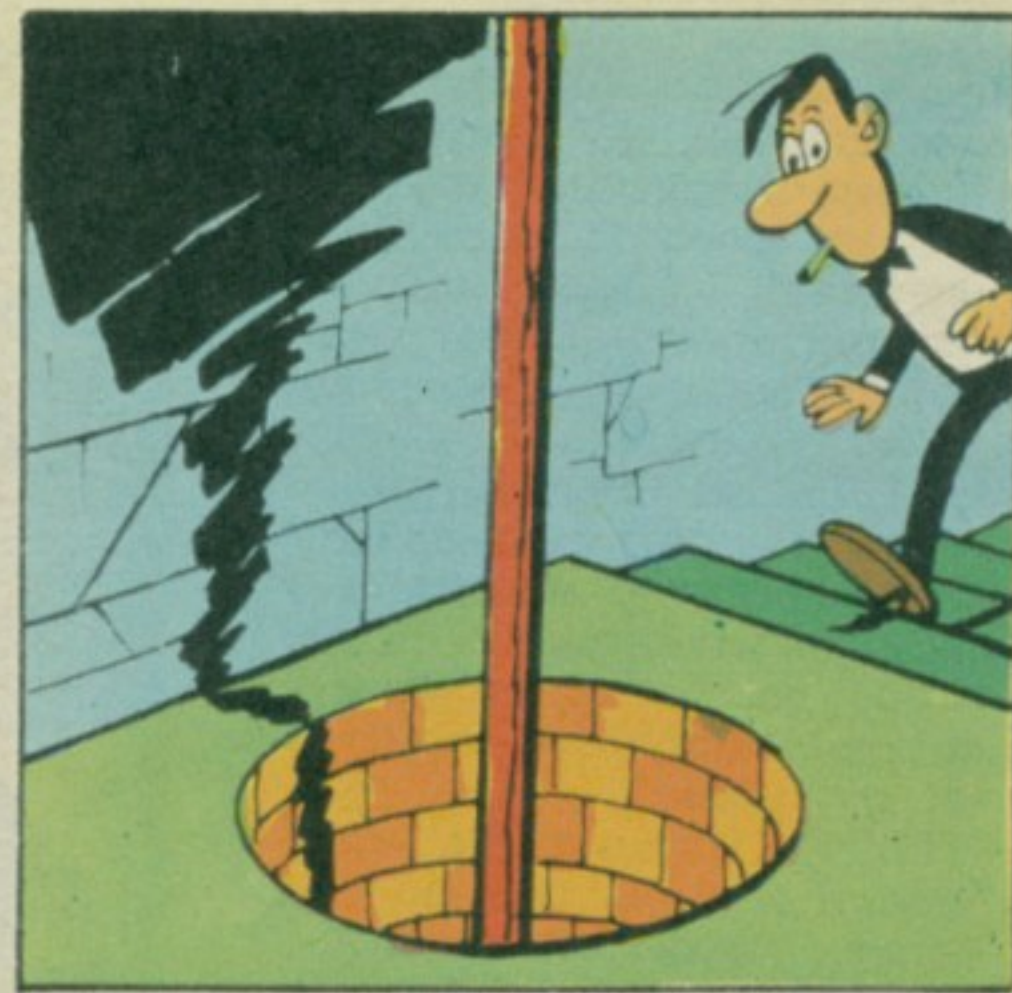
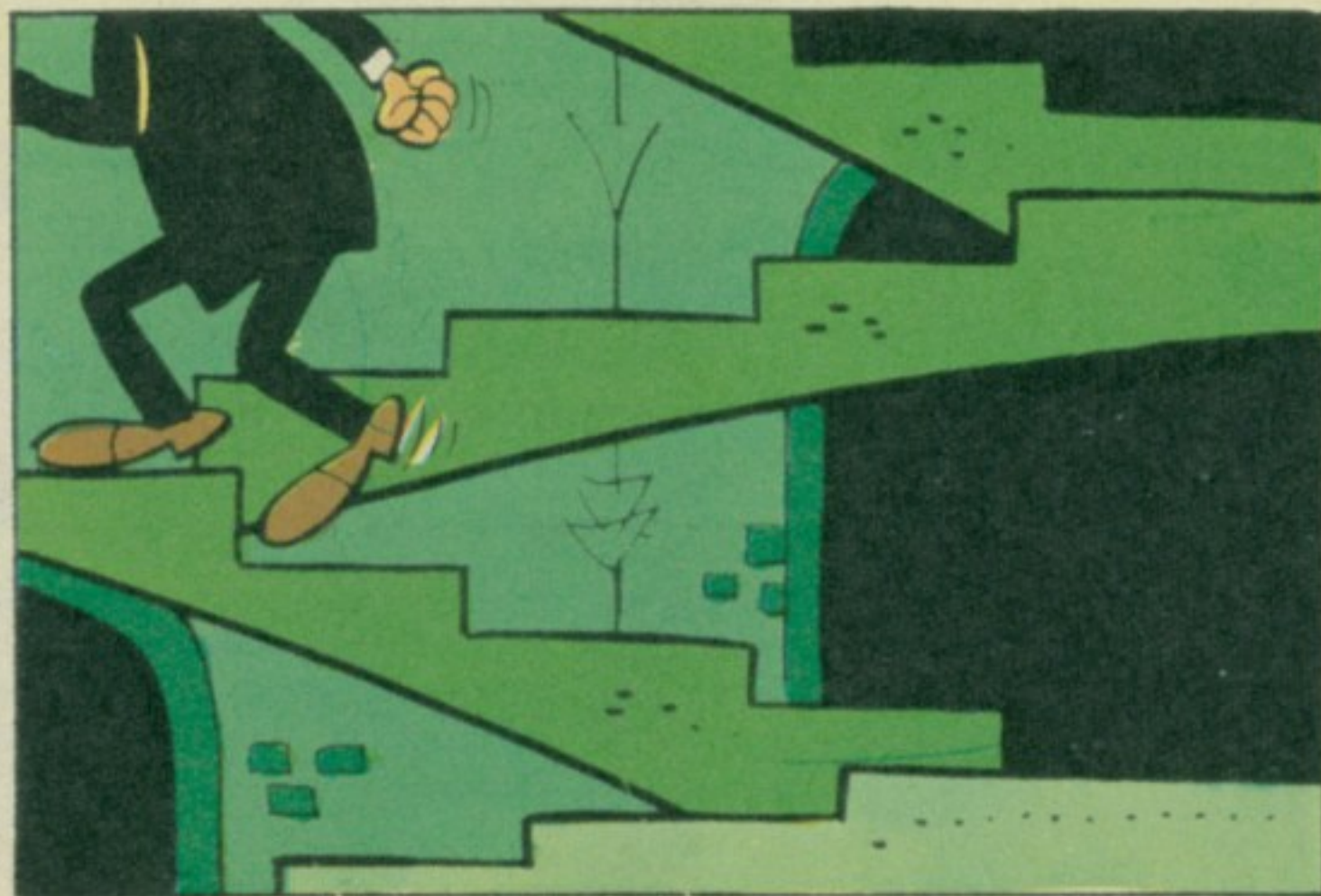
И данас, после шездесет година, памтим те батине. Требало ми је добрих недеља дана да бих могао да седнем!

Јордан Костић
Врњачка Бања
(Хонорар: 250 дина)

Уз помоћ два јача ученика учитељ ме је пресавио преко клупе и почео дивљачки да шиба.

ЧУВАЈТЕ СЕ

Француски Јеврејин Мишел де Нотр Дам, познатији као Нострадамус, био је веома цењена личност у француском друштву 16. века. Као и остали дворски лекари Бордија — Руђери, Торели, и многи други — и он се бавио астрологијом, прорицањем људске судбине на основу положаја звезда на небу. Резултат његовог рада била је књига „Пророчанства“ (у оригиналу „Центурије“) која је само у Француској досад доживела 18 издања! Док га због те књиге једни сматрају само песником (књига је написана у четворостиховима) други тврде да је Нострадамус највећи шарлатан који се икад појавио.

Место у историји обезбедила му је строфа од четири стиха која гласи:

„Млади лав старог
надвладаће
На бојном пољу у двобоју:
Избиће му очи у златном

кавезу
— страине смрти први је то од
два удараца“.

Ова песмица сматрана је као предсказање смрти француског краља Анрија II и гашења његове династије Валоа, иако Нострадамус нигде не помиње ни имена ни догађаје, као што то, уосталом не чини ни у целој својој књизи.

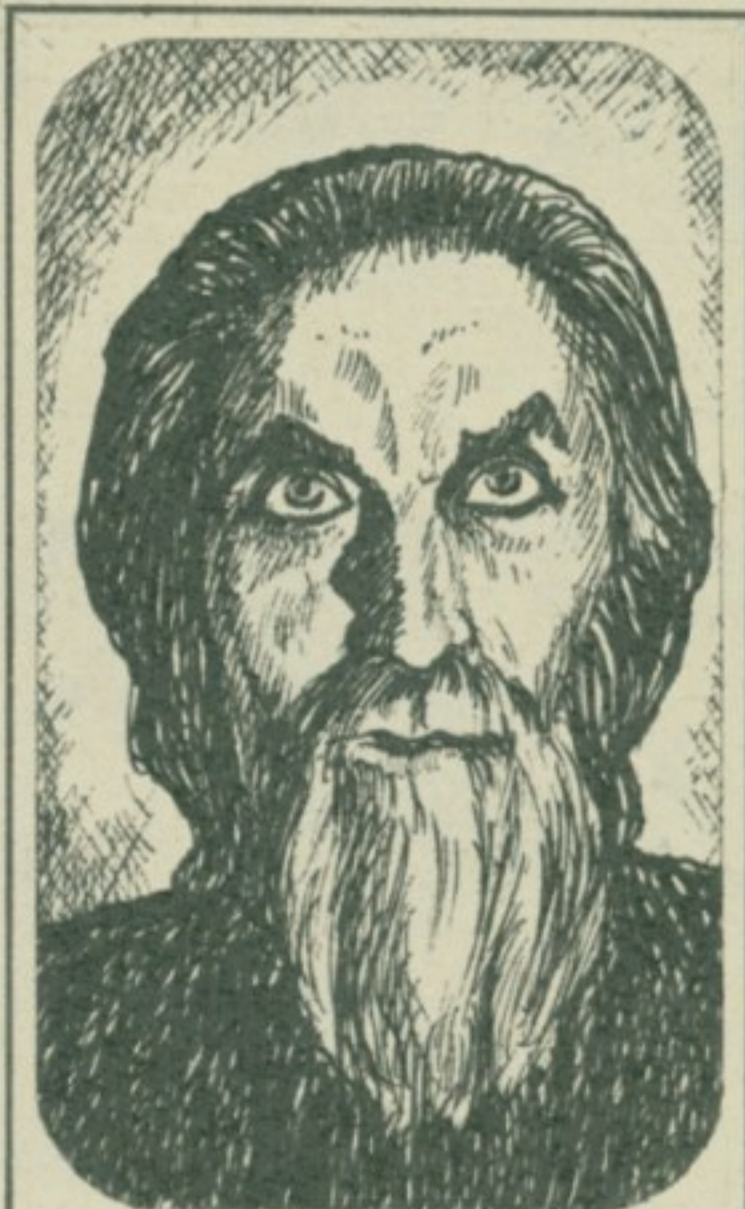
ПРВИ УДАРАЦ

Првог јуна 1559. године приређен је витешки турнир на коме је учествовао и француски краљ Анри II. Надметао се са младим грофом од Монтмерија Двобој се завршио трагично: врх Монтмеријевог копља пробио је краљев шлем. Том приликом један ивер од копља зарио се у краљево око и после десетак дана краљ је умро.

Катарина Медичи, жена умрлог француског краља, повезала је његову смрт са Нострадамусовим пророчанствима. Све се слагало: и Анри II и Монтмериј имали су у часу судара амблема лава на штитовима; златни кавез био је позлаћени краљев шлем; смрт је наступила услед повреде ока у двобоју.

Иако је Нострадамус у својој песмици поменуо двобој млађег човека са старијим и несрећу са очима, рекао је то уопштено. Слично се могло догодити сваком ратнику на бојишту или учеснику на витешком турниру. Разуме се да су породице свих на тај начин настрадалих могле да кажу да се Нострадамусово пророчанство одниси баш на њиховог погинулог сродника. Лав који се помиње у песмици може бити храбар, снажан, окре-

Француска краљица Катарина Медичи веровала је у пророчанство и зашто је избежавала све што је било у вези с њим именом.

Мишел де Нотр Дам — Нострадамус

тан човек, може бити амблем на штиту или неком другом делу турнирске опреме... А сваки златан или позлаћен шлем може бити — златан кавез.

Мрачни средњи век био је пун сујеверја, веровања у натприродне силе и Бога „у чијим је рукама била људска судбина“. Пророци су били на цени јер су предвиђали људима шта им је предодређено у животу. Људи су им веровали.

Тако је и удовица француског краља нашла објашњење за смрт свога мужа у Нострадамусовом пророчанству који је у то време био најугледнији пророк.

Оно што је Катарину Медичи још више погудило и уплашило био је последњи стих Нострадамусовог пророчанства: „...страшне смрти први је то од два удараца“. То је могло значити да је смрт њеног мужа Анрија само прва несрећа и да ће породицу Валоа задесити још један ударац!

После смрти свога мужа Катарина Медичи је о томе свакодневно размишљала. Пролазили су месеци, али мисли о Нострадамусовом пророчанству није

Катарина Медичи

могла да се отресе. Једног дана 1560. године наредила је да јој припреме каруце. Увече је стигла у замак Шомон на Лоари.

НЕОБИЧНА ПОСЕТА

Замак је припадао Козиму Руђерију, астрологу, хипнотизеру, мађионичару и дворском лекару. Катарина га је довела из Италије када се удала за Анрија II и прешла у Француску јер је Козимо био син старог Руђерија, лекара породице Медичи из које је потицала.

Руђери је познавао медицину, али је више времена проводио у прорицању људске судбине. За разлику од Нострадамуса, који је прорицао помоћу звезда, Руђери је то чинио гледајући у утлачану челичну плочу, такозвану „чаробно“ огледало.

Посета француске краљице није га изненадила. Знао је да је мучи она последња Нострадамусова реченица, односно судбина њена три сина, јединих чланова њене уже породице на које је то пророчанство могло да се односи.

Козимо Руђери је био mudar човек. Схватио је да је краљица преплашена и да верује да ће њену породицу задесити и друга несрећа коју помиње Нострадамус. Њему је остало још само да краљици „предскаже“ будућност.

Осим тога, Руђери је добро проценио да су дани династије Валоа на француском престолу одбројани и да ће их владари Наваре силем свргнути. Ако се то свргавање не заврши смрћу краљичиних синова, мислио је Руђери, они ће умрети, овако или онако, то све људе чека...

ПОГЛЕДАЈТЕ У ОГЛЕДАЛО

Познати лекар је у краљичиној посети видео при-

СЕН ЖЕР

лику да се као пророк поутледу приближи Нострадамусу јер су краљевима прорицали судбину само најбољи у том послу.

Као и сви пророци у то време и Руђери је за прорицање користио посебну просторију која је тако суморно изгледала да је сујеверног посетиоца лишавала и оно мало здравог разума с којим је одлазио. У одаји је била алхемичарска пећ, мноштво епрувета, реторти, тегли и бокала, а на средини сто са књигама и ролнама пергамента-папира. На бело окреченим зидовима били су нацртани неки неразумљиви симболи. Крај прозора

је стајао астролоб, справа која је служила за мерење удаљености небеских тела од Земље, и пешчани часовник. Просторија је била испуњена оштрим мирисом нане и ричиновог лишћа.

Чим су астролог и краљица ушли у просторију, Руђери је пришао чаробном огледалу и при слабој светлости свеће почео штапићем да шара по њему. Умакао га је у посуду у којој се налазила крв голуба. Затим је у мању посуду са жаром баacio неколико разних трава и огледало прекрио белим платном. Прекривено огледало је однео до прозора, скинуо платно и челичну

плочу изложио месечевој светлости.

Руђери је радио полако. Мирис трава, изглед просторије и његови спори покрети деловали су сабласно у полумраку. Иако је све оно што је радио била пука бесмислица, француска краљица је полако западала у неку врсту полухипнотичног стања. Руђерију није било тешко да у њој сломи и последњи остатак воље и наметне јој своју. Његов циљ да је натера да у чаробном огледалу види оно што он буде желео, полако се остваривао.

Када је закључио да је

силуета која као да се окретала одајом.

— То је ваш син Франсоа — рекао јој је Руђери.

Катарина Медичи је и даље опчињено гледала и дрхтала од страха. У собу коју је „видела“ у огледалу поново је неко ушао.

— Сигурно препознајете свог другог сина Шарла?

— Погледајте како кружи собом. И поново је одаја остала празна да би се у њој ускоро појавила и трећа „особа“.

— Ваш трећи син... Анри — мукло је рекао дворски лекар.

Краљичина рамена су се

љена. Налазила се на граници снаге. Ипак, успела је да „види“ још једног човека који се појавио у огледалу и почео да шета унаоколо по просторији. Кругови су се ређали један за другим...

— То је Анри IV од Наваре, наследник бурбонске династије која ће сменити вашу на француском престолу! — нежно је додирнуо Руђери краљицу. — Што се тиче ваше смрти њу ће видети Сен-Жермен!

Краљица није бројала кругове, али је чврсто веровала да се „пророчанство“ Козима Руђерија обистинити. Њен најстарији син Франсоа II умро је после годину дана, други син Шарл IX после четрнаест, а трећи Анри III после петнаест! Од уже породице Катарине Медичи у животу је остала још само она.

СРЦЕ НИЈЕ ИЗДРЖАЛО

Одмах после посете Козиму Руђерију Катарина

— То је Анри IV од Наваре, наследник бурбонске династије која ће сменити вашу на престолу! — нежно је додирнуо Руђери уплашену краљицу.

је, ужасно уплашена, напустила своје најомиљеније пребивалиште — замак Сен-Жермен ан Ле који се налазио у близини француске престонице. Краљевски дворца у Лувру припадао је парохии Сен-Жермен л'Оксроа па краљица више није ни тамо одлазила. Избегавала је све што је било у вези са именом Сен-Жермен.

Изгледало је да се пророчанство Козима Руђерија, бар што се не тиче, неће испунити. Али једног дана, када се није ссећала добро, у посету јој је дошао свештеник.

Млади опат није ни био њен стални капелан с којим је често разговарала и прекраћивала досаду. Овога је, уместо њеног одсуства, послао мајордомус. Краљици се говорљиви свештеник допао.

— Како се зове? — упитала га је на расстанку.

— Сен-Жермен, ваше височанство! — одговорио је младић.

Краљица га је погледала широм отворених очију. Почела је нешто неразумљиво да говори, а затим се ухватила за пруди.

— Дошао си, значи!... — једва је промучала.

Свештеник је био збуњен. Ништа није схватио. Припчео је краљичином кревету да јој помогне, али је она испружила рукс с намером да се одбрани његовог присуства.

— Не! — крикнула је и кроз неколико минута издахнула.

Други део Нострадамусовог и цело Руђеријево пророчанство били су „испуњени“.

Објашњење за то је једноставно. Катарина Медичи је очекивала њихову и своју смрт као други део Нострадамусовог пророчанства и све што се касније десило њеним савезима објашњавала је самој себи да је то видела у Руђеријевом огледалу. Уверила је чак себе да су њени сини сви онолико пута проšli одајом колико су касније година владали.

Под теретом Руђеријевог пророчанства толико се плашила имена Сен-Жермен да је било довољно да се човек са таквим именом појави па да тог тренутка од страха умре од срчане капи. Д. Е.

МЕНА

краљица у стању потпуне опчињености, узео је у руку штапић и њиме јој показао огледало које је смеистио поред огњишта.

— Погледајте, ваше височанство!

ШТА ЗНАЧЕ КРУГОВИ?

Краљица је окренула главу према огледалу на коме се појавила нејасна

и даље тресла од страха. Једва је промучала:

— Зашто шетају унаоколо по соби? Шта значи то кружење?!

— Године њихове владавине! — тихо је одговорио Руђери. — Биће на престолу онолико година колико су начинили кругова по соби!

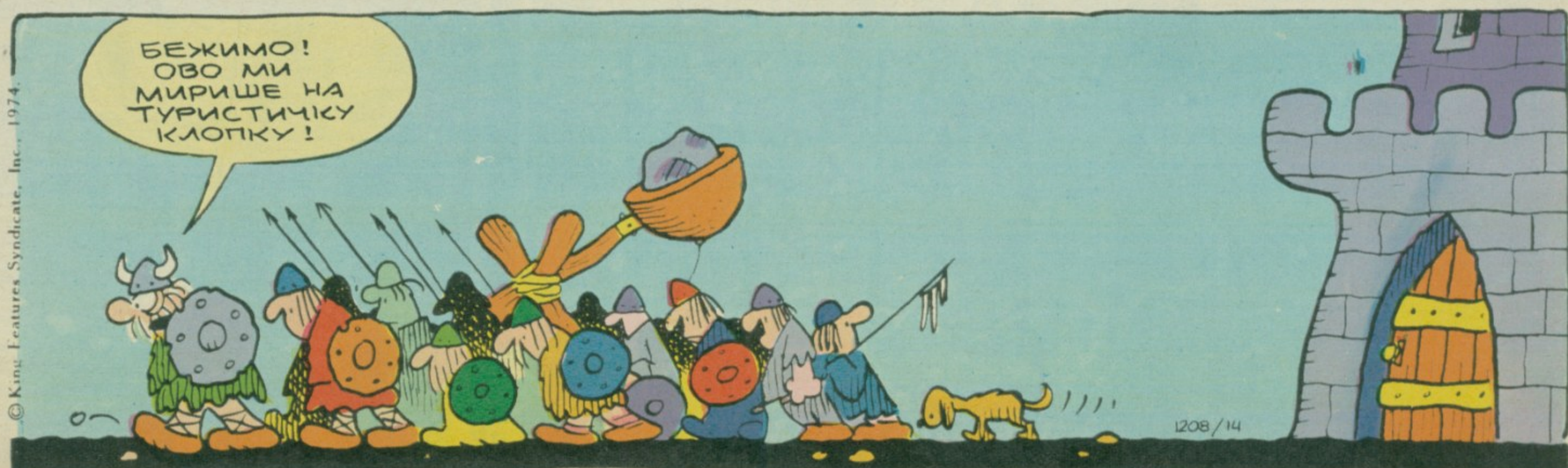
Краљица је била исцрп-

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

**БУДИТЕ
ДЕТЕКТИВ...**

Верујте, инспекторе Жеди, да није баш много пријатно бити богати ујак! — причао ми је туробним гласом стари Вилијам Бонаван.

Кад смо неколико часака раније листали стари породични албум једва сам могао да поверујем да је овај безуби, ћелави старац, са избораним лицем, био некад

— Углавном — мрмљао је старац. — Нешто сам оставио свом секретару Алексису Карноју и пријатељу Пјеру Шавоу...

— Још не видим разлог због којег сте мене позвали, господине Бонаван?

— Као што сам вам већ рекао инспекторе Жеди, моји дани су избројани. Али да бих наљутио своје нећаке стално причам да

приметити кад уђете... Уосталом, за то ћу се ја сам побринути.

Чим је пала ноћ увукао сам се у велику вилу Вилијама Бонавана и сад сам се мачјим кораком пењао степеништем, стрепећи да ме неко од укућана не примети и помисли да сам лопов. Најзад сам стигао до старчеве собе. Дочекао ме је седећи у фотељи. Без иједне речи, по договору, упутио сам се у собицу поред његове.

Била је поноћ кад је неко закуцао на старчева врата. Био је то његов секретар Алексис Карној.

— Господине Бонаван — зачуо сам његов уплашени глас — неко је позвао господина Алојза на телефон. Куцао сам на његова врата али она су закључана а нико не одговара...

Кад сам се ја појавио сироти секретар само што се није онесвестио од изненађења.

— Али... то је немогуће! — муцао је старац. — То је сигурно нека грешка... То... сам ја морао бити убијен!

— Можда је неко знао да су вам дани одбројани па је хтео да смањи број наследника... Можда је Алојзов убица његов брат Бертран или ваш секретар Карној... или ваш пријатељ Пјер Шаво...

— Ко је да је, инспекторе, молим вас да га нађете и примерно казните!

Полицијски лекар констатовао је да је убиство извршено између 21 и 22 часа.

— Можда ће вам ово помоћи у истрази — умешао се Бонаван — ја сам вечерас обишао Алојза и кад сам га напустио у 21.20 он је био жив...

Требало је само утврдити шта су после тога радила тројица осумњичених. Прво смо испитали секретара Карноја:

— Где сте били између 21.20 и 22 часа?

— Радио сам у кабинету а после сам гледао телевизију.

— Нисте били у Алојзовој соби?

— Свакако да нисам, свима је било познато да он није волео никога да види у својој соби. Његова врата су за све нас била увек затворена, изузев за његовог

ЉУБОМОРНА БРАЋА

ујака. Он је чак сам чистио своју собу, као да је у њој држао све благо овога света.

Пјер Шаво, крупан човек сиве косе, изјавио је:

— Ја сам већ осам дана гост у кући свог пријатеља Бонавана и Алојза сам зињао само за време обеды. А вечерас, између 21 и 22 часа шетао сам по парку који окружује његову вилу.

Тог тренутка приближио сам се стручњак за отиске и шапнуо нешто на уво мом колеги. Тада се овај необичним тоном обратио Бертрану:

— А шта сте ви радили вечерас?

— Цело вече сам провео у ујаковој библиотеци.

— Нисте ишли код брата у собу?

— Не, већ седам месеци моја нога није крочила у његову собу!

— Чиме објашњавате то што су свежи отисци ваших прстију откривени на фијоци од његовог писаћег стола?

И таман кад су сви већ били убеђени да је Алојза убио његов брат Бертран, умешао сам се ја:

— Чекајте! Ја мислим да Бертран говори истину. Неко други убио је Алојза и ја знам ко је убица!

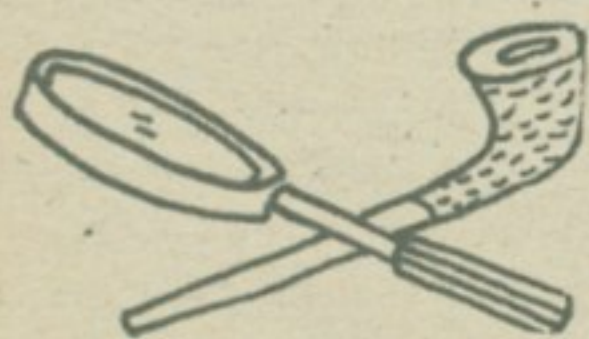
Шта мислите, драги читаоци, ко је убица Бонавановог сестрића Алојза? Ако сте пажљиво пратили ову причу можда сте то већ погодили. У том случају, честитамо! Уколико нисте данас расположени за решавање детективских загонетки, прочитајте решење на 31. страни.

млад, гиздав, са симпатичним брковима. Наравно да ме стари Бонаван није позвао да ми показује породични албум да бих се дивио његовим сликама из младости већ да би ми се жалио на своја два сестрића којима је завештао своје имање.

— Они ме мрзе... инспекторе — понављао ми је старац. — Мрзе ме.

„Они“ то су били његови сестрићи Алојзи и Бертран. И њихове слике налазиле су се у албуму, од најранијих дана до данас. Алојз је био плава Бертран смеђ, али су обојица имала нешто подмукло у изразу — или се мени тако чинило под утицајем старчевих речи.

— Они ме мрзе — настављао је старац — мада сам их ја после смрти њихових родитеља прихватио као своју децу. Никад нисам правио разлику међу њима, увек сам им куповао све исто, играчке, одела, намештај, али су они ипак налазили разлог да буду љубоморни један на другог. И сад, ево нестрпљиво чекају да нестанем.

— Они су ваши једини наследници?

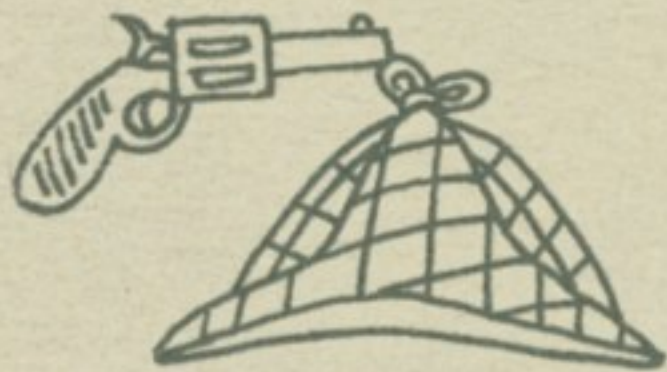
ми је лекар рекао да ћу живети још десетак година...

И старац тада прсну у необуздани смех.

— Желео бих да их предухитрим јер, верујте, чије пријатно сваки дан устајати са сумњом да ћете бити отровани или да ћете на неки други начин бити смакнути.

И док је старац трљајући руке непрекидно причао имао сам непријатан утисак као да је преда мном хијена. И веома ми је било тешко да сакријем антипатију коју сам тога часа осећао према њему.

— Хоћете ли да будете конкретнији. Реците ми шта желите да урадим? Да ухапсим ваше сестриће или само да их приведем у комесаријат и тамо испитам.

— Ни једно ни друго, инспекторе. Желео бих само да неколико вечери будете у мојој кући, али тако да о томе нико ништа не зна. У случају потребе могли бисте одмах да интервенишете. Кључ ћу вам дати одмах, а како Бертран и Алојз имају собе у другом делу куће ниједан вас неће

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

БОБАН

Рип Кирби:

ПРЕВАРА СА УРАНОМ

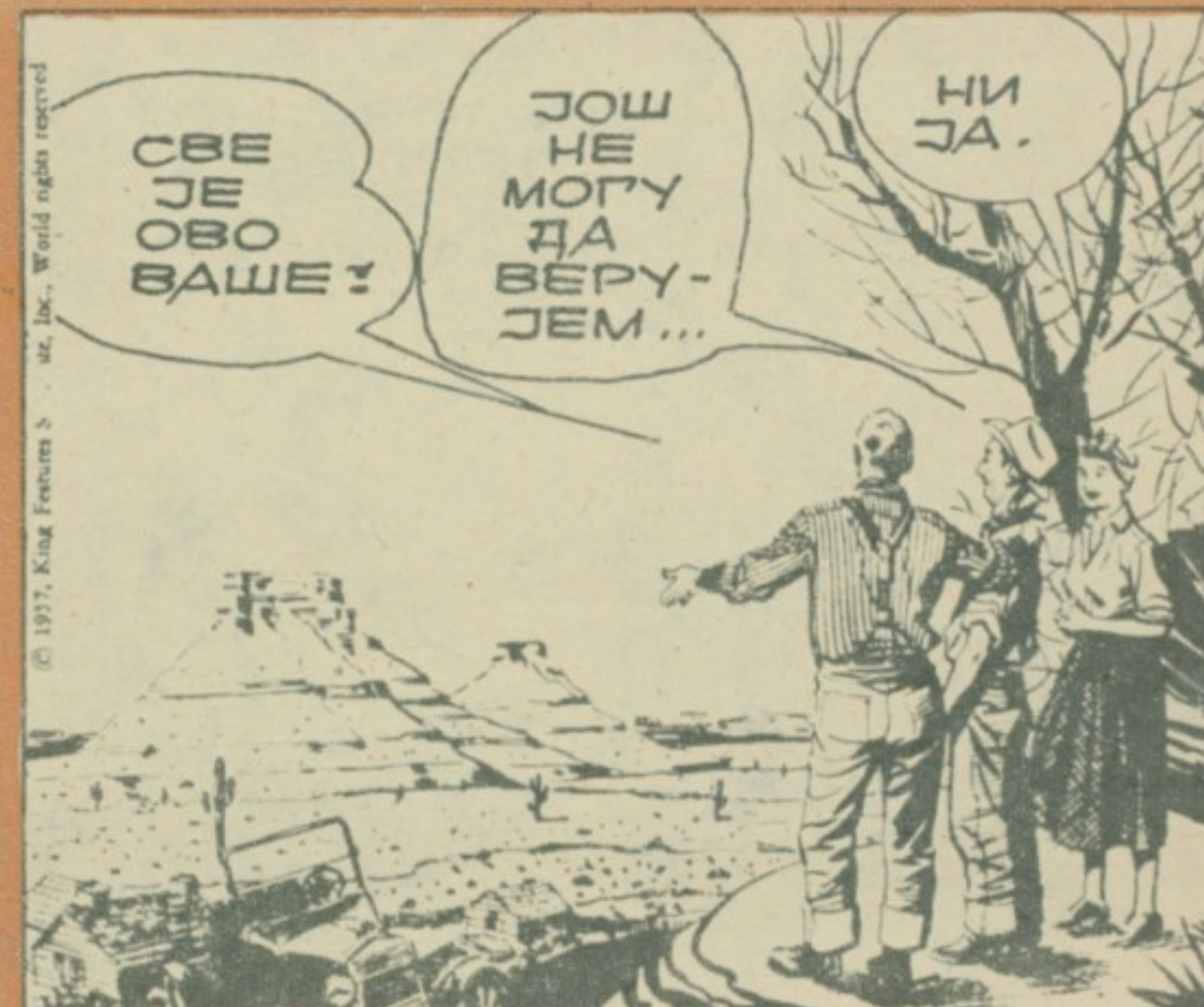

НЕ ЗНАМ КАКО,
АЛИ МОРАМ
ПОВРАТИТИ
ТАЈ
НОВАЦ.

ПОЋИМО
ОДМАХ
ЗА
ЊИМА...

НИСУ НАПУСТИЛИ
ГРАД НИ ВОЗОМ
НИ АУТОБУ-
СОМ ...
СИГУРНО СУ
АВИОНОМ ...

С МО-
ЛИМ
НОВ-
ЦЕМ?
ТО МЕ ДО-
ВОДИ ДО
БЕ-
СА?

ДИВНОГ
ЛИ МЕСТА,
СТОГИ?
КАКО
СЕ
ЗОВЕ?

"МАМИН
КАЗИНО."

ДА,
СМИТ ИХ
ЈЕ
ПРЕБАЦИО
АВИОНОМ
ДО... ЕВО
ТОГ
ГРА-
ДА...

ПОЋИ БЕМО
И МИ
АВИОНОМ
ЗА ЊИМА.

АЛИ...

Кирби и десмонд
су на трагу беле и
сторија неша.

... ЗАБОРАВ-
ЉАТЕ
ДА САМ
БЕЗ
ПРЕБИ-
ЈЕНЕ
ПАРЕ!

НЕ
БРИНИ,
ДЕСМОНДЕ.
ТУ САМ
ЈА...

ПРЕСТАНИ
С ТИМ
КОЦКАМА?
ЗАМО-
РИЋЕШ
СЕ?

МОЖИ
ПРСТИ?
ПОСТАЋЕ
ГИПИКИЈИ,
ЛУТИКИЈЕ.

МОРАЋЕМО ДА УПОТРЕ-
БИМО СВЕ СВОЈЕ
ЛУКАВСТВО ДА
ПОВРАТИМО
НОВАЦ.

АКО ГА
ДОТЛЕ НЕ
ПРОКОЦ-
КАЈУ?

СА КОГ АЕРО-
ДРОМА СУ СЕ
УПУТИЛИ У
"МАМИН КАЗИНО?"

С МОЗОМ
УШТЕЋЕВИНОМ
СЕ КОЦКАЈУ?
КРВ МИ УЗАВРИ
У ЖИЛАМА...

ОН
УЛАЖЕ
1000
ДОЛАРА...

ХАЈДЕ,
СТОГИ,
УЛОЖИ И
ТИ?

ПО-
ЛАКО,
БЕЛА,
НЕ
ЖУРИ-
МО...

КАКО
НАМ
ИДЕ,
СТОГИ?

ИЗВРСНО?
ДА ОКУША-
МО СРЕЋУ
С РУЛЕ-
ТОМ...

ЗА ТО ВРЕМЕ...

ДА СЕЋАМ
СЕ, ОДВЕЗАО
САМ ИХ У
"МАМИН
КАЗИНО."

ОД-
ВЕЗИ
И НАС
ТАМО...

ХЕЈ?
ДРАГО
МИ ЈЕ
ШТО
ТЕ
ВИДИМ...

И МЕНИ, МАМА.
ПОТРЕБНА
НАМ ЈЕ ТВОЈА
ПО-
МОЋ?

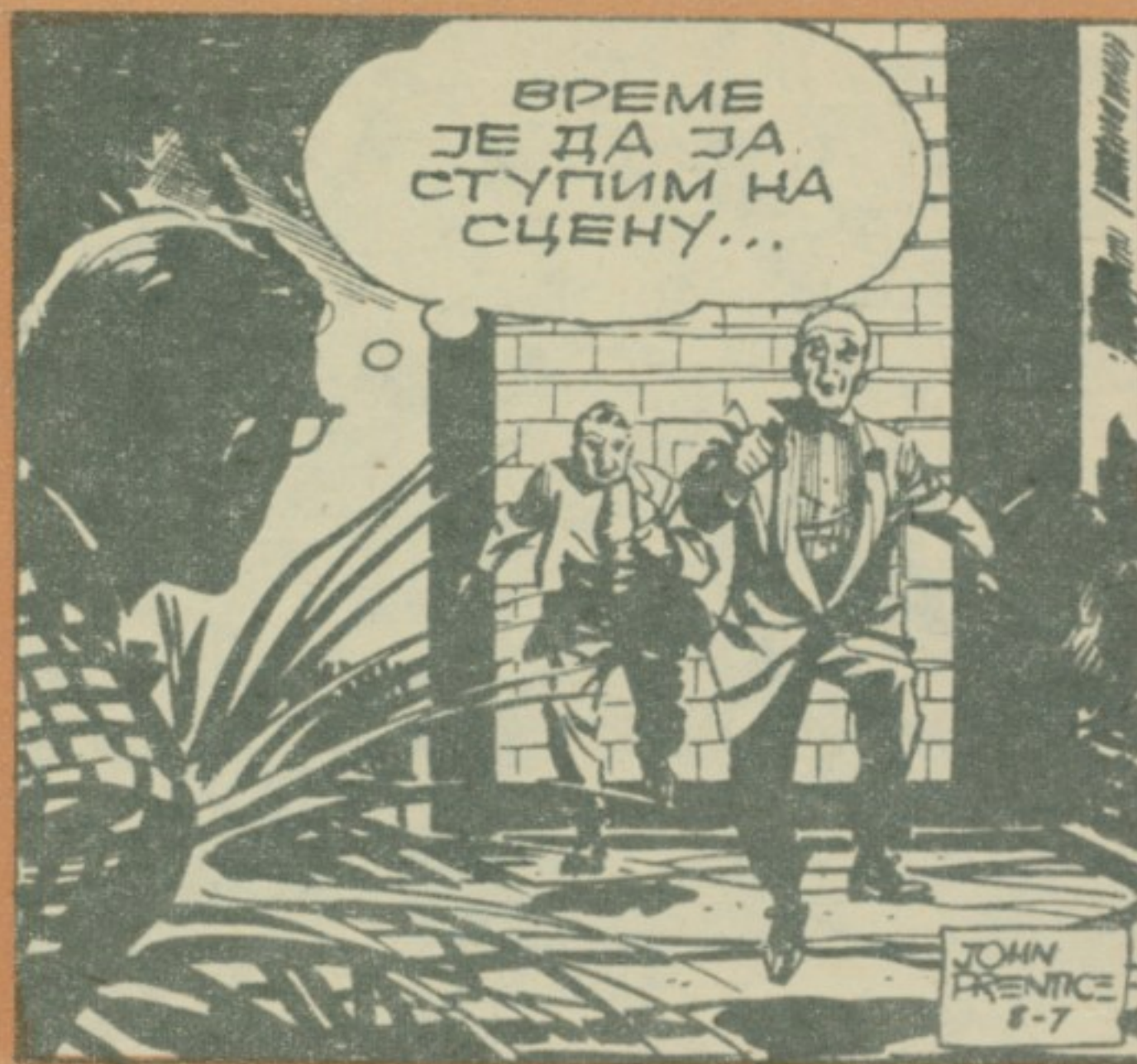

ХИПНОЗА

У СЈАЗНОМ БАГДАДУ И НОЋНИ ЖИВОТ ЈЕ БИО СЈАЈАН. УОСТАЛОМ, ЧУЛИ СТЕ ЗА ХИЉАДУ И ЈЕДНУ НОЋ. ОНЕ НОЋИ КАД НАША ПРИЧА ПОЧИЊЕ, ОГРОМНА ГОМИЛА ГУРАЛА СЕ ИСПРЕД БАГДАДСКОГ КАЗИНА...

УЗРОК ЈЕ БИО У СВЕТУ ЧУВЕНИ БУЛЕВАРОСМАН...

САМО ВЕЧЕРАС

НЕ НАДМАШНИ
БУЛЕВАРОСМАН

У ГОМИЛИ СМО ПРЕПОЗНАЛИ ВЕЛИКОГ ВЕЗИРА ИЗНОГУДА И НЕГОВОГ ВЕРНОГ ДИЛАТ ЛАРАТА...

ЗАШТО СИ МЕ ДОВУКАО ОВАМО, ДИЛАТЕ?

ТО ЋЕ ТЕ РАЗГАЛИТИ, О ГОСПОДАРУ! ТАЈ БУЛЕВАРОСМАН ЈЕ ЗАБА-ВАН!

...И ТРЕБА НАМ ЧЕСТИТАТИ ЈЕР СУ ДОШЛИ ИНКОГНИТО...

ВИДЕТЕ, ОН ХИПНО-ТИШЕ ЉУДЕ!

БАХ? МЕНЕ ЗАНИМА САМО ЈЕДНО... ДА ПОСТАНЕМ КАЛИФ УМЕСТО КАЛИФА?

ЕСКИМ? КО ХОЋЕ ЕСКИМА?

ГЛЕ? НИ САМ ЗНАО ДА У ДВОРАНИ ПРОДАЈУ РОБОВЕ!

САД ЋЕ ДА ПОЧНЕ!

СИГУРНА СИ ДА ЈЕ ТО ВЕЛИКИ ВЕЗИР?

СИГУРНА! НИЈЕ МИ ДАО БАКШИШ!

ПРАВО ИЗ ЦАРИГРАДА ДОЛАЗИ НАМ ВЕЛИКИ НЕУПОРЕДИВИ...

БУЛЕВАРОСМАН!

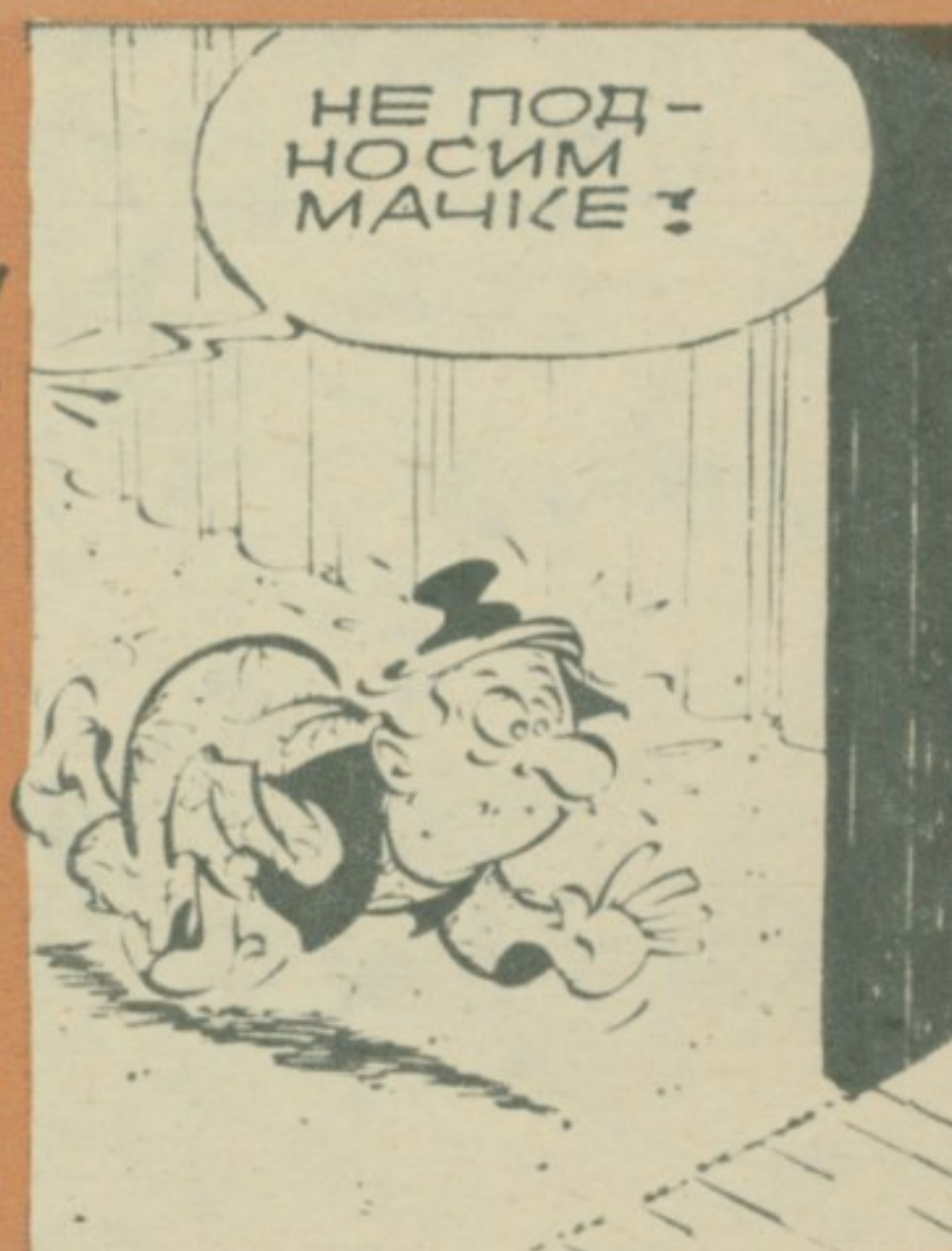

ПЉЕС ПЉЕС ПЉЕС ПЉЕС ПЉЕС
ПЉЕС ПЉЕС ПЉЕС ПЉЕС

ЖЕЛИ ЛИ НЕКО ОД ПОШТОВАНЕ ПУБЛИКЕ ДА ДОЂЕ НА БИНУ?

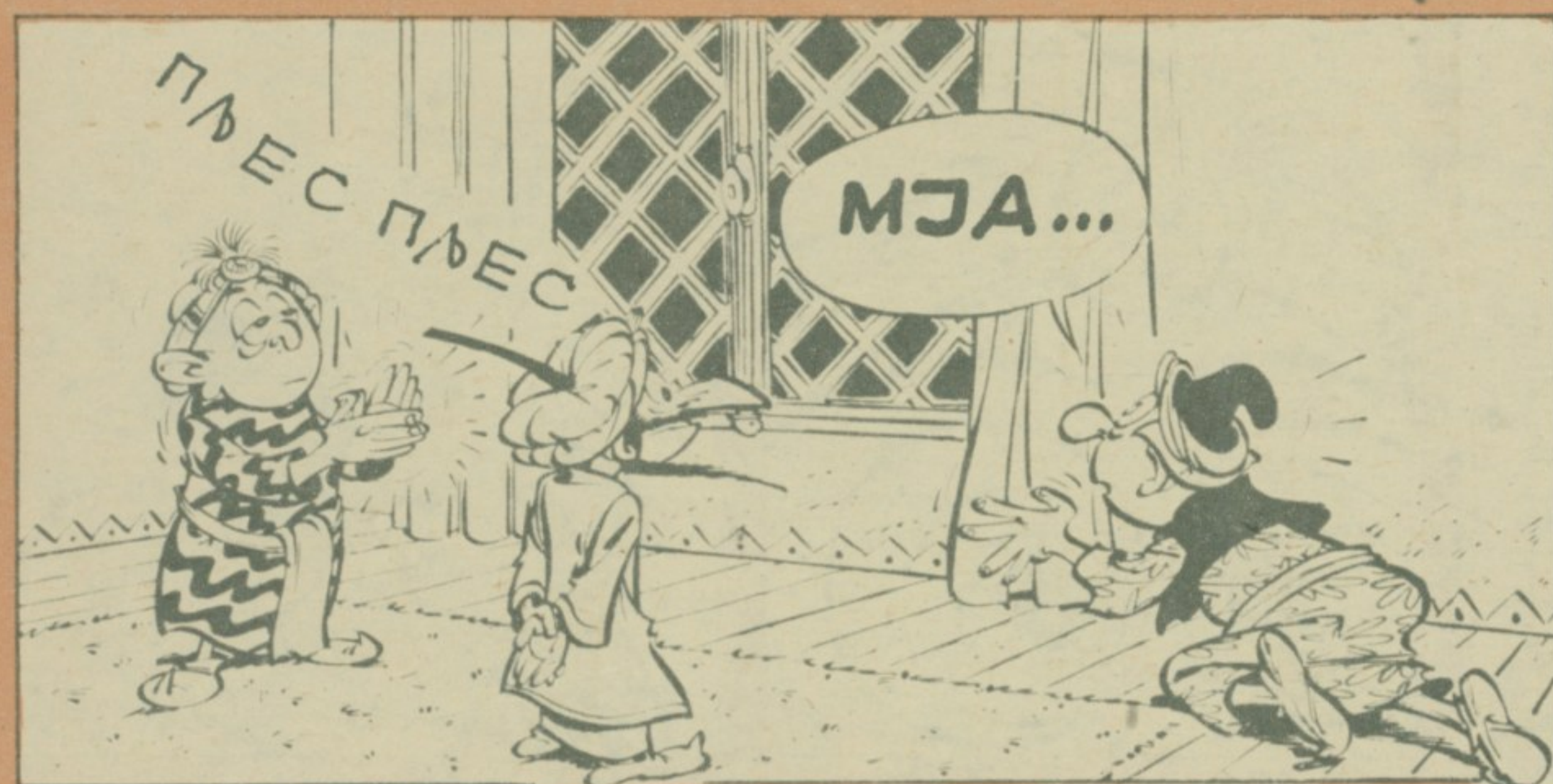

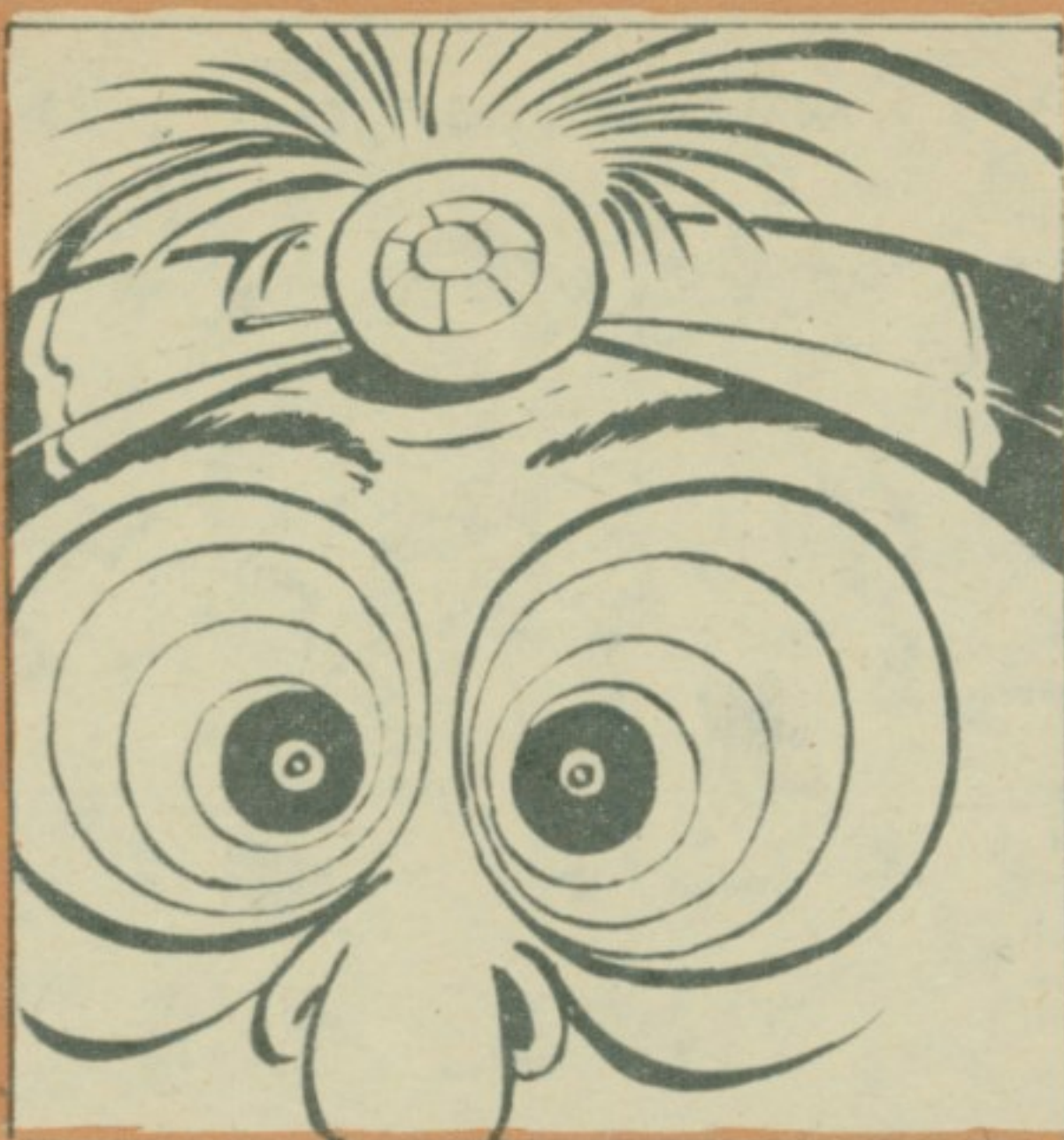

ВИ СТЕ
МАГАРАЦ ?

ИИ-ААА!

ЕТО!
ГОТОВО
ЈЕ !

ЈЕДВА
ЈЕДНОМ!
БИГУ
КАЛИФ
УМЕСТО
КАЛИФА!

ПЪЕС ПЪЕ
ПЪЕС ПЪЕС П
ПЪЕС ПЪЕС ПЪЕ

МИ СМО МЛАДЕ
ПРАЉЕ ...
ПЪЕС ПЪЕС ПЪЕС

СТВАРНО
СТЕ
ИЗАБРАЛИ
МИРНО
МЕСТО ...
НЕМА
ШТА !

ПЪЕС ПЪЕС

ЧУЈТЕ, ГОСПОДАРУ!
МАНИМО СЕ ГОРАВА
ПОСЛА ДОК НЕ
БУДЕ ...

БУТ,
ТИ?
БАШ СИ
ИЗАБРИО
ТРЕНУТАК ?

ДА, ДА ?
НИЈЕ
ТРЕНУ-
ТАК ?

САД ЈЕ ВЕГ
У ПИТАЊУ
МОЈ
ПОСЛОВНИ
УГЛЕД ...
И ЧАСТ !

ВИ СТЕ ...
ВИ СТЕ ...
ЗНАШ ШТА
СТЕ ?
ВИ СТЕ
ФОИКА ?

АУАУАУАУАУ !

МАЧИКЕ НЕ
ВОЛИМ ... АЛ'
ФОКЕ ВОЛИМ!
УМИЉАТЕ СУ
И ПАМЕТНЕ ! ОНЕ
У ЦИРКУСУ ...

ТРЕБА СТИГТИ КАЛИ-
ФА ! О, СВЕТЛИ ГОС-
ПОДАРУ !

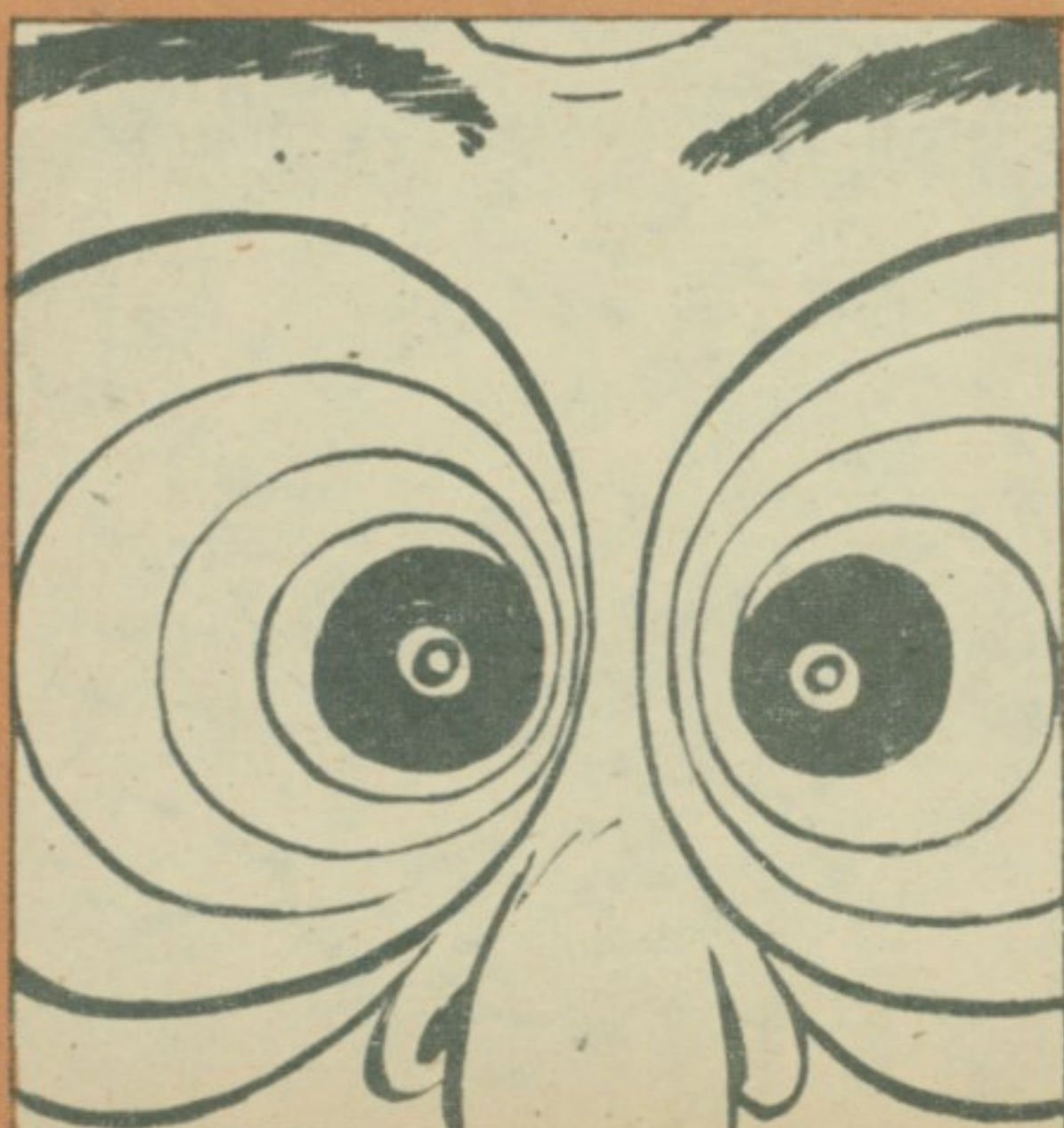

ДОБРО,
ДОБРО!
ПРИСТА-
ЈЕМ ...
АЛ' ТО ЈЕ
ПОСЛЕД-
ЊИ ПУТ ?
ЖИВ
БУ
ЗАСПА-
ТИ ?

СЛУШАЈ,
УЗВИШЕ-
НИ ...

И ЈА
САМ
ВЕГ
УМО-
РАН ...

ВЕЛИКИ КВИЗ БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ ШТЕДИШЕ СВЕЗНАЛИЦЕ

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ
ДОБРО НАШУ
НОВИЈУ ИСТОРИЈУ?

ДА ЛИ СТЕ
ШТЕДИША
КОД

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК и БЕОГРАДСКА БАНКА организују за ученике основних и средњих школа велики наградни квиз о НОВ. Школску екипу чине три такмичара и пратилац — наставник. На регионалним такмичењима, која ће се одржати у десетак већих градова у земљи, екипе ће одговарати писмено, а на завршном такмичењу у Београду — усмено.

Регионална такмичења одржаће се средином марта у градовима које буде одредила БЕОГРАДСКА БАНКА. Школе треба одмах да попуне пријаву и пошаљу је ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ, 11001 Београд, п. фах 124.

Пријаве се примају до 1. марта ове године.

СВЕЗНАЛИЦА 75.

постаће она екипа која покаже да најбоље познаје народноослободилачку борбу.

СВЕЗНАЛИЦЕ 75.

Двадесет екипа такмичиће се у Београду за назив СВЕЗНАЛИЦЕ 75. За њих је БЕОГРАДСКА БАНКА припремила 20 лепих награда од којих су прве три главне

I НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет инструмената за школски оркестар

I НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 магнетофона и ручни сат са посветом

II НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

Комплет справа за физкултурну дворану

II НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 фото-апарата и ручни сат са посветом

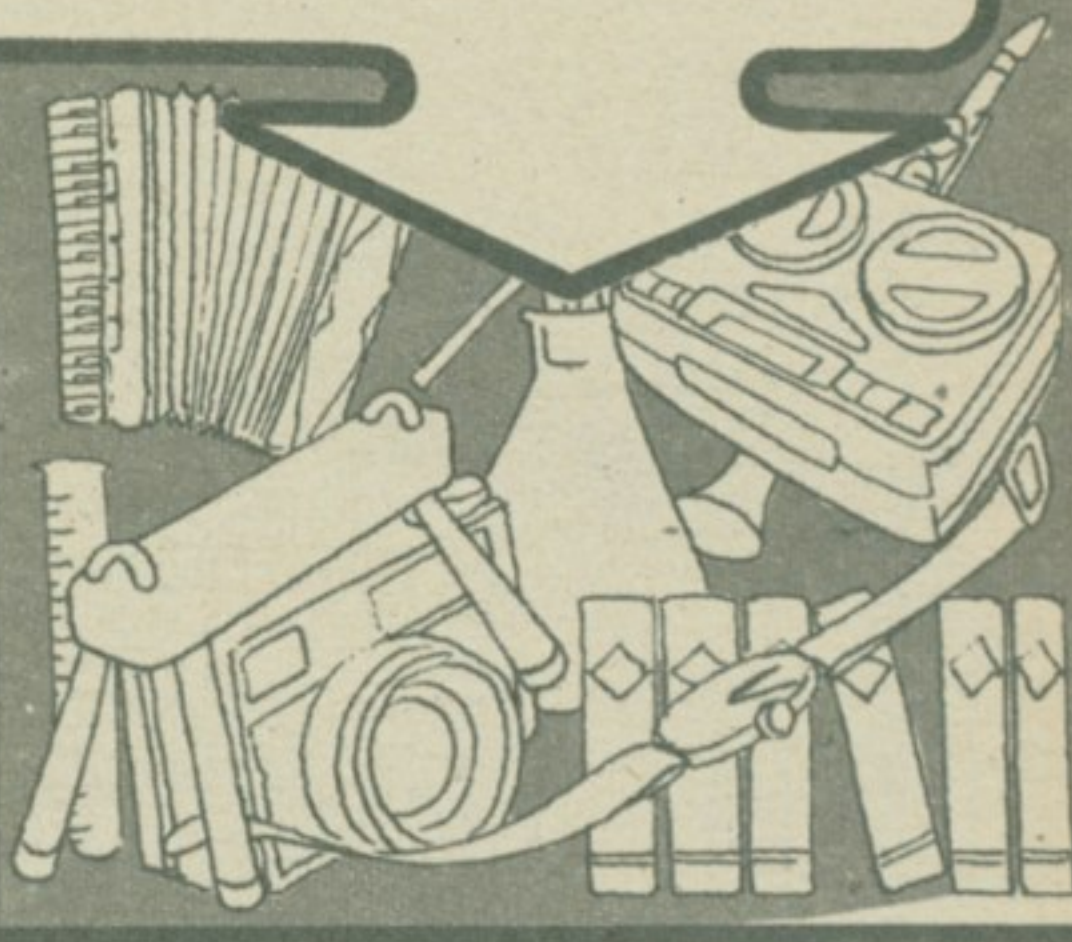
III НАГРАДА ЗА ШКОЛУ:

комплет за хемијски кабинет

III НАГРАДА ЗА ЕКИПУ:

3 школске библиотеке и ручни сат с посветом,

и 17 утешних награда за школе: школске библиотеке у вредности од 2000 динара.

ПРОБНА ПИТАЊА

ОДГОВОРИ НА ПРОБНА ПИТАЊА

1

Шта знате о десанту на Дрвар?

Специјалне немачке јединице извршиле су ваздушни десант на Дрвар 25. маја 1944. године на рођендан врховног команданта Народноослободилачке војске друга Тита. У тренутку десанта уз Врховни штаб налазиле су се незнатне војне јединице. Пратећа чета и Официрска школа, омладина и народ Дрвара херојски су се супротставили непријатељу док нису стигле бројније наше јединице.

2

Када су одржани први избори у нашој земљи и када је Југославија проглашена за републику?

Први избори одржани су 11. новембра 1945. године. На њима је листа Народног фронта добила огромну већину, преко 90% гласова. После избора, Уставотворна скупштина је, на предлог посланика из Србије, једногласно 29. новембра 1945. године прогласила нашу земљу за Федеративну Народну Републику Југославију.

3

Наведите имена бар три одреда чији су борци били Албанци, Ма-

ђари, Италијани и други народи који живе у нашој земљи?

То су били партизански одреди састављени од: Албанаца — Зејнел Ајдини, Бајрам Цури, Рамиз Садику; Мађара — Шандор Петефи; Италијана — Пино Будицин; Чеха — Јан Жишка, као и других.

ПРИЈАВА

ЗА КВИЗ ТАКМИЧЕЊЕ — СВЕЗНАЛИЦА 75.

Име школе _____

Адреса школе _____

Име и презиме вође екипе, наставника или професора _____

М. П. школе _____

Да би могле да одговоре на постављена питања екипе треба да уче из следећих уџбеника и приручника:

1) Мр Ђорђе Грубач, Историја за VIII разред основне школе, Београд, 1974. године; 2) Мр Ђорђе Грубач, Историјска читанка за VIII разред основне школе, Београд, 1974. године; 3) Др Ђорђе Кнежевић и мр Богдан Смиљевић, Историја најновијег доба, Београд, 1974. године, стр. 64—131; 4) Мр Богдан Смиљевић и др Ђорђе Кнежевић, Историјска читанка за IV разред гимназије, Београд, 1971. стр. 204—336. (Све ове уџбенике издао је Завод за издавање уџбеника Србије). 5) 30 година социјалистичке Југославије, др Ј. Марјановић и други, Београд 1973, стр. 57—175 (издање „Дуге“, Београд).

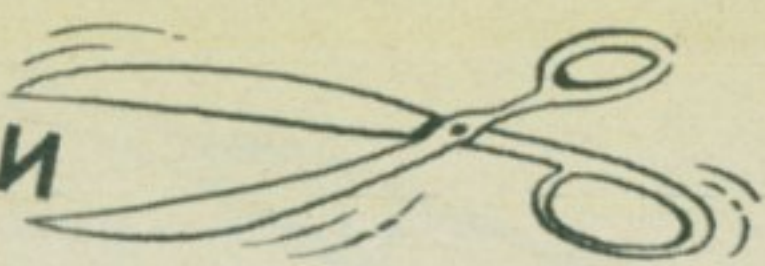
ЗА ОТВАРАЊЕ ШТЕДНЕ КЊИЖИЦЕ ДОВОЉНО ЈЕ ДА СЕ ОБРАТИТЕ НАЈБЛИЖОЈ ПОСЛОВНОЈ ЈЕДИНИЦИ БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ

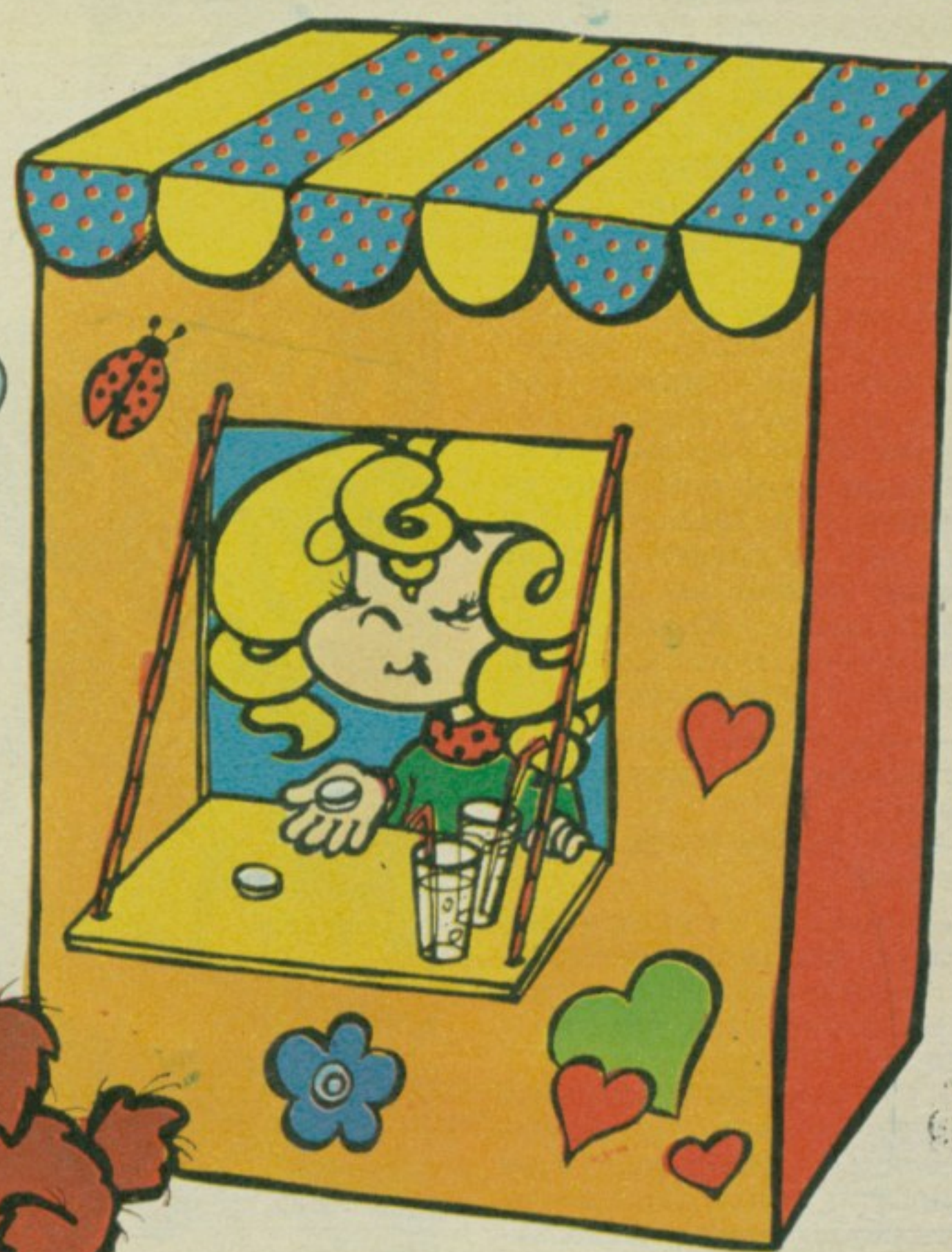
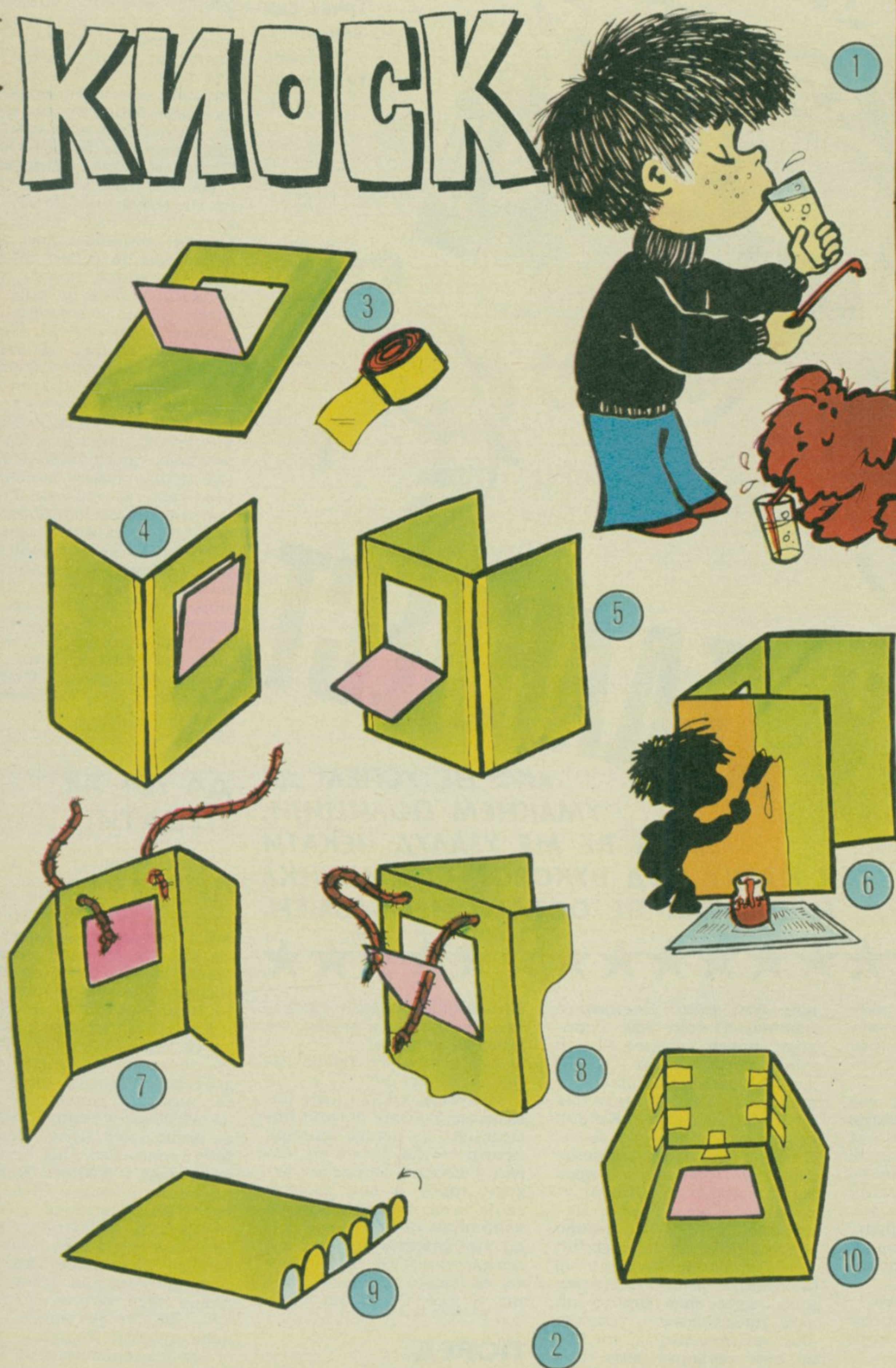
ПАЖЊА! У овом квизу могу да учествују све школе из Југославије које имају међу ученицима и наставницима најмање 50% штедиша код Београдске банке.

НАПРАВИТЕ САМИ

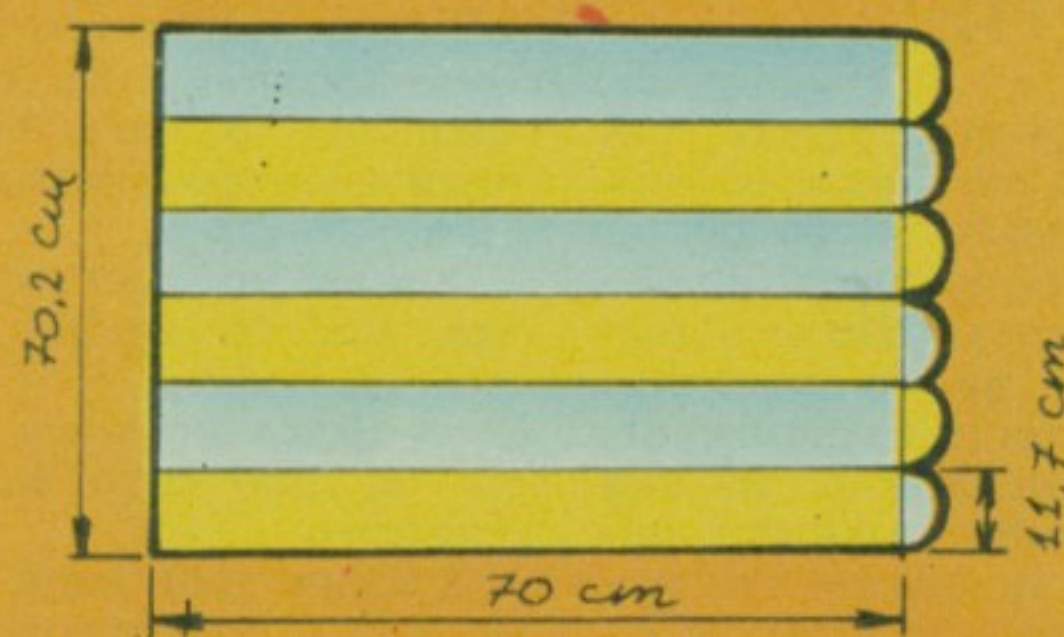
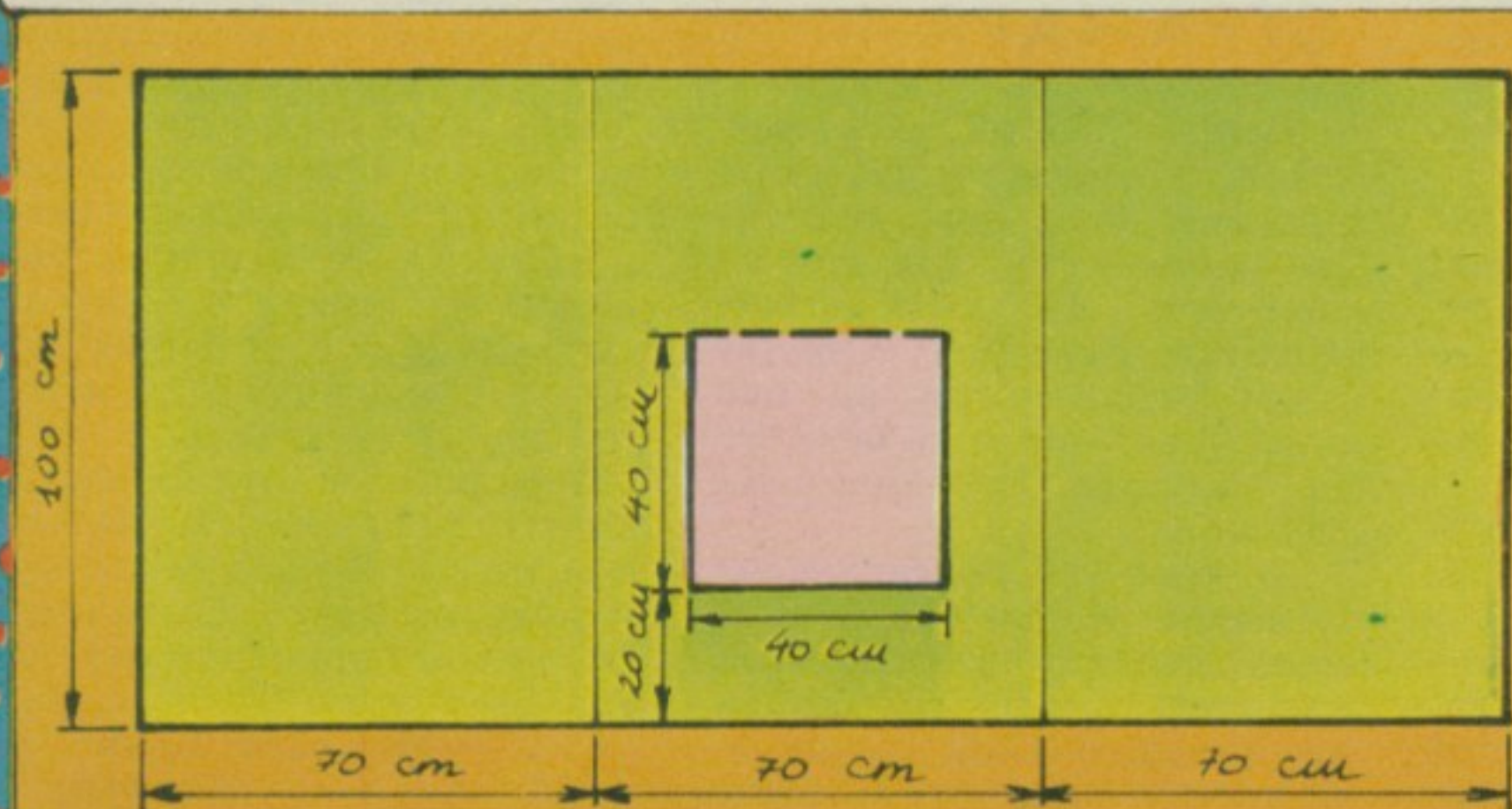
КИОСК

Ако желите да имате свој „киоск“ у којем ћете „продавати“ своје рукотворине (разне предмете које сте израдили на часовима општетехничког образовања или, пак, разне корисне ситнице за које сте упутства нашли у „Забавнику“) предлагемо вам да направите један. На њему можете да размењујете с друговима старе бројеве Забавника и Микијевог забавника. Да бисте направили „киоск“ потребно вам је: велика кутија од картона (на пример онаква у какву се пакују фрижидери, телевизори, машине за рубље, итд.), широки селотејп или лепљива трака и поликолор. Киоск можете направити и од шпер-плоче али за то вам је онда потребно више новца и вештине. Међутим, уколико сте се одлучили за картон, онда употребите шему са нашег цртежа 2.

Киоск се прави овако: посебно изрежите сваки од три зида и кров. На предњем „зиду“ изрежите отвор за тезгу по пуној линији, коју видите на шеми, а по линији означеној цртицама пресавијте (црт. 3). Широким селотејпом или лепљивом траком залепите зидове један за други, и то и са унутрашње и са спољашње стране (црт. 4 и 5). Затим цео киоск обојите поликолором (црт. 6). Изнад отвора пробушите две рупе и кроз њих провучите канале тако да чворови буду везани са унутрашње стране. На „тезги“ такође направите два отвора, провучите канале а чворове вежите на крајевима али са доње стране (црт. 8). Обојите настрешницу и пресавијте делове који висе (црт. 9). Кров залепите с унутрашње стране лепљивим тракама као што видите на цртежу 10, тако да вам предња страна крова штрчи за око 10 цм испред предњег дела киоска.

Што је киоск обојен живљим бојама лепше ће изгледати.

Док сам у топло јулско предвечерје 1944. год. замишљен журио кући, настојећи да стигнем пре полицијског часа, улетео сам право у руке полицајцима који су легитимисали пролазнике.

— Ваше исправе! — тргао ме је оштар заповеднички глас.

Пружио сам мирно избегличку легитимацију, трудећи се да не покажем колико сам се, у ствари, уплашио. (Због сарадње са ослободилачким покретом ухапшен сам 1942. у Пећи. Кад сам се следеће године поново нашао на слободи, остао сам у Београду и прикључио се илегалној омладинској организацији).

— Имате ли потврду о запослењу? — упита ме полицајац.

— Не радим нигде — одговорих.

Полицајац ме сумњичаво одмери, стрпа легитимацију у џеп и нареди да сутра у шест часова дођем у квартал.

Кући сам стигао забринут и љут на себе због неопрезности. Испричао сам стрицу и брату шта ми се догодило и одмах легао. Али, никако нисам могао да заспим. Шта сад да радим? Требало би некако да о овоме обавестим Љубу и питам га за савет. Међутим, због конспирације о њему не знам баш ништа, ни где

Трчао сам из све снаге. Само да стигнем до угла.

САСТАНАК У ЈЕДНАНАЕСТ

АКО НЕ УСПЕМ ДА УМАКНЕМ ПОЛИЦИЈИ, ЉУБА ЋЕ МЕ УЗАЛУД ЧЕКАТИ У ПАРКУ КОД ВУКОВОГ СПОМЕНИКА И ЗАДАТАК ЋЕ ОСТАТИ НЕОБАВЉЕН.

станује ни како могу да га нађем. А можда му Љуба и није право име. Превртао сам се по кревету и размишљао како да сутра у 11 часова ипак стигнем у парк код Вуковог споменика где Љуба треба да ми преда летке.

БУНОВНИ И ПРЕПЛАШЕНИ

Око три часа ујутру рески звук звона изненада прекиде тишину. Чуо сам као стриж Трифун устаје из кревета и иде да отвори. У стан упадоше два полицајца.

У први мах сам се понадао да врше уобичајену контролу али кад сам чуо да изговарају моје име, претрну сам.

— Устај! — нареди ми један од њих.

Нисам имао куд. Обукао сам се и поздрависа са својима. Полицајци су ме нестрпљиво пожуривали.

Напољу, на улици, псид стражом једног жандарма стајало је још неколико буновних и преплашених људи. Повели су нас према згради кварта (полициј-

ској управи градске четврти). Ту смо затекли већу групу приведених грађана. Разговарали су тихо.

— Тако је то. Кад год им је потребна бесплатна радна снага, — причао је висок, црноманаст младић који рече да је кројач — једноставно изврше рацију као ноћас и покупе људе. Одведу их у Верзу рада, упишу у списак и пошаљу да рашишћавају рушевине од бомбардовања...

Одједном кројач ућута.

— Полазите! — нареди нам кратко полицајац који се изненада појавио.

УПРОПАСТИЋЕТЕ МЕ!

Улице су биле пусте, тек ту и тамо по неки војник или полицајац. Небо облачно. Киша само што није почела да пада. Никако нисам могао да се посмирим с тим да идем да рашишћавам рушевине и то сад кад сам имао важнијег посла. Љуба ће ме узалуд чекати у парку и задатак ће остати необављен. По сваку цену морам да побег-

нем. Али како? Посматрам полицајца који нас спроводи: човек четрдесетих година, мали, мршав, погрбљен. На њему изношена униформа. Тежак пиштољ вуче опасач надоле. Кројач се стално мува око њега. Изгледа да нешто спрема. Док смо пролазили кроз парк, између данашњих улица Маршала Тита и Немањине, кројач му приђе и тихо поче да га убеђује:

— Господине наредниче (полицајац је био поднаредник), хтео бих нешто да вам предложим: вратите нам легитимације а ми ћемо вам заузврат дати новац. Све што имамо. И... обећавамо да нећемо побећи.

— Јесте ли полудели! — обречну се полицајац. — Зар због вас да одем на вешала? А шта ће после бити са мојом женом и децом?

Хтеде још нешто да каже, али га кројач прекиде.

— Нико не мора да сазна за оно што ћете нам учинити...

Кројач још није ни завршио а ми смо већ сакупили новац. Он поче да маше свежњем хиљадарки.

Полицајац погледа зажагреним очима у новац, па поче да мољака:

— Ма немојте, браћо. Упропастићете ме.

Међутим, кројач није попуштао. Тобоже запрли полицајца и нешто милом, нешто силом, стрпа му новац у џепове. Потом му отвори торбу и сви добисмо своје легитимације. Збуњен полицајац поче да нас моли да не бежимо а кад нас преда, тамо где треба, нека се свако сналази како зна и уме. Обећасмо му.

ПОРЕД СТРАЖАРА

Испред Верзе, на улици, стоји стотинак приведених грађана. Нас, новопридошле увели су у хол где су шалтери. Дао сам лажне податке. Неколико полицајаца будно мотри на нас али мене мисао о бекству не напушта. Постајем нестрпљив.

Почиње да ромња слаба киша. После дужег времена стигли су немачки камиони у које се укрцава по двадесетак људи. У тренутку када је на мене

дошао ред да се попнем појавила су се два немачка војника и затражила десет људи за неки посао у граду. Јавио сам се добровољно.

Војници су нас постројили по двојицу и спровели до оближњег радничког свратишта на почетку Улице Милоша Поцерца. Пошто су нас увели у ходник, један од војника оде некуд а други остаде да нас чува. Шетао се испред улазних врата и с времена на време бацао поглед према нама. Одлучио сам да сада покушам да побегнем. План сам брзо направио.

Из ходника у коме смо се налазили на улицу се могло изаћи само поред немачког стражара. Али, при метио сам да се на другом крају ходника налазе неке канцеларије у које су људи стално улазили и излазили. Одлучио сам да то искористим. Док је стражар био окренут леђима, претрчао сам до другог дела ходника, окренуо се и пошао према излазу. Сад је требало паметно и хладнокрвно поступити. Кад сам дошао близу немачког стражара, застао сам и намиривши се погледао у облачно небо. Једва сам се уздржао да не потрчим низ улицу. Немац застаде и погледа ме. Окренух га крајичком ока. Изгледа да је нешто посумњао. Натерах себе да останем миран а онда одлучним кораком, ни брзим, ни спорим, изадох из зграде, скретох десно и упутих се ка Сарајевској улици.

ДА ЛИ ЋЕ ПУЦАТИ?

Нисам прешао ни десетак корака кад чух оно добро познато: „Халт!“ Потрчах из све снаге. Неколико пролазника који ми се нађоше на путу разбежаше се. По батутешких чизама било ми је јасно да је Немац потрчао за мном.

Да ли ће пуцати? Само да се докопам угла. А угао ми је изгледао даљек, недостижан. Нисам смео да се окренем, Бојећи се да не изгубим у темпу. Чизме се више нису чуле. Немац је сигурно стао. Сад ће нападати и пуцати. Колико ли ми секунди треба за то? Обично се каже да ноге отказују послушност кад је човек уплашен, али ја као да сам добио крила. Потрчао сам још брже. Задивно чудо, пуцањ се није чуо. Да ли је могуће да неће пуцати? Задихан, док су ми у слепочницама снажно тукли дамари, дојурисао сам до угла. У пуном трку скренуо сам у Сарајевску улицу, успорио и умешао се међу људе који су журили на посао. Опрезно сам се осврнуо. Од Немца ни трага ни гласа. Изгледа да се уплашио да му остали не побегну и да је одустао од тоњења.

Ускоро сам стигао кући. Тачно у 11 часова нашао сам се са Љубом у парку и преузео летке. Омладинци из моје групе имали су тог дана пуне руке посла.

Момчило Ђукић,
Београд

СВИ СУ АРХИТЕКТИ

Фосилни остаци првих предака данашњих даброва могу се наћи у геолошким слојевима олигоцене стрим тридесет милиона година. Палеонтологи сматрају да је у плеистоцену било на Земљи неколико милијарди даброва. Захваљујући њиховим изванредним грађитељским способностима, они су се у склоништима и кућицама које су сами подизали очуваји од разних природних непријатеља скоро непромењени.

Дабар је интересовао не само научнике већ и писце. Помиње га и Аристотел, а Плиније говори о дејству даброве масти и каже „да дабар јако уједа и не пушта онога кога једном зграби док му кости не поломи“, затим „да руши дрвеће као секиром“, да „има реп као риба и личи на видру“. Маријус, лекар из Улме и Аугсбурга, написао је 1640. године књижицу о употреби лекова који се добијају од дабра. Према њему лековити су ови делови дабровог тела: „кожа, маст, крв, длака и зуби“. Као лек нарочито је цењена даброва маст, од длаке се праве шешири који штите од разних болести, зуби се вешају деци око врата да би им се олакшало избијање зуба“.

Али, у свим тим причама, поред истине, има и доста заблуда и наивности. Ево шта о дабру каже енглески природњак др Хари Лили који је дуго боравио у Канади, једној од земаља где их и данас има доста:

„Некада су даброви настањивали читаву Европу, Азију и Северну Америку од ивице глечерског покривача до јужних граница умерених шумских појасева. Сада је у Европи скоро сасвим истребљен, веома проређен у Азији а у знатно смањеном броју може се наћи у Северној Америци. Једно време изгледало је да му прети опасност од потпуног истребљења и у Новом свету. Међутим, закони који су за брањивали убијање ове

Познати природњак др Лили посматрао је једног дабра који је за мање од два часа оборио тополу високу деветнаест метара и дебелу тридесет сантиметара.

вредне животиње допринели су последњих година да се дабар почне наново да размножава и сада га, наравно у знатно смањеном броју, можемо срести на свим местима на којима је и некада живео.“

Дабар спада међу највеће глодаре. То је, каже др Лили, привлачна, дивна животиња и један од највећих радника међу живим бићима на свету. Он ради дану и ноћу у — смеама. Преглоје стабло мањег дрвећа, одвуче га до ивице реке или језера и употреби за грађење брана које чине да се ниво воде подигне и да вода има сталну дубину. Тако зими испод леда, који је често дебео 60 до 90 сантиметара, дабар може несметано да плива све до својих амбара.

Одрастао мужјак дугачак је 75 до 95 сантиметара, висок отприлике исто

толико, а тежак 20 до 30 килограма. Тело му је незграпно и снажно, задњи део много јачи од предњег, леђа погрбљена, трбух спуштен, врат кратак и дебео, глава позади широка, на челу пласната са кратком и тупом њушком. Носе су му кратке и веома снажне, стражње мало дуже од предњих, има пет прстију који су му на стражњим ногама све до канџи међусобно спојени широком кожом за пливање. Реп му се не одваја јасно од тела, уши дугуласте, обле и скоро невидљиве испод крзна. Дабар може тако да их приљуби уз главу да се ушни канал готово потпуно затвори. Крзно ове животиње је састављено од ванредно густе пахуласте и свиленасте „вунице“ и ретких, дугачких, чврстих и крутих длака. Боја тела му је на горњем делу тамнокестењаста и прелази помало у сивкасту, а с доње светла. Веома крупни и снажни зубу служе за глодање и спреда су пласнати, глатки и у пресеку готово троугласти, док су са стране, у облику длета и вире из уста.

Даброви живе најчешће у паровима, а само у веома мирним пределима образују веће или мање породице. Почетком пролећа женка доноси на свет два до осам младунаца у подводном склоништу које у унутрашњем делу има суву просторију изнад воденог нивоа. Родитељи воде рачуна о младунцима готово годину дана. Одрасли даброви хране се кором дрвећа и жбуња, а за зиму ос-

тављају велике залихе хране коју довлаче на дно језера и утапају у муљ.

Ако је тло глиновито, дабар прави подземне земуннице, а ако није гради „колибе“ од грања, лишћа и дрвеног материјала. Кад год је то могуће он гради свој стан испод нивоа воде, у самој обали, тако да улази у њега пошто претходно зарони. У просторији која му служи као предсобље он стреса своје мокро крзно а затим улази у другу просторију која је сува, чиста и пријатна. Висока је пола метра, дугачка метар и увек има на таваници отвор, неку врсту димњака, за проветравање. Кроз тај отвор дабар излази само у случају неочекиване поплаве. Цела даброва кућица има два до три улаза, дугачка је четири до десет метара, а тле у њој је брижљиво покривено фином струготином од дрва. Најнижа тачка даброве кућице налази се метар и по испод земље а највиша од 70 сантиметара до два метра изнад. Кров је начињен од грања и дрвеног материјала везаног речним муљем, по коме може да гати више људи а да га не сруши.

Бране које дабар изгради могу бити дугачке 500 метара и високе четири. У мирној води зајажених језера тада „подиже“ своје кућице. За грађење бране употребљава масиван дрвени материјал, често читава стабла која сам обори и кроз канале, направљене заједничким радом, спусти их до реке. За темељ бране

употребљава тешко камење које нађе у води.

Ослоњен на задње ноге и реп дабар обгрли стабло предњим шапама и својим снажним секутићима почне да глође дрво као тестеком глодања добро пази да стабло падне према реци. Када им је потребно више грађе, даброви за кратко време оборе читаве приобалне шуме. Др Лили је забележио пример када је један дабар за мање од два сата оборио тополу високу 19 метара и дебелу 30 сантиметара.

Иако је дабар много користио људима и често својим радом спречавао поплаве, људи о томе нису водили рачуна. Његово дивно и скупоцено крзно више је привлачило људе него његов рад, па су га таманили немилосрдно, скоро до потпуног истребљења. Канада, којој је дабар један од националних амблема, донела је двадесетих година овог века закон о заштити даброва. Између осталог за лов на даброве потребна је дозвола и смеју се ловити само у одређени областима.

Тамо где има много даброва људи их живе хватају нарочитим корпама — замкама и шаљу камионима, бродовима и авионима у оне области где их нема а где расту оне биљке и плодови којима се они хране. Даброви се брзо прилагођавају новој средини и настављају да раде свој посао — вредно „као даброви“.

Don
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

На здравље!

Палома маранице од папира су увек меке и пријатне, а практичне само тада када вам се налазе при руци.

Мараницу од папира можете пружити и другоне.

paloma
sladkogorska sladki vrh

СУМЕРСКА ЖЕНА

Хетити (Хети или Хитити, како се још назива овај индоевропски народ) продрли су у источни део Мале Азије око 2000. године пре наше ере, и ту основали своју државу. Као оснивач старе хетитске државе помиње се Лабарна. О старом Хетитском Царству (1650—1450. године пре нове ере) зна се из докумената која су пронађена у архиву и библиотеци палате у Хатуши (данас село Богазкој, 80 км североисточно од Анкаре), престоници ове државе. Хетитска цивилизација настала је мешавином разних култура. Хетити су имали свој језик, а писали су клинастим писмом. Пред најездом поморских народа распала се и хетитска држава, али све до VIII века одржале су се мање хетитске кнежевине.

Сумери, народ непознатог порекла, населили су се у јужној Месопотамији око 5000. године пре наше ере. Овај народ имао је високоразвијену културу, чија је материјална основа била у земљорадњи заснованој на иригационом систему. Сумерско клинасто писмо примили су, са целом сумерском културом, познији становници Месопотамије (Акади, Вавилонци, Асирци). Највиши домет сумерске уметности је архитектура, која је углавном служила религији. Градили су храмове са високим степенастим кулама — да би били што ближи боговима на небу. Око 2000. године пре нове ере територију на којој су живели Сумери освојили су Вавилонци.

У КУЋИ ХЕТИТА

Veselinović B.
XI-74

ХЕТИТСКИ ВОЈНИЦИ

НАРОДИ И НОШЊЕ КРОЗ ВЕКОВЕ

ХЕТИТИ И СУМЕРИ

И Хетити и Сумери поклањали су пажњу свом изгледу и одевању. Захваљујући благој клими, Сумери и Хетити носили су лаку одећу. Сумери су, углавном, имали кратке сукње (килтове) и огртаче од сукна или јагњеће коже. Жене су носиле хаљине од парчића углачане јагњеће коже. Сумерски ратници облачили су се двојако: једни су носили кратке сукње, бронзане и бакарне шлемове, копље и правоугаони штит; други су носили шлемове и огртаче од коже, са или без метал-

них уложака, нису имали штит, а уместо копља имали су кратке бојне секире. Хетитске жене облачиле су дугачке хаљине које су истовремено биле и нека врста огртача са капуљачом. На ногама су носиле ципеле са штиклем. Украшавале су се наушницама. Кратка сукња била је најважнији део одеће хетитских мушкараца. У одевању су се истицали хетитски владари. Њихова ношња није се могла замислити без ципела са штиклем. Посебно су брижљиво неговали косу и браду.

СУМЕРСКИ ВОЈНИЦИ

ХЕТИТСКИ КРАЉ

ХИТ СТРАНА

Ten Years After

Једна од најславнијих рок-блуз група популарне музике настала је из другарства два упорна музичара. Алвин Ли и Лио Лајнс годинама су делили судбину путујућих музичара свирајући по ноћним клубовима Британије и Европе док крајем 1965. године нису одлучили да оснују свој састан који би свирао „праву музику“ — баш оно што изводе Чак Бери и Елвис Присли. Основали су трио Џојбирдс (JOYBIRDS) који није дуго постојао јер су добили понуду да играју и свирају у лондонској верзији мјузикла „Субота увече, недеља ујутру“. Ту упознају полупрофесионалног бубњара Рика Лија а нешто касније и оргуљаша Чика Черчила. Тако је настао квартет „Десет година касније“ (TEN YEARS AFTER).

Почели су да наступају средином 1966. године а прву велику шансу нова група добија неколико месеци касније у познатом лондонском клубу „Marquee“ — „обданишту британске добре музике“. Опредељена за блуз, често експериментишући од класичног рок-ен-рола до прогресивног цеза, група је одмах заинтересовала публику. TEN YEARS AFTER је прва велика група „дру-

ге генерације“ британског блуза која је придобила и поклонице „подземне“ музике. Квартет се од почетка определио за албуме. Већ њихова прва ЛП плоча изазива велико интересовање и постиже завидан тираж. Диско-куће Европе и Америке све се више за њих интересују. У Британији избијају међу водеће групе средином 1968. године када на Виндзор блуз-фестивалу одушевљавају преко двадесет хиљада окупљених посетилаца.

Међутим, тек у Америци група стиче праву славу и благостање. Њихов углед добре музичке групе, која је расла кроз солидне албуме и наступе по најбољим и највећим дворанама, довела их је до Вудсток фестивала 1969. године. Незаборавна представа и маратонска Алвинова егзибиција на гитари, овековечене и у филму са поменутог фестивала, учиниле су TEN YEARS AFTER врхунском атракцијом модерне музике.

Година 1970. можда је најуспешнија у историји популарног квартета. После великих турнеја по свету појављују се на Вајт фестивалу где их скандирајући, поздравља скоро пола милиона присутних. Међутим, после великих успеха, златних плоча и тријумфа наишао је период старости. Њихова верзија рок-музике, у почетку нова и оригинална, није нашла нове путеве за даљи развој. Истина TEN YEARS AFTER је одлазило на велике турнеје и редовно распродавао и највеће дворане али то све није могло да разубери оне који су веровали да је распад групе неминован. Последњих месеци приче и нагађања добијају реалну основу: сваки члан ради одвојено и заједно се све ређе виђају.

И да се група распадне, што се може очекивати, свакако је да ће трајно остати запамћена као једна од највећих у поп-музици.

СВИ АЛБУМИ ГРУПЕ TEN YEARS AFTER: TEN YEARS AFTER (DERAM); UNDEAD (DERAM); STONEHENGE (DERAM); SSSH (DERAM); CRICKLEWOOD GREEN (DERAM); WATT (DERAM); A SPACE IN TIME (CHRYSALIS); ALVIN LEE AND CO. (DERAM); ROCK AND ROLL MUSIC TO THE WORLD (CHRYSALIS); ROAD TO FREEDOM (CHRYSALIS) solo Alvin Li; POSITIVE VIBRATIONS (CHRYSALIS); TEN YEARS AFTER AT THEIR BEST (GOV); YOU AND ME (PHONOGRAM) solo Cik Cerčil; IN FLIGHT (CHRYSALIS).

ГРУПА TEN YEARS AFTER:

Алвин Ли (ALVIN LEE) рођен је 19. децембра 1944. године у Нотингему, Енглеска. Свира гитару, пева и главни је композитор у групи. Има плаву косу плаве очи, висок је 180 цм и тежак 81 кг. Највише воли да слуша Бил Вилзон и Џо Вилијамс.

Лио Лајнс (LEO LYONS) рођен је 30. новембра 1944. године у Стенбриџу, Енглеска. Свира бас-гитару. Има смеђу косу, браон очи, висок је 175 цм а тежак 78 кг. Највише воли да слуша Френка Синатру и Џо Вилијамс.

Рик Ли (RIC LEE) није у родбинској вези са Алвином. Рођен је 20. новембра 1945. године у Коноку, Енглеска. Црнокопос, тамних очију, висок свега 165 цм а тежак 68 кг. У групи свира бубњеве. Воли Френка Синатру и Боби Дарин.

Чик Черчил (CHICK CHURCHILL) рођен је 3. јануара 1949. године у Нотингему. У групи свира инструмент са клавијатурама. Смеђокопос је, тамних очију, висок је 160 цм а тежак 60 кг. Највише воли да слуша Џимија Смита.

ВЕЛИКАНИ ГИТАРЕ

Алвин Ли

Плавокоси и плавооки тридесет једногодишњи Алвин Ли, познат и по надимку „најбржа рука Запада“ због изванредне технике и хитрине којом свира, спада у ред најпопуларнијих и најатрактивнијих јунака електричне гитаре.

Почео је „друговање“ са гитаром једино због тога што је волео да имитира свог идола Елвиса Прислија. Али што је више учио то је и његово интересовање почело да се усмерава у новом правцу. Окренуо се оригиналном блузу и средином шездесетих година дошао у ред највећих заступника ове музике на британској сцени. У групи TEN YEARS AFTER афирмисао се прво као вођа, врхуна гитариста префињеног укуса и спектакуларне технике а касније као музичар истинског кова. Чак ни добри познаваоци његове музике не би могли да кажу да ли је бољи као рокер, блуз-гитариста или у

својим експериментисањима са цезом. Занимљиво је још нешто: када је његова група почела да показује прве знаке кризе он је занемарио музику којој је посветио своје најбоље године и почео да свира нешто сасвим неочекивано: акустичарску музику, пуну балада и нежних тонова. Тако је и настао албум „На путу ка слободи“ који својим насловом симболично објашњава нова интересовања чувеног гитаристе.

Али, Алвин Ли ће милионима поборника рок-музике остати занимљив као мајстор електричне гитаре и моћних појачала.

На крају да кажемо да је Алвин крајем прошле године почео два занимљива експеримента: као „електричар“ основао је рок-ансамбл ALVIN LEE AND CO, а као „акустичар“, заједно са Џорџом Харисоном, снимео је неколико композиција за нови албум. Упућени тврде: на оба поља Алвин је остао мајстор!

ЕЛВИС ПРИСЛИ

Управо се навршава двадесет година како се појавио Елвис Присли, највећа звезда рок-ен-рол музике. Тачно пола свог живота „краљ“, како већ годинама зову популарног певача, провео је на сцени. Његов честрдесети рођендан који је недавно прослављен забележила је сва светска штампа. Присли је занимљив као певач који је до данас примио преко 120 златних плоча и тако поставио рекорд који тешко да ће бити ускоро оборен. Елвис је свега светско штампа. Снимео је тридесетак забавно-музичких филмова од којих је сваки својим продуцентима донео богатство.

Интересантно је да је Елвис за потписивање првог уговора за диско-кућу RCA VICTOR добио својевремено „баснословних“ 35 хиљада долара — тачно онолико колико су некада европски досељеници у разним предметима исплатили староседеоцима Индијанцима за острво Менхетн на коме се протеже пословни центар Њујорка. Времена су се променила. Сада некадашњи камјонџија зарађује годишње и по 30 милиона долара, што од плоча, што од филмова, што од реклами или од права на производе који носе његово име.

А почело је тако што је Елвис Присли, негде 1955. године желео само да сними једну песму да би обрадовао мајку за њен рођендан.

ПАВЛЕ

МИНЧИЋ

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Снимио: Љ. Патрновић

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

РИЧАРД МАТИСОН

Пакет је стајао ту, испред улазних врата: картонска кутија у облику коцке, увезана лепљивом траком. Име и адреса били су исписани штампаним словима:

„Г. Артур Луис и госпођа, 37. источна улица, Њујорк“.

Норма је подигла кутију, откључала врата и ушла у кућу. Спустило се вече.

Пошто је ставила месо на роштиљ, села је да отвори пакет.

У пакету се налазила кутија од пластике, а на њој електрично дугме, које је било заштићено стакленим звоном. Норма је покушала да подигне звоно, али оно је било учвршћено за кутију. Погледала је испод кутије и опазила хартију, на којој је писало: „Господин Стјуард ће свратити до вас вечерас у осам“.

Норма је још једном прочитала поруку откуцану на машини. Затим је отишла у кухињу да спреми салату.

Кључ у коверти

Звонце на улазу зазвонило је тачно у осам.

— Ја ћу — викнула је Норма из кухиње. Артур је седео у салону и читао.

Пред вратима је стајао омањен човек. Скинуо је шешир угледавши Норму.

— Госпођа Луис? — упитао је учтиво.

— Да.

— Ја сам Стјуард.

— Ах, да — Норминог осмеха је нестало. Сада је била сигурна да овај човечуљак жели нешто да јој прода.

— Могу ли да уђем? — упитао је Стјуард.

— У великом сам послу — одговорила је Норма. — Одмах ћу вам вратити вашу кутију.

— Зар не желите да сазнате шта је то?

Ко зна зашто, Норми се његов тон није допао.

— Не. Мислим да не желим.

— Али, то би могло бити веома корисно за вас.

— Корисно? У новцу?

— Да, у новцу.

Норма је набрала чело.

— Шта то покушавате да ми продате? — упита.

— Ја ништа не продајем.

Уто се Артур појави из салона.

— Нешто није у реду?

Стјуард му се представио.

— Ах, ви сте то! — рекао је Артур. — Каква вам је оне справа?

— Одмах ћу вам објаснити... Могу ли да уђем?

— Хм... зашто не?

Пошли су у салон. Стјуард је сео у фотељу и из унутрашњег џепа извадио затворену коверту.

— У коверти се налазио кључ за скидање стакленог звона — рекао је, стављајући коверат на сто. — Дугме је повезано са нашом централом.

— Чему служи? — упитала је Норма.

— Управо сам хтео да вам кажем. Ако га притиснете, у неком месту у свету умреће неко кога ви не познајете. Као накнаду, добићете 50.000 долара.

Норма је зачуђено гледала човека који се осмехивао.

— Не мислите ваљда озбиљно? — упитао је Артур.

— Да. Понуда је сасвим озбиљна.

— Идите, молим вас! Не очекујете ваљда да ћемо вам веровати.

— Кога ви уопште представљате? — упита Норма.

— На жалост, нисам овлашћен да то откријем. Међутим, уверавам вас да је у питању организација са међународним угледом, која...

— Биће најбоље да сада одете — прекиде га Артур, устајући. — И носите ту своју кутију!

Стјуард је устао.

— Јесте ли сигурни да нећете да размислите дан-два?

— Сигуран сам.

— Ипак ћу вам оставити своју посетницу — рече Стјуард, узимајући кутију. — До виђења!

Када је отишао, Артур узе са стола посетницу и поцепа је.

— Ух, једва га се ослободисмо!

— Шта мислиш, ко би то могао бити? — упита Норма.

— Не интересује ме ко је.

— Зар ниси радознао?

— Не.

— Мислиш ли да је све то шала?

— Ако јесте, онда је врло неукусна шала.

— Можда је у питању нека психолошка анкета?

— Можда.

ДУГМЕ

ПОНУДА ЈЕ БИЛА ПРИМАМЉИВА ИАКО УЖАСАВАЈУЋА.
НОРМА ЈОЈ НИЈЕ МОГЛА ОДОЛЕТИ.

Видећи да је Артур поново узео књигу, Норма се врати у кухињу да заврши прање судова.

Све је истина

Ујутро, излазећи из куће, Норма је видела на поду парчиће поцепане посетнице. Ни сама не знајући зашто, покупила их је и ставила у ташну.

За време паузе на послу саставила је парчиће. На посетници је било само Стјуардово име и презиме и број телефона. Узела је нотес из торбице и записала број.

Нешто пре пет, телефонирао је.

— Овде Стјуард — чуо се познати глас.

Норма се једва уздржала да не спусти слушалицу.

— Ја сам... Норма Луис.

— Ох, драго ми је, госпођо Луис.

— Радозна сам, али не верујем у оно што сте рекли.

— Све је истина, уверавам вас.

— Овај... када сте казали да ће неко у свету бити мртав, шта сте мислили?

— Мислио сам то што сам рекао. Може бити било ко. Гарантујем вам само да га не познајете. И, наравно, да нећете видети како умире.

— За педесет хиљада долара?

— Да, за педесет хиљада.

Норма покуша да се насмеје.

— Али, то је лудо.

— Па, таква је понуда... Хоће-

те ли да вам поново донесем кутију са дугметом?

— Не, не...

Сва уплахирана, Норма је прекинула везу.

Опћеш о кутији

Пакет је опет био ту, крај улазних врата. Норма га је угледала чим је изашла из лифта. „Дрзак тип“, помислила је. Намргођено је посматрала кутију док је отвара-ла врата. „Нећу је подићи“, одлучила је. Ушла је и почела да припрема вечеру.

Мало касније, вратила се у пред-собље, отворила врата и узела па-

— И... да купимо ону кућицу на Кони Ајленду!
— Ох, доста!
— Добро, добро. Шта се толико узбуђујеш? То је само разговор.

Без збојом

Норма је следећег јутра устала раније него обично и припремила обилан доручак.

— Каква је то свечаност данас? — упитао је Артур са осмехом.
— Никаква свечаност. Хтела сам само да покажем да се не љутим на тебе.

— Да се не љутиш...
— Да, због оног синоћ. Свашта си ми рекао. Очигледно, ниси ме разумео.

— Не разумем те ни сад.
— Мислио си да имам само себе у виду када сам говорила о путовању у Европу и о кући на Кони Ајленду... Артуре, наша срећа је у питању. Одувек смо сањали о оној кући, о лепом намештају, о удобном животу. А да ли смо томе ближе и за један корак?

— Норме, имаћемо све то!
— Кад? Живот нам пролази чекајући да буде боље... А онда, понављам ти да је то вероватно нека анкета. Да желе да утврде како би обичан грађанин поступио у таквим случајевима. Они то само кажу да ће неко умрети.

Артур није одговорио. Норме је приметила како му дрхте руке. Одједном, устао је и отишао без „збојом“.

Касније, док је прала судове, Норме је изненада оставила све, обрисала руке, отишла до креденца и извадила пакет. Подигла је стаклено звоно и загледала се у дугме. Како је то смешно! Колико гледам због једног дугмета!

Испружила је руку и притиснула дугме.

Уздрхтала је. Ето, сада се нешто догодило! Осетила је како ју је заплуснуло осећање ужаса.

Тренутак касније, већ је прошло. Сад јој је све то било смешно. Узбуђивала се без разлога.

Кутију са дугметом и стакленим звоном бацила је у канту за ђубре и почела да се спрема за одлазак на посао.

Не, што је немогуће

Увече, тек што се вратила с посла, зазвонио је телефон.

— Госпођа Луис?
— Да, ја сам.

— Овде је болница Ленокс Хил. Осећала се некако чудно док ју је глас обавештавао о несрећи у подземној железници. Била је велика гужва, маса је навалила, и Артур је пао право под точкове локомотиве.

Док је спуштала слушалицу, сетила се да су она и Артур још пре неколико година били осигурали живот на по 50.000 долара.

— Не! — шапутала је. — То је немогуће!

Из канте за отпатке извадила је кутију са дугметом и почела да удара њом у ивицу стола све док се није распала. У њој није било ни транзистора, ни каблова, ни лампи.

Кутија је била празна. Телефон је поново зазвонио.

— Госпођо Луис?
— Варалицо! — викнула је.

— Рекли сте да нећу познавати тога који треба да умре!

— Драга госпођо — одговорио је Стјуард — зар заиста мислите да сте познавали свога мужа?

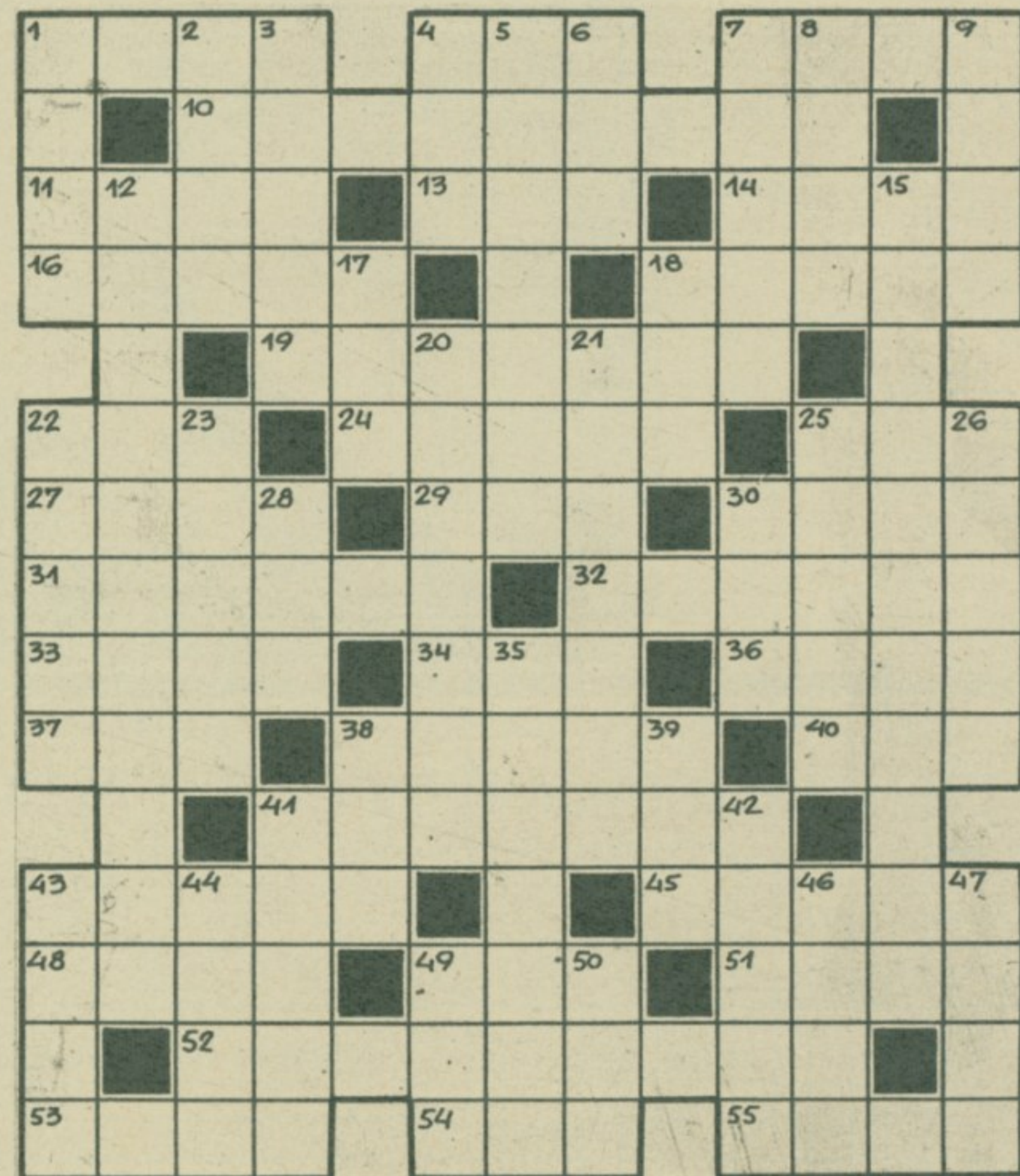
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) пристаниште, 4) лука у Израелу, 7) разрађена тактика, 10) покрајина у Турској, 11) оклопно возило, 13) црна креда, 14) носач, 16) име холивудског глумца (Фред), 18) на силу узети, 19) врста занатлије (мн.), 22) наша златоносна река, 24) мађарска кафана поред пута, 25) немачки граматички члан, 27) мера за хартију, 29) главни град суседне државе, 30) италијански комичар, 31) држава у Средњој Америци, 32) хемијски елемент, 33) пркос, 34) место заваривања, 36) домаћа животиња (одмила), 37) Радио-телевизија Титоград, 38) врста занатлије, 40) шаховски израз, 41) забораван, 43) увјет, 45) зимско возило, 48) загорско мушко име, 49) наелектрисана честица, 51) шпански фудбалски клуб, 52) човечије тело, 53) река у Француској, 54) лопов, 55) галама.

УСПРАВНО:

1) годишње доба (мн.), 2) немачки филозоф (Емануел), 3) сидро, 4) име карикатуриста Мулабеговића, 5) минијатурне птице, 6) неман, 7) тањир (далматински), 8) јужноамеричке товарне животиње, 9) страно женско име, 12) онај који говори међународни језик, 15) једна спортисткиња, 17) део реченице, 18) прави час (латински), 22) хартија, 23) део запрежних кола, 25) пољски бунар, 26) лирска песма, 28) спрат, 30) спортска екипа, 35) једна од држава у САД, 38) Савет за узајамну економску помоћ (скр.), 39) ура, сат, 41) трпеза, 42) човекова природа, 43) ујам, 44) страно мушко име, 46) без моћи говора (мн.), 47) име певачице Вилер, 49) наша авио-компанија, 50) конач.

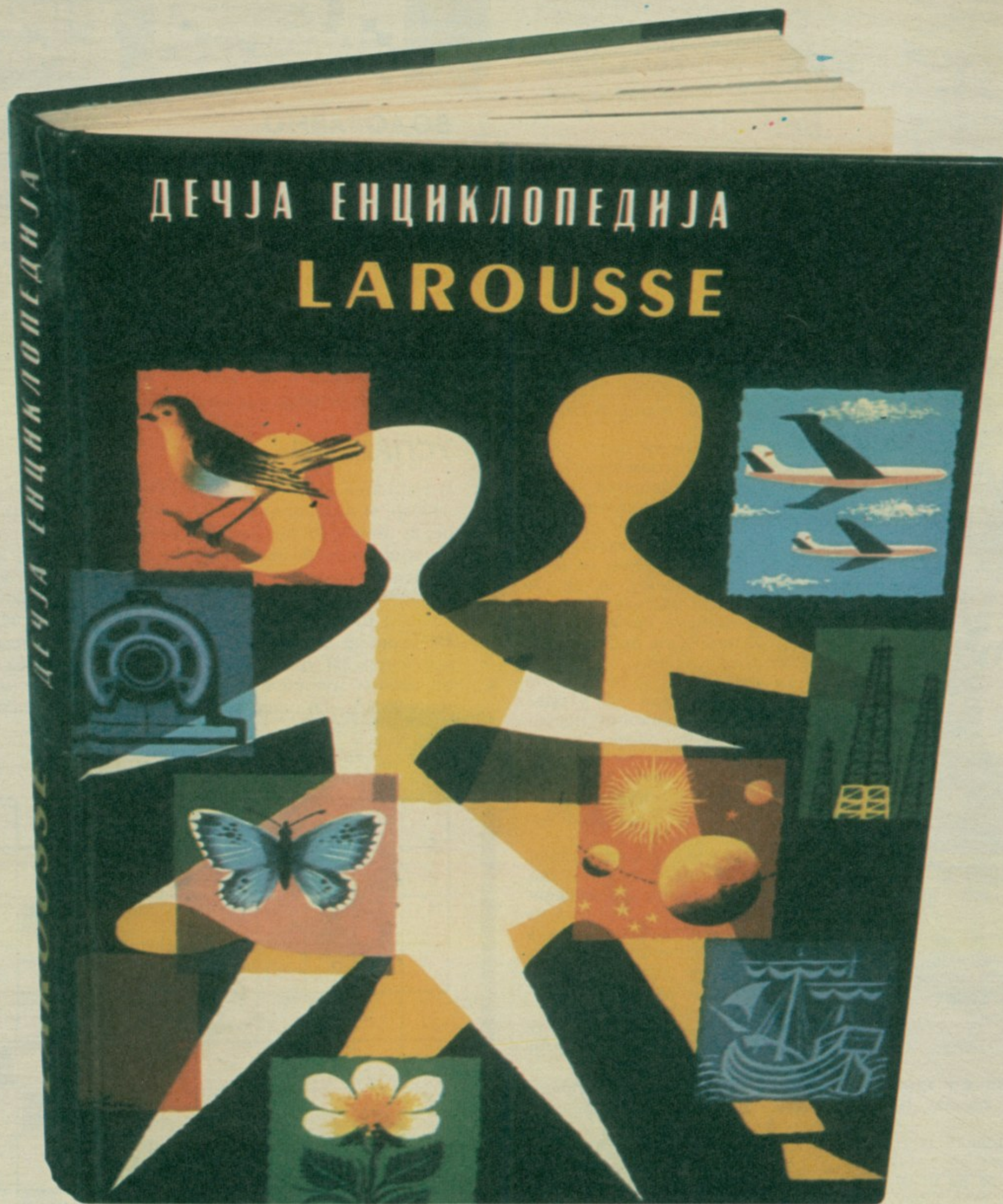

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ајакс, 6) спуст, с, 11) Едип, 12) Тиса, м, 14) Ардени, 16) алатка, 18) Тир, 19) Истра, 21) кош, 22) Иво, 23) нарав, 24) ари, 25) раст, 27) кеџ, 28) Стои, 29) Алтај, п, 31) олива, 32) наредба, 33) Облак, р, 36) анода, 40) прек, 41) зет, 43) Асир, 44) тас, 45) мањак, 47) Тот, 48) ино, 49) опера, 50) Ади, 51) Канада, 53) ананас, а, 55) Ибар, 56) Нила, т, 57) стара, 58) Аника.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ 11000 Београд, Македонска 29. Директор НИП „ПОЛИТИКЕ“ Вукоје Булатовић.
Главни и одговорни уредник „Политикиног забавника“ Живојад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 176,00 дина, полугодишња 88,00 дина, тримесечно 44,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 352,00 дина, полугодишња 176,00 дина, тримесечно 88,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 60.—, Долар 24.—, Фф. 112.—, Шфр. 70.—, Шкр. 102.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишлења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

ДЕЧЈА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА „LAROUSSE“ НАЈЛЕПШИ ПОКЛОН ВАШОЈ ДЕЦИ

ЦЕЛА ИСТОРИЈА ПРИРОДЕ И ЉУДСКОГ ДРУШТВА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ

Ова дивна књига је неопходна потреба сваког ученика: открива чудесне лепоте наше планете, пружа до сада непознате податке о историји природе, човеку, проналасцима, машинама, изванредно лако упућује у сва сазнања и уводи у посебну врсту литературе коју чине енциклопедије и лексиконска издања.

Књига је богато технички опремљена у тврдом повезу, формата 21 x 29.

Енциклопедија садржи преко 300 страна текста, са великим бројем илустрација у боји и црно-белих, вињета, фотографија, дијаграма и табела штампаних на прворазредној хартији. **Цена књиге 120.— динара.**

Књига се може купити за готово или на отплату.

ЧИТАОЦИ ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА ПРИЛИКОМ КУПОВИНЕ ЗА ГОТОВО УЖИВАЈУ ПОСЕБАН ПОПУСТ ТАКО ДА КЊИГУ ДОБИЈАЈУ ЗА 100 ДИНАРА.

Купци на отплату књигу отплаћују у 4 месечне рате по 30 динара.

Купци из Београда могу подићи књигу сваког радног дана до 15 часова у предузећу „Вук Караџић“, Краљевића Марка бр. 9.

Попуни, изрежи и пошаљи поруџбеницу на адресу: Издавачко предузеће „Вук Караџић“, 11001 Београд, Краљевића Марка 9.

Издавачко предузеће „ВУК КАРАЏИЋ“, 11001 Београд, Краљевића Марка бр. 9

П О Р У Џ Б Е Н И Ц А

Овим неопозиво купујем ДЕЧЈУ ЕНЦИКЛОПЕДИЈУ ЛАРУС по цени од 120 динара.
ЗА ГОТОВО, ПОУЗЕЋЕМ ПО ПОВЛАШЋЕНОЈ ЦЕНИ (плаћање поштару приликом пријема књиге).

НА ОТПЛАТУ — у _____ месечних рата почев од _____ 1975 г. по 30 динара. Рате ћу
уплаћивати редовно по пријему рачуна и уплатнице. У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ _____ ЗАНИМАЊЕ _____

АДРЕСА СТАНА _____ ПОШТ. БР. И МЕСТО _____

НАЗИВ И АДРЕСА РАДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ _____

Овера о запослењу.

Купац

(Потпис и печат овлашћеног лица)

Наруџбеница се оверава само при куповини књиге на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак претпоследњег чека од пензије.

(Својеручни потпис купца)

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граин Забавниче,

ГОСПОДАРИЦА МОРА

Молим те да ми у Малој пошти
одговориш ко су били Млеци и
где су живели.

Љубица Грковић
Урошевац

Млецима се називају становни-
ци Венеције, средњовековног гра-
да — републике, на обали Јад-
ранског мора у североисточној Ита-
лији. Венецијанска или, како се

зантије па су 1204. године били
главни учесници у њеном рушењу
и оснивању Латинског Царства. У
периоду од 11. до 13. века репуб-
лика је своју власт проширила на
један део Ломбардије, Далмацију,
Албанију, Пелопонез, Крит, Кипар
и острва у Егејском мору. Од 1205
— 1358. године власт Млетака при-
нао је и Дубровник. Управо у том
периоду Млетачка Република је
била на врхунцу своје моћи и као
највећа поморска средоземна сила
називана је „господарицом мора“.
Открићем Америке и поморског пу-
та за Индију почело је у 16. веку
опадане њене моћи. Кампоформи-
ским миром 1797. године ова ари-
стократска република коначно је
изгубила своју независност и при-
пала Аустријанцима. Тек 1866. го-
дине Млетачка Република поново
је ушла у састав уједињене Ита-
лије.

ПРВИ У СТРАТОСФЕРИ

Желео бих да сазнам нешто ви-
ше о швајцарском научнику Оги-
сту Пикару, па те молим да ми у
томе помогнеш.

Богдан Сперњак
Нови Сад

Швајцарски физичар и астро-
наут Огист Пикар (1884—1962) био
је дугогодишњи професор Универ-
зитета у Бриселу. Прсучавао је
радиоактивност, атмосферски елек-
трицитет и космичке зраке, и мор-
ске дубине.

Ради истраживања стратосфере
конструисао је аеростат (ваздуш-
ни балон напуњен гасом лакшим
од ваздуха) којим се 1931. године
први дигао на висину од 15.780 м.
Годину дана касније достигао је ви-
сину од 16.200 м а 1934. године ви-
сину од 17.550 м!

Батискафом (челична кутла за
испитивање великих морских ду-
бина слична подморници) спуштао
се 48 пута у океанске дубине и до
4.000 метара.

ПЕСНИК И У ТАМНИЦИ

Да ли је тачно да је Франко Крсто
Франкопан писао песме?

Нада Петровић
Валево

Хрватски племић Фран Крсто
(1643—1671) из породице Франкопа-
ни (касније Франкопани), вођа не-

успелог устанка и један од завере-
ника против бечког двора — био је
и песник.

Још 1656. године објавио је у И-
талији једну елeгију коју је напи-
сао под видним утицајем Овидија.
Своје дело Гартлиц за час кратити
писао је у аустријској тамници, у
којој је био заточен са својим зетом
Петром Зринским.

Ово Франкопаново дело садржи
конвенционалне љубавне песме (на-
стале под утицајем италијанске по-
езије), неколико искрених рефлекс-
ивних песама пуних неизвесности
и стрепње. Посебно место заузима-
ју јуначке песме, већином љубавне
романсе, писане у десетерцу епског
типа. У ову збирку песник је поред
109 песама уврстио и 103 загонетке,
углавном двосмислене и с наивним
решењем.

Осим поезије, Фран Крсто Фран-
копан писао је и прозу: оставио је
одломак недовршене сатиричне про-
зе, писан доста вешто, а преводио
је и једно Молијерово дело.

Фран Крсто Франкопан никада
није изишао из тамнице. Погубљен
је, заједно с Петром Зринским, 10.
априла 1671. године у Аустрији.

још назива, Млетачка Република,
настала је поткрај Римске Импе-
рије и све до 10. века признава-
ла је византијску власт. Захва-
љујући наглом развоју поморст-
ва и трговине, Млеци су у 10. ве-
ку успели да стекну независност.
Али, у тежњи за проширивањем
своје територије Млеци су ускоро
постали најљући непријатељи Ви-

Будите детектив...

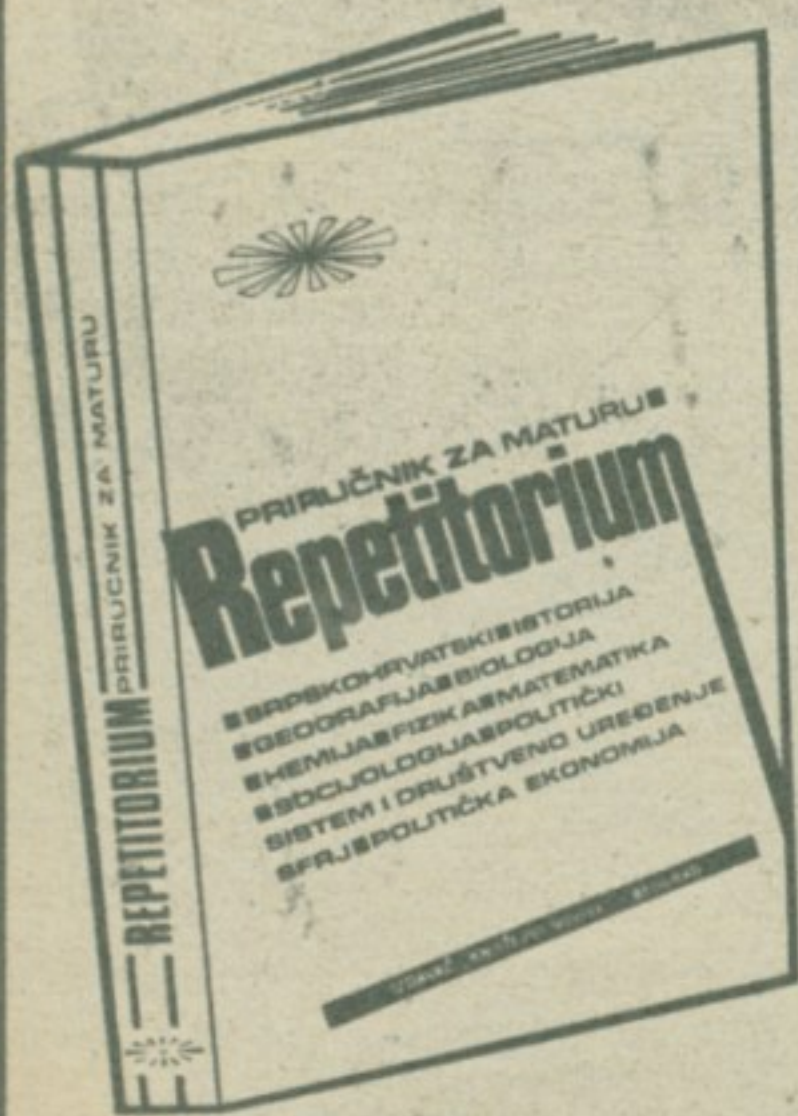
решење
загонетке:

ЉУБОМОРНА БРАЋА

У Алојзову собу нико није могао да уђе
осим старог ујака. Он је и убио Алојза а по-
кушао је да помоћу отисака прстију сумњу
баци на Бертрана. На тај начин хтео је да
се освети обојици нећака, и убијеном и осум-
њиченом. Једино је заборавио да је у разго-
вору са инспектором Жедијем починио греш-
ку. Жедију није промакло кад је старац рекао
да је браћи куповао увек све исто јер су били
љубоморни један на другог. Тако је убио Алој-
за, заменио фиоке док је Бертран био одсутан
и вратио се у своју собу.

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репе-
титорijумом — у коме је прегледно
и сажето изложено градиво из срп-
скохрватског језика, географије, ис-
торије, биологије, хемије, физике,
математике, социологије, политичке
економије, политичког система и
друштвеног уређења СФРЈ по на-
ставним плановима од I до IV раз-
реда.

Ово је ново, прерађено и допуњено
издање на коме је радила група по-
знатих педагога, тако да РЕПЕТИ-
ТОРИЈУМ представља јединствен
приручник за успешно обнављање
градива у току школске године, а
посебно у време припремања заврш-
ног испита школе — матуре.
Репетиторијум можете добити по-
узећем, по цени од 60.— дин. ако
пошаљете писмо или дописницу са
наруџбеницом на НЦП „КЊИЖЕВ-
НЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001
Београд, пошт. факс 23.

КАКО СЕ РЕШАВАЈУ ЗА-
ДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ —
научите сами лако и брзо из
књига „УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ
ИЗ МАТЕМАТИКЕ“. Препоручујемо вам 4 књиге које садрже комплетну израду свих задатака из математике за све разреде гимназије и осталих средњих школа као и увод у вишу математику. Књиге можете наручити дописницом или писмом на адресу: МАТЕМАТИКА — 71001 Сарајево, п. п. 64 и одмах ћете их добити. Платићете поштару кад вам их донесе (поузећем). Цена једне књиге је 60 динара. Ако одједном купујете комплет од 4 књиге, добићете га за свега 190 динара или ако удружени са неким наручујете 8 или више књига, платићете само 30 динара за сваку књигу!

